

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

บทคัดย่อ

ของ

ศินาพร แสงใส

110 ค.ศ. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2548

ศินาพร แสงใส. (2547). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ปรินทิพพาน์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ตัวแปรปัจจัย ได้แก่
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย
สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความ
เชื่อมั่นในตนเอง ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน จำนวน 516 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.8848 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วยข้อความที่ใช้วัดการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ
คือ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ และแบบปล่อยตามสบาย โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9027,
0.8270 และ 0.8705 ตามลำดับ แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
และความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8407, 0.8886 และ 0.7332 ตามลำดับ สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.30

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปล่อยตามสบาย มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าใน
ตนเองได้ร้อยละ 37 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.57 มี
อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.36 และ 0.21
ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมรองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง
ด้วยขนาดอิทธิพล 0.45 และ 0.39 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าใน
ตนเอง นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลรวมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยขนาด
อิทธิพล 0.37 มีอิทธิพลทางตรง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.11 และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนด
เป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดเท่ากับ
0.26 นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านทาง
การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.04 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบ
เผด็จการ มีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางอ้อมในเชิงลบที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเองต่อการเห็นคุณค่าใน
ตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล -0.02 ตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM OF MATHAYOMSUKSA THREE
STUDENTS AT BURIRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA IV

AN ABSTRACT
BY
SINAPORN SANGSAI

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2005

Sinaporn Sangsai. (2005). *Causal factors influencing self-esteem of Mathayomsuksa three students at Buriram educational service area IV*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Chusri Wongrattana, Assist Prof. Raweewan Panpanich.

The objective of the research was to study the relationship between different variables influencing the self-esteem of Mathayomsuksa three students at Buriram educational service area IV. The factors selected were child-rearing practices ; democratic, dictatorial and rejection, the economic status of the family, future goal setting for, achievement motivation and self-confidence.

For the research, 516 students were chosen by two-stage random sampling.

The instruments used for the research were five questionnaires ; each consisting of 5 level rating scale.

The self-esteem questionnaire showed reliability of 0.8848. The child-rearing practices questionnaire reliability was 0.9027 (democratic), 0.8270 (dictatorial) and 0.8705 (rejection). The questionnaire on future goal setting , achievement motivation and self-confidence had reliabilities respectively of 0.8407 , 0.8886 and 0.7332. The data was analyzed by using Path Analysis with LISREL program version 8.30.

The results of the research were as follows :

1. The correlation coefficient of child-rearing practice (democratic), future goal setting, achievement motivation and self-confidence related to self-esteem were statistically significant at .01 level. Child-rearing practice ; dictatorial and rejection related to self-esteem was not statistically significant.

2. The fit causal relationship model showed by the empirical data and model accounted for 37 percent of variance on self-esteem. Achievement motivation showed the greatest total effect at 0.57, with direct effect and indirect effect at 0.36 and 0.21 respectively. Future goal setting and self-confidence had an effect at 0.45 and 0.39 respectively but neither variable had any indirect effect on self-esteem.

Child-rearing practice (democratic) had a total effect on self-esteem at 0.37, including a direct effect at 0.11 and an indirect effect through future goal setting, achievement motivation and self-confidence at 0.26.

Child-rearing practice (rejection) had a total effect and indirect effect through future goal setting and self-confidence at 0.04. Child-rearing practice (dictatorial) had a total effect and negative indirect effect through self-confidence with self-esteem at -0.02. Neither had a direct effect on self-esteem, and so is conclusion we have the following model explaining the path analysis of the direct effect of the causal factors influencing the endogenous variables.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรมย์ เขต 4

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ศินาพร แสงใส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

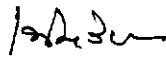
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรมย์ เขต 4

ของ
ศินาพร แสงใส

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ที่แนะแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนแนวทางแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำชี้แนะซึ่งทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมสิ่งดีงามให้แก่ผู้วิจัย เป็นต้นแบบของนักวิจัยที่ดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอร กฤษณะรังสรรค์ อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฝ้า อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ และอาจารย์เพ็ญศรี สว่างเนตร ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณอนุ เจริญวงศ์ระยับ ที่ให้คำชี้แนะถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นน้ำใจมิอาจลืมได้ ขอขอบคุณ Mr. Graeme Kay ที่ช่วยอ่านและตรวจบทความภาษาอังกฤษให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณทองพันธ์ แสงใส ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคน รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมาจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และขอขอบคุณสำหรับคำแนะนำ และประสบการณ์ดีๆ ที่มีให้ตลอดระยะเวลาการศึกษาและการทำงานวิจัย จากเพื่อนๆ รุ่นที่ 4 สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ผู้ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึก และบูชาพระคุณ แต่ คุณพ่อบุญมี - คุณแม่ดาวเรือง แสงใส และครู อาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ ให้การอบรมสั่งสอน ตลอดจนให้การสนับสนุนส่งเสริมและสนับสนุน จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ศินาพร แสงใส

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดประสงค์ของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากร.....	5
	กลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	7
	สมมติฐานของการวิจัย.....	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	12
	ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	12
	แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	14
	ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	18
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	21
	ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	24
	วิธีเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	28
	วิธีวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	32
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	37
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู.....	37
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	37
	รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู.....	38
	ผลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	41
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	42
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต.....	43
	แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต.....	44
	ลักษณะของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ดี.....	45
	การพัฒนาบุคคลให้มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต.....	46
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	48
	ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	48
	แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	49
	ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	50
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	51
	ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง.....	51
	ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง.....	52
	ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง.....	53
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	54
	ความหมายของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	54
	ลักษณะของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	55
	ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	55
	หลักของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	56
	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	58
	ข้อดีและข้อจำกัดของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	64
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	65
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	65
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุ.....	71
3	วิธีดำเนินการวิจัย	75
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	75
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
	การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	86
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างแบบทดสอบ SEI ของ คูเปอร์สมิท ฉบับนักเรียน (The School Form).....	35
2 ตัวอย่างแบบสอบถาม The Five – Scale Test of Self – Esteem for Children (FSC) ฉบับภาษาไทย.....	36
3 การเปรียบเทียบลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิมกับโมเดลลิสเรล.....	58
4 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามอำเภอ.....	76
5 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในอำเภอแคนดง อำเภอคูเมือง และอำเภอสตึก โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน	77
6 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่ได้รับ การสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	78
7 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลตามสมมติฐานกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์และเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา.....	88
8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ของการประมาณค่าเฉลี่ย (SE) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.....	95
9 ค่าสถิติ Kolmogorov – Smirnov ในการทดสอบการแจกแจงปกติ.....	96
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยเชิงสาเหตุ และค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	97
11 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของรูปแบบตามสมมติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	99
12 การปรับรูปแบบตามแนวทางการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL 8.30.....	100
13 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์.....	101
14 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลตามสมมติฐานที่ปรับแก้กับ ข้อมูลเชิงประจักษ์.....	103
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	130
16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	7
2	โครงสร้างอัตรามโนทัศน์	15
3	ทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ของ Locke.....	44
4	ลักษณะความสัมพันธ์ที่แท้จริง	56
5	ลักษณะความสัมพันธ์เทียม.....	57
6	ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดจากอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง.....	57
7	ลักษณะการไม่มีความสัมพันธ์.....	57
8	ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม.....	57
9	ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลย้อนกลับ.....	58
10	ขั้นตอนการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	59
11	ลำดับขั้นของการสร้างแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	80
12	รูปแบบแสดงเส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	98
13	รูปแบบแสดงเส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ภายหลังการปรับแก้รูปแบบให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันวิทยาการ เทคโนโลยี และการสื่อสารเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวอย่างที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม รวมทั้งเกิดการแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงจนมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ส่งผลให้บุคคลต้องพยายามปรับตัว เพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างราบรื่นและมีความสุข หากบุคคลไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะทำให้เกิดความคับข้องใจและวิตกกังวล หากปล่อยไว้ก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการปรับตัว ปัญหาสารเสพติด ปัญหาความเครียด ปัญหาโรคจิต ปัญหาโรคประสาท ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544 : 19)

จากปัญหาพฤติกรรมทางสังคมดังที่กล่าวมานั้น มักจะเกิดกับผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self – Esteem) เนื่องจากคนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความสุขภายในตน ขาดความหนักแน่นและไม่เป็นตัวของตัวเอง จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ง่าย (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2543 : 36) จากการศึกษาประวัติอาชญากร ผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่ทำร้ายตนเอง ผู้ที่มีความล้มเหลวในชีวิต หรือผู้ที่มีปัญหาทางการปรับตัว พบว่า บุคคลเหล่านี้มักมีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นคนไร้ค่า ไม่มีผู้ใดเห็นคุณค่าของตนอันเนื่องมาจากการไม่เห็นความสำคัญของตนเอง (มาศสวรรค์ พัฒนานุพงษ์. 2531 : 24) บุคคลเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเองไปให้คนอื่น เป็นคนที่ชอบหาความผิดพลาดของผู้อื่น ต้องการความเอาใจใส่และต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่ชอบเอาชนะและตนเองต้องเป็นฝ่ายถูกต้องเสมอ บุคคลประเภทนี้มักจะใช้ทุกวิถีทางและใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะทำให้ตนเองชนะ เป็นคนที่ติดสิ่งเสพติด เป็นคนที่ดื่มสุรา ลิ่นหว่งในชีวิต ทำให้เป็นคนเห็นแก่ตัว และมีความต้องการทางวัตถุสูง ขาดการตัดสินใจที่ดี ชอบผัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ชอบฟังผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนที่ชอบคุยโอ้อวดเกินจริงและที่ยิ่งร้ายไปกว่านั้น คนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นคนที่พยายามฆ่าตัวตาย เนื่องมาจากเห็นว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า เมื่อเกิดปัญหาอะไรเกิดขึ้นมักจะลงโทษตัวเอง และรู้สึกเจ็บปวดกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย บุคคลเหล่านี้จึงมักพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหนีสิ่งเลวร้ายสังคม ดังจะเห็นได้จากสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนเกิดความเครียดหนีปัญหา พยายามฆ่าตัวตาย ดังที่เห็นได้จากทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น (ประเทิน มหาวรรณ. 2536 : 1 – 2, เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2543 : 4 - 8)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) เป็นความต้องการพื้นฐานของชีวิต คำว่าความต้องการพื้นฐาน หมายถึง สิ่งที่เราจำเป็นต้องมีเพื่อดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังเช่น ร่างกายต้องการอาหาร น้ำ และออกซิเจนเพื่อการอยู่รอดทางกาย เราก็ต้องการความรู้สึกดี ๆ เกี่ยวกับ

ตนเองเพื่อการอยู่รอดทางใจ นอกจากเป็นความต้องการพื้นฐานแล้ว การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เราต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตได้ ทำให้เราไม่พ่ายแพ้ และสามารถดำเนินชีวิตด้วยชัยชนะ (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2543 : 16 - 17) การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเปรียบได้กับภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการป้องกันการเกิดหรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหาทางจิตใจที่เกิดขึ้น (สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาล ศิลปกิจ. 2541 : 358) นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุข (Maslow. 1970 : 91) การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อสิ่งยั่วยุอันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันจะส่งผลกระทบต่อสังคมได้ (Rice. 1996 : 248)

ในสภาพปัจจุบันโดยทั่วไป เราจะพบว่าปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาหนึ่งในวิกฤติปัญหาทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสังคมทุกระดับ นับตั้งแต่สังคมย่อย คือ ครอบครัวขยายไปสู่สังคมระดับชาติและไปถึงสังคมนานาชาติ เป็นปัญหาสังคมที่ทุกประเทศวิตกกังวลและกำลังเผชิญกันอยู่ (โสภา ขปิลมันน์. 2542 : 108) นักจิตวิทยาหลายท่านที่ศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นมีความเห็นตรงกันว่า วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตที่มีความยุ่งยากและตกภายใต้ความมืดมน ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงของชีวิต เมื่อประสบกับปัญหาเช่นเดียวกับบุคคลวัยอื่น เขาจะมีความยุ่งยาก และขัดแย้งมากกว่าบุคคลในวัยอื่นๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2524 : 9) ปัญหาของวัยรุ่นมีความรุนแรงและความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน สภาพกดดันทางเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อมในครอบครัว สังคม โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เป็นต้น (สมพิศ สุขวิฑูรย์ และจุไรรัตน์ แพรพพราย. 2533 : 41) ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู จรรยา สุวรรณทัต (2535 : 207 - 208) ได้กล่าวว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องที่ยอมรับกันทั้งในแง่ของความรู้สึก และแง่ของการสนับสนุน นอกจากนี้ได้ค้นคว้าวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล โดยทั่วไปเด็กจะเติบโตมีลักษณะเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดู และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของตนซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 92 - 93) ที่ว่า “พ่อแม่ คือ กระจกวิเศษ ที่ส่องให้ลูกเห็นคุณค่าในตนเอง” ซึ่งภาพในกระจกเปรียบได้กับทัศนคติ มุมมองที่พ่อแม่มีต่อลูกของตน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการหล่อหลอมภาพลักษณ์และความเป็นตัวตนของลูก การสร้างให้ลูกมองภาพลักษณ์ต่อตนเองอย่างถูกต้องจะก่อให้เกิดความมั่นคงในจิตใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตที่มีความสุข ดังงานวิจัยของ โบรดี (Brody. 1994 : 80) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและการรับรู้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไซแบน (กาญจนา สุวรรณธาร. 2537 : 39 ; อ้างอิงจาก Shoban. 1950 : 21) และงานวิจัยของ ธัญญา คนอยู่ (2547) พบว่า บิดา มารดาที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง

วัยรุ่นเป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายสูงสุดและมีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การเข้าสังคม การเรียน การงาน การค้นหาอุดมคติในชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่แน่นอนและมีความละเอียดซับซ้อน (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2540 : 125) โดยเฉพาะการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ดังนั้น ช่วงวัยรุ่นจึงเป็นอีกช่วงเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนา และส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการที่จะรู้จักตนเอง ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะและผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเสริมสร้างให้เกิดเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (ธีระ ชัยยุทธวรียง, 2544 : 24 - 25) โดยปลูกฝังให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความพอใจในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่คอยพึ่งพาผู้อื่น อยู่ตลอดเวลา มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี ดังนั้น สถาบันแรกที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คือสถาบันครอบครัว เพราะครอบครัวถือได้ว่าเป็นสถาบันแรกที่สร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพให้แก่เด็ก โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และบรรยากาศในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่นนั้น มีผลต่อบุคลิกภาพของเขาเมื่อเขาโตขึ้น (จรรยา สุวรรณทัต, 2535 : 80) การให้ความรักเด็ก การยอมรับเด็กอย่างแท้จริงของบิดา มารดา เป็นรากฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เด็กสามารถที่จะรักตนเองและคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน เด็กก็จะขยายความรักความเอาใจใส่ของบิดามารดาออกมาสู่บุคคลอื่นในครอบครัว และขยายกว้างออกมาสู่เพื่อน การเห็นคุณค่าในตนเองจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของเป้าหมายแรกสุดเด็กจะปฏิบัติตนให้บิดามารดาพอใจ และต่อมาก็จะปฏิบัติตนให้เพื่อนและกลุ่มเพื่อนพอใจมากขึ้นเรื่อยๆ ช่วงวัยนี้จึงเป็นวัยที่รากฐานการเห็นคุณค่าในตนเองพัฒนามาจากสังคมภายนอกครอบครัว (อัมพวรรณ อิมท้าว, 2547 : 12 ; อ้างอิงจาก Meneil, 1975) โครงสร้างทางสังคมของเด็กจะครอบคลุมทางด้านต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อน สถานภาพทางสังคม เด็กต้องการการเห็นคุณค่าในตนเอง วิธีการที่เด็กเรียนรู้ตนเองโดยวัดจากการคบเพื่อน หรือเพื่อนบอก เด็กจะเริ่มพัฒนาสติปัญญา ทักษะทางสังคม และความมั่นใจในตนเองให้สูงขึ้น ถ้าจุดดีเหล่านี้ได้รับการเสริมแรงจากกลุ่มเพื่อนที่เขานิยมชมชอบ การเห็นคุณค่าในตนเองของเขาก็จะพัฒนาขึ้น การเห็นคุณค่าในตนเองสามารถผลักดันให้เด็กแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้น บิดามารดาควรเลี้ยงลูกด้วยวิธีการที่ทำให้ลูกมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยบิดามารดาที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง และมีเจตคติที่ดีต่อลูก มีการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม มีการลงโทษและให้อิสระอยู่ในขอบเขต เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอบอุ่นจะพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ส่วนเด็กที่ไม่สามารถกระทำตามความคาดหวังของบิดามารดาได้ การดำเนินชีวิตที่รุนแรงหรือการถูกกล่าวซ้ำๆ สิ่งเหล่านี้ก็จะมีผลทำให้ลดระดับการเห็นคุณค่าในตนเองได้เช่นกัน (Potter and Perry, 1991 : 13) นอกจากสถาบันครอบครัวจะมีความสำคัญต่อการปลูกฝังการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว สถาบันการศึกษาเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กครูอาจารย์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ให้การศึกษาแก่เด็ก โดยที่เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาส่วนมากอยู่ที่โรงเรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กรองจากบิดามารดา และเป็นบุคคลที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพให้แก่เด็ก

การเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในปัจจุบัน มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาปรับปรุงให้เกิดขึ้นโดยวัยว่อกับเด็ก และเยาวชนไทยของเรา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป (จรรยา สุวรรณทัต. 2535 : 48) ในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงทรัพยากรบุคคล โดยการเสริมสร้าง ค่านิยมพื้นฐานที่สำคัญ คือ สร้างความรัก และการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะแต่ละประเทศ ตระหนักว่า การพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นต้องปลูกฝังลักษณะที่สร้างเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลสร้างสรรค์ผลงาน อันจะทำให้สังคมก้าวหน้า สำหรับในประเทศไทย แผนพัฒนาประเทศที่ ผ่านๆ มารัฐบาลปรับแนวทางการพัฒนาสังคม จากที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาสังคมส่วนรวม มาให้ ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาสังคมในระดับพื้นฐาน คือ ระดับคน ครอบครัว และชุมชน อันเป็นส่วนย่อย ของสังคมให้มากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าคนเป็นทรัพยากรอันมีค่าสำคัญยิ่งของประเทศ หากมี การพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้นแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมมีคุณภาพดีตามไป ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538 : 10)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ พัฒนาคนให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 โดยศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้คือ การ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความ เชื่อมั่นในตนเอง เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยแต่ละตัวส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมากน้อยเพียงใด ซึ่ง จะเป็นแนวทางให้ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าใน ตนเองให้แก่เด็กซึ่งจะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่า ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิง ประจักษ์
3. เพื่อศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 อันจะเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจ และการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปพิจารณาประยุกต์ ปรับแก้ปัจจัยเชิงสาเหตุ เพื่อส่งผลให้นักเรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำได้พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองได้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 จาก 70 โรงเรียน จำนวน 107 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 2,951 คน เป็นนักเรียนชาย 1,403 คน และนักเรียนหญิง 1,548 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 จาก 8 โรงเรียน จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 516 คน เป็นนักเรียนชาย 227 คน และนักเรียนหญิง 289 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

- 1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ
- 1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย
- 1.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- 1.5 การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
- 1.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.7 ความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

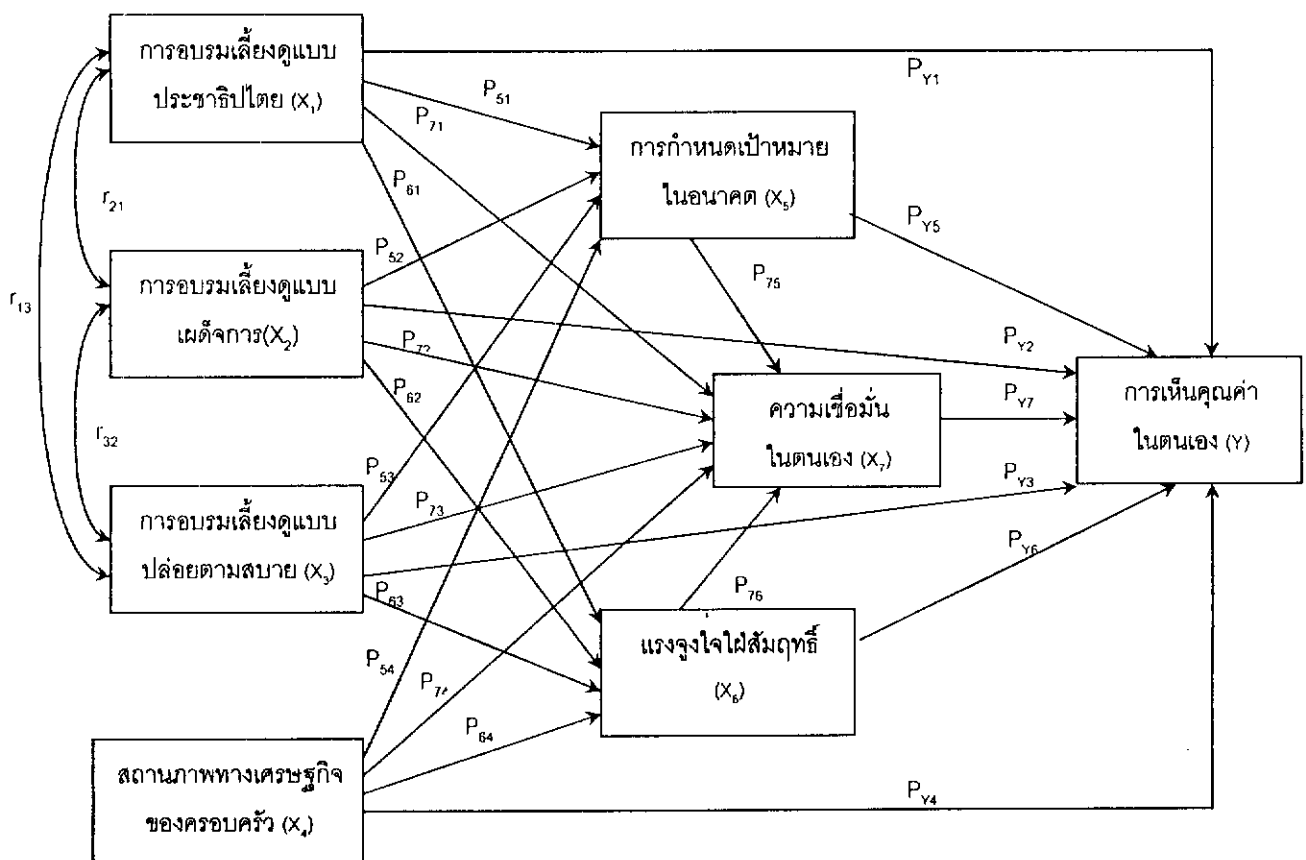
สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญที่สุด ที่มีผลกระทบต่อกลไกของสังคมใหญ่ ดังนั้นความรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่ของครอบครัว จึงเป็นความรับผิดชอบต่องานที่ยิ่งใหญ่ โดยครอบครัวจะสอนให้เด็กรู้จักการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จากการถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ และลักษณะนิสัยให้แก่เด็ก ในระยะเริ่มแรกของชีวิต เด็กควรจะได้รับความรัก ความอบอุ่น และเมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาให้กว้างไกลออกไป สภาพแวดล้อมของเด็ก และทัศนคติของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากภาวะเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและสังคม ทำให้กลไกการทำหน้าที่ของครอบครัวเปลี่ยนไปด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นปรากฏให้เห็นในหลายๆ รูปแบบ นับตั้งแต่ด้านความคิด พฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ของพ่อ แม่ ลูก รวมถึงคนในครอบครัว (ปทุมทิพย์ สุภานันท์, 2542 : 71 - 75) ครอบครัวยุคนี้เป็นครอบครัวที่จำกัดโดยขนาดและปริมาณ นับตั้งแต่การสร้างครอบครัว เป็นครอบครัวขนาดเล็กมีบุตรจำกัดจำนวนและเพศ สามีภรรยาจะถูกจำกัดด้วยค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูลูกเปลี่ยนไป เนื่องจากบุตรมีจำนวนจำกัด และไม่ค่อยมีเวลา การอบรมเลี้ยงดูจะเป็นรูปแบบที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระและแสดงออกมาจนเกินพอดี จนเด็กไม่สามารถแยกแยะว่าอะไรควร อะไรไม่ควร (ศิริพร สุวรรณเทศ, 2540 : 72 - 73) นอกจากนี้วัยรุ่นที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือบิดามารดาเข้มงวดเกินไป หรือครอบครัวที่ขาดบิดาหรือมารดา จะทำให้แสดงพฤติกรรมหลายประการที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ก้าวร้าว เกเร ติดยาเสพติด ถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือแม้แต่การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยปละละเลย หรือเอาใจใส่จู้จี้จุกจิกมากเกินไป (อุษณา เจริญไวย, 2536 : 257) ซึ่งจากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด เป็นกลุ่มที่ขัดแย้งกับพ่อแม่ ไม่เป็นที่ยอมรับในฐานะสมาชิกครอบครัว และเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ส่วนวัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงความคิดเห็น มีความอดทน กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ (สาวิตรี ทยานศิลป์, 2544 : 44)

นอกจากการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแล้ว สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอีกประการหนึ่งคือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง (ศิริพันธ์ สุระรัมย์, 2546 : 82) สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดีเซคโค (จำรูญ เทียมธรรม, 2546 : 43 ; อ้างอิงจาก Dececco, 1986 : 167) ที่ว่า การที่บุคคลกำหนดเป้าหมายในอนาคตไว้อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำให้การกำหนดเป้าหมายในครั้งต่อไปสูงขึ้นและใกล้เคียงกับความจริง ในทางตรงข้ามบุคคลที่ประสบความล้มเหลวติดต่อกันนาน การกำหนดเป้าหมายก็จะต่ำลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า เกิดความไม่ภาคภูมิใจในตนเอง และสิ่งที่กล่าวมายังเป็นลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ถวิล ธาวาโกชน, 2532 : 71) คือจะทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ทำงานไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนและขาดความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 144) ที่ว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองจะเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเข้มแข็ง

มีความสามารถที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีปมด้อย ช่วยตนเองไม่ได้ สิ้นหวัง และประเมินตนเองต่ำกว่าผู้อื่น

ผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ของนักวิชาการและนักจิตวิทยาหลายท่าน พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ (X_2) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย (X_3) สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_4) การกำหนดเป้าหมายในอนาคต (X_5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_6) และความเชื่อมั่นในตนเอง (X_7) ตัวแปรต่างๆ เหล่านี้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (Y) ดังภาพประกอบ 1

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเอง

ภาพประกอบ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยสาเหตุ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ตัวแปรสาเหตุมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

3.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

3.5 การกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง

3.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง

3.7 ความเชื่อมั่นในตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง ทั้งยังเห็นว่าคุณค่าของตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow, 1970) โดยแบ่งการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของ สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541) ดังนี้

1.1 ด้านสังคม (Social) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีคุณค่า รู้สึกถึงความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตน ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย มักเริ่มสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นก่อนเสมอ เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนทั้งในห้องเรียนเดียวกันและต่างห้องเรียน เป็นที่พึ่งของสังคม อีกทั้งยังสามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.2 ด้านการศึกษา (Academic) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ และ

ความสามารถในการคิดปรับปรุง ออกแบบ ต่อเติม ดัดแปลง ความคิดเห็นหรือสิ่งของในแง่มุมต่างๆ อันเป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

1.3 ด้านครอบครัว (Family) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นที่รัก เป็นคนสำคัญ เป็นที่ภาคภูมิใจ ทั้งยังได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ได้รับการยอมรับจากบิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว รู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัว กล้าที่จะปรึกษาปัญหาสำคัญๆ กับบุคคลในครอบครัว

1.4 ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การที่มีความรู้สึกที่ดี ๆ และมีความพอใจในตนเองที่เกี่ยวกับการมองรูปลักษณ์ของตนว่า สูง เตี้ย อ้วน ผอม กำลังดี หน้าตาดี นอกจากนี้ยังรู้สึกดี ๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทาง อากัปกริยา การพูดจา และการแต่งกายของตน

1.5 ด้านมุมมองรวม (Global) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับตนเองโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ความรู้สึกเป็นคนดี เป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ความมีจิตใจอ่อนโยน ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข เป็นคนที่มีการประพฤติปฏิบัติที่ตรงต่อความเป็นจริงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความอดทน ความคงที่ของอารมณ์ ความมีจิตใจที่หนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่างๆ

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุ หมายถึง กลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรง หรือโดยอ้อมหรือทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางตรง และทางอ้อม กล่าวคือ เป็นการแสดงออกของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองทั้งทางวาจา และการกระทำ ซึ่งการแสดงออกทางวาจาอาจจะเป็นการพูดที่อ่อนโยน หรือการดุด่า ประชดประชัน และการแสดงออกทางการกระทำ เช่น การตี การโอบกอด ทำให้เด็กได้รับรู้ทั้งความรู้สึกและการกระทำดังกล่าวว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กให้มีความรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความรักความอบอุ่น ได้รับการยอมรับในความสามารถ รับฟังความคิดเห็นและรับฟังเหตุผล รวมทั้งการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้การสนับสนุนในการกระทำสิ่งต่างๆ

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กให้มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับอิสระในการกระทำสิ่งที่ตนเองต้องการ ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองกำหนดไว้

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กให้มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้มีการเอาใจใส่ ปล่อยปละให้ทำอะไรตามใจ และไม่สนใจว่าจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้มีการสนับสนุนหรือคำแนะนำ ไม่ได้รับความรักความอบอุ่น และพ่อแม่หรือผู้ปกครองชอบใช้อารมณ์

7. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้รวมของผู้ปกครองที่ได้รับต่อเดือนทุกประเภทซึ่งยังไม่หักค่าใช้จ่าย

8. การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเอง และเป็นสิ่งที่พยายามทำให้สำเร็จตามที่คาดหวังไว้ โดยเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ เป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และชีวิตในอนาคต

9. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนา หรือแรงผลักดันที่จะทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ

10. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีความมั่นใจในการกระทำใดๆ ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยไม่ท้อถอย สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่าง เหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะต้องเป็นคนที่จิตใจมั่นคง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนมีความรู้สึกรักคิดที่ดีต่อตนเอง

11. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path Analysis) หมายถึง สถิติที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผล เป็นการยืนยันว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่ได้จากแนวคิดเชิงทฤษฎี และผลการวิจัยตัวแปรใดบ้างที่เป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยตัวนั้นๆ โดยตรงหรือเป็นสาเหตุทางอ้อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน เพื่อประกอบการศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.5 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.6 วิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.7 วิธีวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.3 ผลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 2.3.1 ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 2.3.3 ลักษณะของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ดี
 - 2.3.4 การพัฒนาบุคคลให้มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.4.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.4.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

2.5.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

2.5.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

2.5.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.1 ความหมายของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.2 ลักษณะของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.3 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.4 หลักของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล

3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้มีผู้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้หลายท่านดังนี้

โรเซนเบิร์ก (ปรารภนา ช้อนแก้ว, 2542 : 11 ; อ้างอิงจาก Rosenberg, 1965) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความเคารพที่บุคคลมีต่อตนเองมองตนเองเป็นคนมีค่า โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่าดีกว่า หรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองเป็นคนเลวเลิศ แต่ควรตระหนักในข้อจำกัดของตนเอง และสามารถคาดหวังได้ว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1967 : 4 - 5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินค่าของตนเอง (Worthiness) ของแต่ละบุคคลและยึดถือความคิดนั้นไว้ เป็นการอธิบายทัศนคติของความคิดที่เห็นชอบและขัดแย้ง และชี้แจงถึงขอบเขตที่บุคคลเชื่อในตัวเองเกี่ยวกับความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่า

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 45) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่ามีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

เพจ และ โทมัส (Page & Thomas, 1977 : 381) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับอัตมโนภาพที่เขามีอยู่ ประมาณค่าว่าอัตมโนภาพของเขาได้ถึงมาตรฐานและ

คุณค่าหรือไม่ เป็นการควบคุมทัศนคติ และพฤติกรรม หากเราไม่ชอบความคิดของเราที่เกี่ยวกับตัวเอง ก็มีแนวโน้มว่าเราจะมีพฤติกรรมในทางลบ มีความเศร้าใจ

แบรนด์เดน (Branden, 1981 : 110 - 112) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นคุณลักษณะของความนับถือตนเอง ที่เกิดความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตน ที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

แบนดูรา (Bandura, 1986 : 356) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่ตนประเมินตนเองว่าเป็นคนอย่างไร ถ้าบุคคลใดแสดงความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่าจะกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ขณะที่บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีค่า จะกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง

ริช (Rice, 1996 : 184) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรับรู้ตนเองว่าตนมีค่า ซึ่งการประเมินคุณค่านี้จะนำไปสู่การยอมรับตนเองมีความพอใจในตนเอง และมีความสอดคล้องกันระหว่างมโนภาพแห่งตนกับจินตนาการส่วนตน

สุภาพรณ โคตรจรัส (2525 : 111) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการแสดงถึงความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า การยอมรับตนเอง และการยกย่องนับถือในตนเอง คือสิ่งเดียวกันแต่ต่างระดับกัน ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองย่อมเห็นคุณค่าในผู้อื่น ผู้ที่รักตนเองคือผู้ที่สามารถรักคนอื่นได้นั่นเอง

คันสนีย์ อินทรพันธ์ (2531 : 150) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การยอมรับในความสามารถ ได้รับการยกย่องนับถือและตระหนักถึงคุณค่าของตน เพื่อจะอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะเป็นคนคนหนึ่ง

สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541 : 358 - 359) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง จากการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น มีความพึงพอใจในผลการเรียนของตนเองซึ่งอาจจะถูกกำหนดโดยพ่อแม่ ครู เพื่อน ความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่รักของบุคคลในครอบครัว ความรู้สึกที่ตนเองเป็นคนดี

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2543 : 87) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งความรู้สึกนี้ทำให้คนเรามีความมั่นใจในการกระทำต่างๆ ของชีวิตได้โดยไม่ต้องรอฟังผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

กรมวิชาการ (2543 : 34) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีความพอใจหรือชื่นชอบในพฤติกรรม หรือสภาพการณ์ที่ตนเองได้กระทำหรือเป็นอยู่ในขณะนั้น และเป็นความรู้สึกที่เชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความสำคัญประสบความสำเร็จและมีคุณค่าในระดับที่น่าพอใจ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 12) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดของบุคคลเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544 : 20) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองในทางที่ดี มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีอำนาจในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า ทำอะไรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนได้

สุมล วิภาวิพลกุล (2547 : 37) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองเท่าเทียมกับผู้อื่น ตระหนักในศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิแห่งตน สามารถมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องได้รับการโอ้อุ้มหรือพึ่งพิงคนอื่น

ปรีชา ธรรมา (2547 : 48) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของตัวเอง กับทั้งเห็นว่าคุณค่าของตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ตึงตังต่อตนเอง

กรมสุภาพจิต (2547 : 83) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่บุคคลมีต่อตัวเอง รัก นับถือตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ความรู้สึกดี ๆ กับตัวเองดังกล่าวนั้นจะทำให้มีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

จากความหมายข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการพิจารณาตัดสินค่าของตนเองในเรื่องของการพึ่งตนเอง การยอมรับตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่นและสังคม ทั้งในด้านความสามารถทางด้านร่างกาย ความสามารถทางสติปัญญาในการกระทำใดๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมถึงความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความเกียรติน่าเคารพ มีศักดิ์ศรี

1.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง

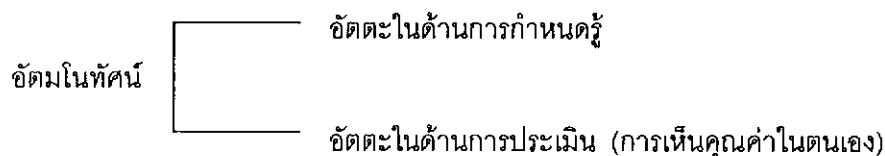
การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) เป็นส่วนหนึ่งของมโนภาพแห่งตน (Self - Concept) ซึ่ง (ธีระ ชัยยุทธยรรยง, 2544 : 22 – 23 ; อ้างอิงจาก Dinkmeyer, 1965.) มโนภาพแห่งตนเป็นหน่วยรวมของความคิด ที่มีระบบประกอบด้วยการรับรู้คุณลักษณะของสิ่งที่ตนเป็น "ตัวฉัน" และการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ "ตัวฉัน" มีกับผู้อื่นและสิ่งอื่น รวมทั้ง ค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เหล่านี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัว การรับรู้ตนเองจะเป็นในแง่ของความสามารถ คุณค่า ค่านิยม ข้อจำกัด เป็นต้น จึงเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่บุคคลใช้เพื่ออธิบายธรรมชาติของตนเอง และใช้ในการเปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยอาศัยประสบการณ์ของการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลรอบข้างว่าตนเองสามารถทำอะไรได้บ้าง มโนภาพแห่งตนจึงเป็นเรื่องของความคิดต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะของตนเอง ซึ่งอาจไม่ตรงกับความจริง แต่เป็นเสมือนข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับจุดแข็งจุดอ่อน และความเจริญอกงามที่เป็นไปได้ และรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมตามปกติของตน สิ่งเหล่านี้ไม่มีลักษณะคงที่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เป็นเสมือนข้อผูกมัดที่คนให้กับตนเอง และมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

1.2.1 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของโรเซนเบิร์ก

โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965 : 54) ถือว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลหนึ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงจะหมายถึง การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนที่มีความค่า มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะหมายถึง คนที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่า

ตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่างไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น

การเห็นคุณค่าในตนเอง ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนทัศน์ หรือการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นเพียงมิติหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนทัศน์ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างอัตมโนทัศน์

ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ โรเซนเบิร์ก ได้แยกพิจารณาเป็น 2 มิติ คือ

1. อัตตะในด้านการกำหนดรู้ เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเอง จากการที่บุคคลเป็นเจ้าของตำแหน่ง สถานภาพภายในโครงสร้างสังคมที่บุคคลอาศัยหรือเป็นสมาชิกอยู่ ทำให้บุคคลแต่ละคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่น เป็นพ่อ แม่ เพื่อน ครู ตำรวจ เป็นต้น เอกลักษณ์ที่บุคคลได้จากสังคมนี้สามารถทำให้บุคคลรู้ว่าเขาเป็นใคร คนอื่นเป็นใคร การรับรู้นำไปสู่อัตมโนทัศน์ของบุคคล โดยอัตตะที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินของบุคคล

2. อัตตะในด้านการประเมิน เป็นการอธิบายตนเองของบุคคลซึ่งได้มาจากการที่บุคคลนำตนเองไปประเมินกับสิ่งอื่น หรือคนอื่น เพื่อที่จะให้บุคคลรู้ว่าเขามีคุณค่า หรือมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงหรือต่ำอย่างไร การประเมินตนเองของบุคคลในแนวสังคมวิทยาส่วนใหญ่จะอยู่ในเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะพบว่าคนที่บุคคลรู้สึกต่อตนเองในเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไรก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเช่นนั้น

1.2.2 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 236) กล่าวว่า จากการมีมีโนภาพต่อตนเอง บุคคลจะประเมินมีโนภาพแห่งตนออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งกระบวนการตัดสินคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลงานตามความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานและค่านิยมส่วนบุคคลแล้วตัดสินออกมาเป็นคุณค่าของตน ความรู้สึกต่อตนเอง อาจเป็นไปโดยรู้ตัว หรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่จะแสดงให้เห็นได้ด้วยลักษณะท่าทางหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก การเห็นคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ในเรื่องความสำเร็จ และการกระทำสิ่งต่างๆ ได้บรรลุตามเป้าหมายส่งผลให้ได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่ หรือคนอื่นๆ เป็นการสะสมความพึงพอใจต่อตนเองขึ้นมาทีละน้อยกลายเป็นความรู้สึกเชื่อถึงความสามารถที่จะก้าวไปให้ถึงคุณค่าที่ได้ตั้งไว้ ถ้าทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองในที่สุด ซึ่งนอกจากนี้ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1984 : 5) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่การประมาณค่าตนเองของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีความแตกต่าง และการคงอยู่ในสิ่งที่ตนเองประเมินนั้นก็จะแตกต่างกันไปด้วย

2. การเห็นคุณค่าในตนเองตามขอบเขตของประสบการณ์ มีความสอดคล้องกับเพศ อายุ และบทบาทของบุคคลนั้น

3. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่กระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ความสามารถที่สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละบุคคล ค่านิยมและคุณค่าของตนเอง

จากลักษณะสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าวนี้ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 2 - 4) ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งบุคคลใช้เป็นสิ่งที่ตัดสินว่าตนประสบความสำเร็จ มีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถ (Competence) เป็นวิธีการที่จะพิจารณาถึงความสำคัญโดยการกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตนเองน้อย และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญ (Significance) เป็นวิถีทางที่บุคคลรู้สึกเกี่ยวกับการถูกยอมรับการมีคุณค่าอย่างเหมาะสม ตนยังเป็นที่รักของบุคคลอื่น มีประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม

3. อำนาจในตัว (Power) เป็นอิทธิพลที่บุคคลมีต่อชีวิตตนเอง และต่อเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัว มีความเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนเองว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ และมีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

4. คุณความดี (Virtue) เป็นการปฏิบัติตัวสอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณี สามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง มองโลกในแง่ดี พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีการแสดงออกของความคิดที่ดี และถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมคลองธรรม

1.2.3 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของมาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45 - 46) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียง ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ พบว่า มนุษย์ทุกคนในสังคมมีปรารถนาที่จะได้รับสำเร็จด้วยตัวของตัวเอง มีการประเมินค่าความสำเร็จของงานไว้สูง ทั้งยังมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ต้องการที่จะให้ผู้อื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตน ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อยเสียหน้าหรือเสียการเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้แล้วมาสโลว์ (Maslow. 1970 : 46) ยังได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง การยอมรับนับถือ และการประเมินค่าของตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความต้องการความเข้มแข็ง (Strength) ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ความสามารถที่เพียงพอในการกระทำสิ่งต่างๆ (Adequacy) ความเชี่ยวชาญและความสามารถ (Mastery and Competence) ความเชื่อมั่น (Confidence) ความมีอิสระเสรีและความเป็นไทแก่ตนเอง (Independence and Freedom)

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น เป็นความต้องการมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับและความสนใจ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรีหรือเป็นที่น่าชมเชยของผู้อื่น

แฟรงค์ และ เมอโรลลา (Taft. 1985 : 77 – 84 ; Citing Frank and Merolla : n.d.) ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองภายใน หรือการเห็นคุณค่าในตนเองขั้นพื้นฐาน (Inner Self-esteem or Basic Self-esteem) คือ การที่บุคคลมีความสามารถ มีสมรรถนะ และกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการแล้วได้ผลตามที่ตนเองปรารถนา กระบวนการประเภทนี้ได้มาจากการรับรู้ของตนเองจากสิ่งแวดล้อมโดยเกี่ยวข้องกับการกระทำ การควบคุมและกำลังความสามารถ เพราะถ้าบุคคลรู้จักตนเองและประเมินตนเองจากการกระทำ ได้รับผลสำเร็จจากความพากเพียรพยายาม สิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานของคุณสมบัติแห่งตน (Self-efficacy) ในตนเองขั้นพื้นฐานจะถูกสร้างขึ้นอย่างถาวรจากประสบการณ์ตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต

2. การเห็นคุณค่าในตนเองภายนอก หรือการเห็นคุณค่าในตนเองขั้นปฏิบัติการ (Outer Self-esteem or Functional Self-esteem) การเห็นคุณค่าในตนเองชนิดนี้สร้างขึ้น โดยผ่านการประเมินปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในชีวิต และเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลเปลี่ยนแปลงบทบาทอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต การเห็นคุณค่าในตนเองชนิดนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นกับความคาดหวังต่อบทบาททางสังคมและความสามารถในการเผชิญปัญหา และเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากกว่าส่วนที่เป็นการเห็นคุณค่าในตนเองขั้นพื้นฐาน เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยทำงานนี้ เป็นสิ่งแรกที่จะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ในสังคมและความก้าวหน้าในอาชีพ ถ้าความการเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ลดลง บุคคลจะแสดงออกถึงความหมดหวัง หมดแรง อ่อนล้า มีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิม

นอกจากนี้แล้วกรมสุขภาพจิตได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 แบบ ที่สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ด้วย ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากภายใน

1.1 การเห็นคุณค่าในตนเองจากบุคลิกภาพของตนเอง เช่น เด็กเกิดมาร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง หน้าตาดี ผิวพรรณดี อารมณ์ดี เด็กมักจะเป็นคนที่เห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง ในทางตรงกันข้าม เด็กบางคนที่มีหน้าตาขี้ริ้วขี้เหร่ ร่างกายไม่สมประกอบ มักจะเป็นเด็กที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

1.2 การเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากความสามารถส่วนตัว เช่น การใช้ความสามารถของตนเองในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ จะทำให้เด็กเป็นคนที่เห็นคุณค่าในตนเอง

2. การเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากภายนอก เป็นการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่นเมื่อเด็กใช้ความสามารถของตนเองทำงานจนประสบความสำเร็จ และเด็กจะได้รับคำชมเชยจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็น คำชมจากพ่อแม่ ปู่ย่า ญาติพี่น้อง หรือครู (แต่ต้องเป็นคำยกย่องที่สมเหตุสมผล) จะส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น เด็กแต่ละคนไม่

เหมือนกันบางคนได้รับคำตำหนิว่ากล่าวบ่อยๆ จะเกิดความมูมานะ แต่บางคนหากถูกตำหนิว่ากล่าวบ่อยๆ จะส่งผลให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

1.2.4 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของสุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ

สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541 : 359) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสังคม (Social) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า มีความสำคัญ รู้สึกถึงความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตนเอง เป็นที่พึ่งของสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. ด้านการศึกษา (Academic) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่ามีความสามารถ มีคุณค่าอันเนื่องมาจากความสำเร็จ และความพอใจในผลการเรียนของตนเอง ซึ่งอาจจะถูกกำหนดมาตรฐานโดยบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน

3. ด้านครอบครัว (Family) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่รัก เป็นที่ภาคภูมิใจของบิดา มารดา และคนในครอบครัว

4. ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกดีๆ เกี่ยวกับตนเอง ในการมองรูปลักษณ์ของตนเองว่า สูง เตี้ย อ้วน ผอม กำลังดี หรือ หน้าตาดี

5. ด้านมุมมองรวม (Global) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึก และมีมุมมองเกี่ยวกับตนเอง โดยทั่วๆ ไป เช่น ความรู้สึกเป็นคนดี เป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น จะมีประโยชน์ในการมองภาพรวมของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของในภาพแห่งตน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลการปฏิบัติงานตามความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองจากแนวคิดและทฤษฎีของมาสโลว์ (1970) สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541) ซึ่งแบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองจากการประเมินตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเองจากการประเมินของผู้อื่น ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านครอบครัว ด้านภาพลักษณ์ และด้านมุมมองรวม

1.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับเด็ก เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิต ความสามารถทางด้านสังคมและอารมณ์ เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเองมีความหวังและมีความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนที่ประสบผลสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มักจะมีการประเมินตนเองในด้านดี แต่ถ้าบุคคลใดที่รู้สึกว่าไม่มีใครสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับหรือทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเกิด

ความรู้สึกเช่นนี้ขึ้นก็จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของ แต่ละบุคคล (Newman. 1986 : 281 - 286)

ความรู้สึกที่บุคคลต้องการได้รับตอบสนองทางจิตใจ ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ถ้าบุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีในตนเองก็จะทำให้มีปัญหาทางสุขภาพจิต รวมทั้งบุคคลที่ล้มเหลวทางด้านการศึกษาและด้านสังคม จะทำให้มีความผิดปกติทางจิตได้ บุคคลที่เป็นอาชญากรหรือพวกที่มักก่อกรรม พวกอันธพาลทั้งหลาย ก็เป็นผลเนื่องมาจากการขาดการเห็นคุณค่าในตนเองเช่นกัน

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกภายในของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินคุณค่าและความสามารถของตน ถ้าบุคคลใดประเมินค่าของตนเองสูงเกินไปจะทำให้เกิดความรู้สึกหลงตนหรือเห็นแก่ตัว แต่ถ้าบุคคลใดที่มีอคติต่อตนเองก็จะทำให้ปฏิเสธไม่นับถือตนเอง ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองได้ ดังนั้น การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มั่นคงยิ่งขึ้น ทำให้เด็กประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำโดยการใช้ความสามารถตามที่ตนต้องการ และอยู่ในสังคมที่ดีก็จะพัฒนาได้

การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเด็ก เด็กที่มีความนับถือตนเองต่ำหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็เปรียบเสมือนกับเป็นคนที่มีพิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับความพิการทางร่างกาย ซึ่งจะทำให้ประสบความล้มเหลวในชีวิตทุกๆ ด้านได้ การเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีความสำคัญต่อคนเราทุกๆ ช่วงชีวิต มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงวัยเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีความสำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการวางรากฐานทางบุคลิกภาพและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กได้

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ทำให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียดหยามความรู้สึกของผู้อื่นให้ตกต่ำลง เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตดี เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองก็จะทำให้เป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเองไปให้คนอื่น เป็นคนที่ชอบหาความผิดพลาดของผู้อื่น ต้องการความเอาใจใส่และต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่ชอบเอาชนะและตนเองต้องเป็นฝ่ายถูกต้องเสมอ บุคคลประเภทนี้ มักจะใช้ทุกวิถีทางและใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะทำให้ตนเองชนะ เป็นคนที่ติดสิ่งเสพติด เป็นคนที่ดื่มเคร้า สิ้นหวังในชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีความเห็นแก่ตัว และมีความต้องการทางวัตถุสูง ขาดการตัดสินใจที่ดี ชอบผัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ชอบฟังผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนที่ชอบคุยโอ้อวดเกินจริงและที่ยิ่งร้ายไปกว่านั้น คนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นคนที่พยายามฆ่าตัวตายเนื่องมาจากว่าเห็นว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า เมื่อเกิดปัญหาอะไรเกิดขึ้นมักจะลงโทษตัวเอง และรู้สึกเจ็บปวดกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย บุคคลเหล่านี้จึงมักพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงสังคม ดังจะเห็นได้จากสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คน

เกิดความเครียด พยายามหลีกเลี่ยงปัญหา พยายามฆ่าตัวตายดังที่เห็นได้จากทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น (ประเทิน มหาพันธ์. 2536 : 1 - 2 ; เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2543 : 4 - 8)

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของจิตใจเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่า ตนเองคือใคร (Who am I) และการแสดงออกของตนเองว่าตนเองทำอะไร (What I do) เป็นสิ่งที่ส่งเสริมและ ไว้ซึ่งอัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคล (จารุวดี บุญยารมย์. 2541 : 10 ; อ้างอิงจาก Palladino. 1994) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเองและแสดงออกในรูปของทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อตนเอง (Andreoli. 1981 : 189) เมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่ไม่ด้อยไปกว่าคนอื่น เราก็จะ เกิดความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ ต้องการที่จะพึ่งตัวเองอย่างเต็มที่ ต้องการแสดงความ สามารถของตัวเองอย่างเต็มที่ ไม่คิดแต่จะคอยลอกเลียนแบบคนอื่น ทำตามคนอื่นหวังพึ่งคนอื่น หรือสิ่งอื่น มีความคิดอิสระที่ไม่ยึดติดในกรอบหรือกฎเกณฑ์ใดๆ รู้จักเลือกกระทำโดยไม่ยึดติดอยู่กับผู้ใด หรือสิ่งใด (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2543 : 15)

สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2532 : 7 - 12) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของ พฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น ความกล้าแสดงออก การเป็นคนพอใจ บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะเป็นบุคคลที่มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถมีศักยภาพ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นไม่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าใน ตนเองเขาก็มักจะมีอาการวิตกกังวล มีปมด้อย ซ่อนแค้นช่วยตนเองไม่ได้ รับรู้ตนเองในทางที่ไม่ดี ห่อเหี่ยว คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ สิ้นหวังประเมินคุณค่าในตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวของ บุคคลนั้นๆ ด้วย

กิตติวดี บุญเชื้อ (2540 : 8 - 15) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะสามารถ เผชิญกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างมั่นใจคิดหาวิธีทางปรับปรุงแก้ไขตนเองให้อยู่ในสังคมได้ รู้จักเกรงใจผู้อื่นและให้ เกียรติผู้อื่น มีเหตุผลใจกว้าง

สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541 : 359) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมี ความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานในการมองประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาได้อย่างถูกต้องและไม่บิดเบือน รวมทั้งพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับอนาคตได้อย่างเข้มแข็ง พร้อมที่จะรับเอาสิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต

กรมวิชาการ (2543 : 34) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญมากเนื่องจากบุคคลที่ มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง จะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสังคม อีกทั้งจะทำให้ บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เซาเนา อมรสงเจริญ (2537 : 2) ที่ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีศักยภาพที่ สมบูรณ์ (Fully Functional Person)

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544 : 20) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความจำเป็นพื้นฐาน สำหรับมนุษย์ ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์มีการพัฒนา หรือดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ในการที่มนุษย์จะ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งความรู้สึก ความคิด และ พฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกในชีวิตประจำวันนั้นล้วนขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของ

บุคคลทั้งสิ้น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีแนวโน้มทำลายตนเอง รวมทั้งมีพฤติกรรมการติดสารเสพติดและจากข้อความที่กล่าวมา จะเห็นว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล จนกลายเป็นลักษณะที่สำคัญของบุคลิกภาพ และเมื่อบุคคลเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น มีความเคารพในเอกลักษณ์ของตนเองมากขึ้น ความรู้สึกนี้จะแผ่ขยายไปสู่ผู้อื่น จะรักและเห็นคุณค่าผู้อื่น มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าต่อไปไม่ท้อถอย และมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมตลอดเวลา

ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิต การที่คนเราเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้มีความมุ่งมั่นมานะพยายามในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตดี ไม่อิจฉาริษยา ไม่รู้สึกด้อยค่า มองตนเองว่าเป็นคนเก่งมีความสามารถ นับถือตนเอง เป็นคนที่มีเพื่อนมาก มีความมั่นคงทางจิตใจไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่เข้ามากระทบ กล้าคิด กล้าทำ ปรับตัวได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ดี

1.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 118 - 119) ได้แบ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเองในด้านต่าง ๆ และองค์ประกอบภายนอกซึ่งเกี่ยวกับการได้รับความเห็นคุณค่าจากผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 องค์ประกอบภายใน ได้แก่

1.4.1.1 ลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ความมีเสน่ห์ด้านรูปร่าง ความแข็งแรงของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีจะมีความพึงพอใจ และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อยกว่า ลักษณะทางกายภาพจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพียงใดนั้น อาจขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นๆ อีกด้วย (Coopersmith. 1981 : 120 - 123)

1.4.1.2 เพศ ในสังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของไทยมักจะมีค่านิยมที่ดีต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพศชายมักได้รับการมอบหมายตำแหน่งที่มีอำนาจทางสังคมในขณะที่เพศหญิงได้รับตำแหน่ง และบทบาททางสังคมที่ด้อยกว่า จึงส่งผลให้เพศชายมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศหญิง (ศศิกันต์ ธนะโสธร. 2529 : 8)

1.4.1.3 ภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วเกิดการเปรียบเทียบและประเมินตนเอง โดยที่บุคคลอาจประเมินตนเองในด้านบวก ซึ่งเป็นการมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกชื่นชมตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความสุข อันเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น แต่หากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบ และไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคต จะส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง (Coopersmith. 1981 : 130 - 134)

1.4.1.4 ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยบุคคลจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จทั้งในครอบครัว โรงเรียนและสังคมทั่วไป จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การประสบความสำเร็จจะเป็นการเสริมแรงแก่ตนเอง และทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (สุจิตรา เพื่อนอารีย์. 2533 : 21 ; อ้างอิงจาก Bandura.1977) ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวเรื่องการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่ในวัยเรียนจึงส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้

1.4.1.5 บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมาก่อน มักจะมีความแตกต่างกันในด้านการเสี่ยง การตั้งเป้าหมายโดยบุคคลที่เคยประสบความสำเร็จจะมีความกล้าเสี่ยงกล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถโดยที่งานนั้นเป็นงานที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป กล้าตั้งระดับความปรารถนาที่เป็นจริง มองตนเองในด้านดีมากกว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จ (Hamacheck. 1978 : 220 - 221) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 87 - 89) พบว่า บุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จมากจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ของความสำเร็จน้อย

1.4.1.6 ค่านิยมส่วนบุคคล ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะผันแปรตามค่านิยม และการให้คุณค่าตลอดทั้งความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเขาให้ความสำคัญแตกต่างกัน เช่น คนที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากประสบความสำเร็จจะเกิดความอวยและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง เด็กวัยรุ่นชาย และหญิงให้คุณค่าต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันโดยเด็กวัยรุ่นชายให้คุณค่ากับผลการเรียน กีฬาและการเป็นคนกว้างขวางเป็นลำดับที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่เด็กวัยรุ่นหญิงให้คุณค่ากับผลการเรียน การเป็นคนกว้างขวางและกีฬา ลำดับที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ นอกจากนี้ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นด้วย (Bradshaw. 1981 : 6)

1.4.1.7 ระดับความมุ่งมั่น ซึ่งทุกคนมีความมุ่งมั่นที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นความมุ่งมั่นด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสามารถด้านต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลมักจะตัดสินคุณค่าของตนโดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน และความสามารถของตนกับระดับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตั้งไว้ และประสบการณ์ที่เคยประสบความสำเร็จ จะนำไปสู่ความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในครั้งต่อไป หากบุคคลมีความมุ่งมั่นเกินความสามารถของตน หรือเกินความเป็นจริงโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังก็ย่อมมีน้อย ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้ แต่ถ้าบุคคลนั้นมีความสามารถ และสามารถกระทำสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ได้เขาจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้น (Coopersmith. 1981 : 142 - 148)

1.4.2 องค์ประกอบภายนอก ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1.4.2.1 ความสัมพันธ์กับบิดามารดา โดยในช่วงวัยทารกแรกเกิดไปจนถึงหนึ่งขวบถ้ามารดารักใคร่เอ็นดู และตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นอย่างดี ย่อมสร้างความรู้สึกไว้วางใจสิ่งแวดล้อมขึ้นในตัวเด็กได้ แต่ตรงข้ามถ้าเด็กถูกเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลยถูกทอดทิ้งและขาดความรัก ย่อมทำให้เด็กไม่ไว้วางใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผู้คนรอบข้างด้วย ดังนั้น สัมพันธภาพและบรรยากาศใน ครอบครัวจึงมีส่วนในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล

1.4.2.2 ครอบครัวที่บิดามารดามีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์มีความยืดหยุ่น มีความมั่นคงในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตร โดยการแสดงการยอมรับในตัวเด็ก เน้นการใช้เหตุผล ให้ความรักความเอาใจใส่ กำหนดมาตรฐานและขอบเขตของการกระทำไว้กว้างๆ ไม่ใช้อำนาจขู่บังคับ ตลอดจนให้ความสนใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมเด็ก เช่น เพื่อน กิจกรรมที่เด็กกระทำสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเป็นคนยืดหยุ่น มีอารมณ์มั่นคงไม่โลเล และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 19 ; อ้างอิงจาก Rubin and Mcneil. 1987) ส่วนบิดามารดาที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตร ไม่มีกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวไม่มีการพูดคุยปรึกษาหารือ ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง และครอบงำความคิดเห็นของเด็ก มีผลทำให้เด็กเกิดความสับสนและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Kalellis. 1982 : 309) นอกจากนี้ เด็กยังขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ต่อสู้อุปสรรค ท้อถอยยอมแพ้ได้ง่าย มีทัศนคติต่อตนเองทางด้านลบ มองตนเองไม่น่าชื่นชม (Rosenberg. 1965 : 158)

1.4.2.3 สถานภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพหรือระดับชั้นทางสังคม คือ องค์ประกอบภายนอกที่เป็นตัวบ่งชี้ระดับทางสังคมของบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น โดยทั่วไปสถานภาพทางสังคมมักจะเน้นที่ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพ รายได้และที่พักอาศัย เนื่องจากสถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จ และความมีเกียรติ บุคคลที่มีสิ่งเหล่านั้นจึงมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 20)

1.4.2.4 สังคมและเพื่อน โดยความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดจากการรับรู้ในการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเองด้านทักษะความสามารถ ความถนัด ทั้งนี้เกิดจากการที่บุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งต้องเป็นกลุ่มที่คงที่เพราะถ้าเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อยๆ เด็กอาจมองตนเองในด้านลบเรื่องความสามารถที่จะเป็นเพื่อนที่ดีกับคนอื่น ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล ผู้ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ไม่เป็นที่ประทับใจ หรือไม่อยู่ในความสนใจของเพื่อนจะไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่แสดงความคิดเห็นความรู้สึกส่วนตัวกับเพื่อน เกิดความรู้สึกว่าไม่มีใครชอบหรือไม่นับถือตนเองเลย ส่วนผู้ที่เปรียบเทียบกับคนอื่นๆ แล้วมีความสำเร็จต่ำมีแนวโน้มว่าจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำด้วยเช่นกัน (Rosenberg. 1965 : 158) ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะต้องร่วมมือกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เพื่อนและตัวของนักเรียนเอง เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น

1.4.2.5 ศาสนาที่บุคคลจะยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะต้องมีพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ได้รับการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติทางศาสนาทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนปลูกฝังให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่ม และขยายไปสู่กฎเกณฑ์ของสังคมที่จะทำให้เด็กยอมรับหลักการทางศาสนาเป็นแนวทางในดำรงชีวิตและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่วนเด็กที่ไม่มีความเชื่อถือในบุคคลอื่นและสังคมรอบข้าง ทำให้เขาไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่มและสังคม ขาดการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้ขาดความศรัทธาในแนวทางของศาสนา ไม่มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความวิตกกังวล (อุษา ศรีจินดาวัฒน์. 2533 : 4) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน เนื่องจากกิจกรรมนักเรียนนั้นเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้หลักสูตรปัจจุบัน

บังเกิดผลในการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่นและสนองความต้องการของนักเรียน ให้เรียนได้ตามความถนัดมากขึ้น ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมีคุณธรรมสร้างวินัยในตนเอง ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ เสริมความรู้ในหลักสูตรของนักเรียนให้กว้างขวาง และมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ามียุทธศาสตร์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาบางองค์ประกอบที่คิดว่าส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์กับบิดามารดา สถานภาพทางสังคม เป็นต้น

1.5 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.5.1 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ได้มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

แบรนเดอร์ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544 : 21 ; อ้างอิงจาก Branden, N. 1987) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีดังนี้

1. มีใบหน้า ท่าทาง วิธีการพูด และการเคลื่อนไหวแผ่ไพเราะด้วยความแจ่มใส ร่าเริง มีชีวิตชีวา มีความปิติยินดีปรากฏอยู่ในตัว
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จ หรือข้อบกพร่องของตนได้อย่างตรงไปตรงมา และด้วยน้ำใสใจจริง
3. สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คำสรรเสริญ การแสดงออกด้วยความรัก ความซาบซึ้ง
4. สามารถเปิดใจรับคำตำหนิและไม่ทุกขร้อน เมื่อมีผู้กล่าวถึงความผิดพลาดของตน
5. คำพูดและการเคลื่อนไหวมีลักษณะไม่กังวลเป็นไปตามธรรมชาติ
6. มีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดีระหว่างคำพูด การกระทำ การแสดงออก และการเคลื่อนไหว
7. มีเจตคติที่เปิดเผย ยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดและประสบการณ์ใหม่และโอกาสใหม่ ๆ ของชีวิต
8. สามารถที่จะเห็นและสนุกสนานกับแง่ตลกขบขันทั้งของตนเองและผู้อื่น
9. มีเจตคติที่ยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และสิ่งท้าทายมีวิญญาณของการเป็นคนช่างคิด และไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป
10. มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่เหมาะสม
11. สามารถเป็นตัวของตัวเอง แมตคอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด

มัสเซน และ คณะ (Mussen and Others. 1969 : 492) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น มานะพยายาม มีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่กลัวการเสี่ยงสร้างสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม

จะไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดีมักเป็นผู้นำในการอภิปราย และมีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ เคารพและประทับใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีโอกาสได้รับความทุกข์ทรมานจากอาการจิตแปรปรวนต่างๆ เช่น วิตกกังวล อาการประสาท โรคนอนไม่หลับ ปวดหัว กัดเล็บ และหัวใจสั่น

แบสส์ (Bass, 1960 : 1229) ได้ทำการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มักจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ หรือการตำหนิจากผู้อื่นได้ง่าย มีลักษณะการยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใส่ใจและสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ใช้กลไกในการป้องกันตนเองน้อย มักเป็นผู้เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน มีความยืดหยุ่นและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ มีความกระตือรือร้น กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถ พอใจที่จะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีความวิตกกังวลน้อย โดยภาพรวมแล้วบุคคลที่มีความภาคภูมิใจตนเองสูงจะมีความสุข และใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ฮามาเชค (Hamacheck, 1978 : 180) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเห็นว่าตนเองเป็นคนที่มีความสำคัญ เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีวิจรรย์ญาณ ไม่กลัวการเสี่ยงสร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิมจะไม่เป็นทุกข์มากนัก ถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดีและมักจะได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981 : 150 - 155) กล่าวว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงสามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริงมีความสอดคล้องกลมกลืนทั้งหมดของ "ตน" ตระหนักถึงศักยภาพของตนมีจิตใจที่เปิดกว้าง และยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้นเป็นผู้นำในการอภิปราย มีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็นและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี ตลอดทั้งเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจและเคารพในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อีกทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม

ริช และ แบรินด์ (Reece, B.L and R. Brandt, 1993 : 92 - 120) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเองจะยอมรับคำบ่นโดยไม่มีการแก้ตัว ไม่พยายามที่จะให้เป็นฝ่ายถูก หรือพูดจาเยาะเย้ยอีกฝ่าย และถ้ามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้อื่น เขาจะรู้สึกอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น เป็นคนมีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ไม่มีความรู้สึกเหงาโดดเดี่ยว สามารถทำให้ชีวิตตนเองมีค่าอยู่เสมอ และมีลักษณะค่านึงถึงอนาคต จะไม่หวั่นไหวไปกับอดีตที่ผิดพลาด แต่จะเรียนรู้จากความผิดพลาด สามารถจัดการกับทุกมิติของอารมณ์ โดยไม่ให้อารมณ์นั้นส่งผลต่อการมีพฤติกรรม

ในทางลบ คือ จะไม่นำอารมณ์ เช่น อารมณ์โกรธ อิจฉาริษยา มาเป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการทำลายมนุษยสัมพันธ์ เพราะพวกเขาระหนักว่าอารมณ์ไม่สามารถหยุดยั้งสิ่งที่กำลังเผชิญได้ แต่ตัวเราสามารถควบคุมอารมณ์ให้มันคงได้ และจะช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือต้องการค่าสรรเสริญยกย่อง เพราะตระหนักว่าการช่วยเหลือผู้อื่นทำให้ได้รับประโยชน์จากการช่วยนั้น เป็นการเพิ่มความรูให้ตัวเองด้วย รวมถึงมีการยอมรับว่าบุคคลอื่นเป็นคนเก่งและมีความสามารถ ซึ่งการยอมรับบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ดี เป็นตัวชี้ว่าคุณยอมรับตัวคุณเอง

เกียรตินิพนธ์ อมาตยกุล (2543 : 88 - 89) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็นที่คิดว่าถูกต้อง แม้ว่าความคิดเห็นนั้นจะแย้งกับความเห็นของคนส่วนใหญ่ เป็นคนที่ไม่ได้เชื่อในทุกสิ่งทุกอย่างที่พ่อแม่ ครูอาจารย์สอนและปฏิบัติ แต่มีการนำมาพิจารณาด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรปฏิบัติตามสิ่งใดที่ไม่ควรปฏิบัติตาม เป็นคนที่สามารถเลือกวิชาชีพที่ตนเองชอบและเหมาะสมได้ด้วยตนเอง และเป็นคนที่สามารถเลือกคู่ครองได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้พ่อแม่ หรือเพื่อนเลือกให้ เป็นต้น

จากลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น สรุปได้ว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่รับรู้คุณค่าของตนเองตามสภาพจริง มีสุขภาพจิตดี มีจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนที่มีความรู้สึกดีกับตนเอง เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนในสังคม

1.5.2 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

ดิงค์เมเยอร์ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง, 2544 : 22 - 23. ; อ้างอิงจาก Dinkmeyer, 1965) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรม ดังนี้

1. คิดว่าตนเองไม่ใช่คนสำคัญ
2. ไม่ใช่เป็นบุคคลที่คนอื่นชอบหรือไม่รู้เหตุผลที่คนอื่นมาชอบตน
3. ไม่สามารถทำอะไรได้หลาย ๆ อย่างที่อยากจะทำ หรือทำตามแนวทางที่คิดว่าจะเป็น
4. ไม่แน่ใจในความคิดและความสามารถของตนเอง
5. คิดว่าไม่มีใครสนใจตนเอง
6. ไม่กล้าดำเนินใคร
7. ไม่ชอบทำอะไรที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ
8. ไม่สามารถที่จะบังคับตนเองเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น และคาดหวังว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะ

เลวร้ายลงไปอีกแทนที่จะดีขึ้น

มัสเซน และ คณะ (Mussen and Others, 1969 : 492) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะเป็นบุคคลขาดความเข้าใจตนเอง และไม่สามารถประสานความต้องการตามค่านิยมของตนและผู้อื่นได้ ไม่เห็นว่าตนเองมีความสำคัญ หรือสามารถทำให้ใครชอบได้ เขาไม่คิดว่าตนเองจะสามารถทำอะไรได้ดีแม้จะพยายามแล้วก็ตาม และมักจะชอบติดอยู่กับสิ่งที่คุ้นเคย และให้ความปลอดภัย

แก่เขาพอๆ กับที่เขาไม่เชื่อว่าเขาจะสามารถควบคุมวิถีชีวิตของตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีความลำบากในการเรียนรู้หรือด้านวิชาการ

ฮามาเชค (Hamacheck. 1978 : 180) กล่าวถึง บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำว่าจะไม่เห็นว่าคุณค่ามีความสำคัญหรือสามารถทำให้ใครชอบได้ เขาไม่คิดว่าตนเองจะสามารถทำอะไรที่ตนเองต้องการจะทำอะไรจริงๆ ได้ ไม่เชื่อว่าตนเองจะสามารถทำอะไรได้ดี ถึงแม้จะพยายามทำแล้วก็ตาม ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะชอบติดอยู่กับสิ่งที่คุ้นเคย และให้ความปลอดภัยแก่เขาพอๆ กับที่เขาไม่เชื่อว่าเขาจะสามารถควบคุมวิถีชีวิตของตนเองได้

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 132 - 134) กล่าวถึงบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะความไม่สอดคล้องกลมกลืนของ "ตน" มักใช้กลไกป้องกันตนเอง ระบุว่าตนเองด้อยค่า ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย วิตกกังวล เก็บตัว ไม่กล้าแสดงออก ไม่ชอบการแสดงตน ขาดความนับถือตนเอง แสวงหาการยอมรับจากบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการยอมรับตนเอง ไม่กล้ายุ่งเกี่ยวกับการกระทำที่อาจถูกปฏิเสธหรือได้รับคำตำหนิ ทั้งนี้บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักแสดงความเข้มแข็งให้ปรากฏออกมาเสมอๆ แต่แท้จริงแล้วบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกหวาดกลัว ห่อหุ้ม ไม่มั่นใจในตนเอง มักตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนอื่น ไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของคนอื่นที่มีต่อตนเอง หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยุ่งยากในการแก้ปัญหา ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้ กลัวการเข้าสังคมเพราะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำ และจะทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน มักนำความคิดของคนอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับ ไม่ให้ความสนใจ และเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อยๆ

ริช และ แบรินด์ (Reece, B.L and R. Brandt. 1993 : 101) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เป็นบุคคลที่มีความคิดในแง่ลบ กลัวการลงมือปฏิบัติงานและกลัวต่อการช่วยเหลือผู้อื่น มีการโกหกหรือปิดบังซ่อนเร้นสิ่งที่ไม่ดีของตนเอง เป็นคนขาดงานบ่อยและมักจะป่วยบ่อย ชอบดื้อรั้น ชอบก่อความเดือดร้อน ชอบก่อจลาจล เป็นบุคคลที่มักใช้เวลาที่แน่นอนในการทำงาน พวกนี้จะไม่ทำงานในเวลาที่เขาไม่จำเป็นต้องทำ ไม่มีการอุทิศเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ยิ่งกว่านี้บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักมีความรู้สึกไม่เป็นมิตร รู้สึกเกลียดชังผู้อื่น ไม่มีความเคารพนับถือผู้อื่น และพยายามหาทางเอาคืนบุคคลที่เป็นศัตรูหรือไม่ถูกกัน เพื่อรักษาน้ำในสถานการณ์ที่ยากลำบาก

สมพร อินทร์แก้ว และคณะ (2530 : 46 - 47) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะดำเนินชีวิตไปโดยไม่มีความหมาย อยู่เพื่อให้ชีวิตผ่านพ้นไปวันหนึ่งๆ เท่านั้น บางรายที่รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าใดๆ เลย อาจคิดทำลายตนเองได้ ในบางกรณีอาจทำแทนความรู้สึกภายในใจด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ หรือนินทาว่าร้ายผู้อื่นก็เป็นได้

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544 : 23) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีลักษณะดังนี้

1. มีปัญหาจิตใจมากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เช่น มีความวิตกกังวล นอนไม่หลับ ไม่มีความสุข และเกิดอาการผิดปกติทางร่างกาย

2. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจจะเป็นเพราะตั้งเป้าหมายในชีวิตสำหรับตนต่ำ
3. มีอาการหมกมุ่นกับความคิดตัวเอง อ่อนแอต่อการถูกปฏิเสธ และต้องการการยอมรับ
4. มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในทางลบ มักได้รับการปฏิเสธจากคนอื่นมากกว่าบุคคลที่มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในแง่ดี

5. มักมองความคิดของผู้อื่นแล้วทำลายซ้ำเติม เพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกสบายใจ แต่การกระทำนี้กลับเป็นผลเสียเพราะเป็นการซ้ำเติมตัวเองมากขึ้น และยังทำให้ผู้อื่นเกลียดตนมากขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะเป็นผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต มีความวิตกกังวลสูง ปรับตัวลำบาก ชีวิตไม่มีความสุข มีปมด้อย รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ห่อหุ้มหมดหวัง ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เพราะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต

1.6 วิธีเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองดังนี้

เบรดชอร์ (Bradshaw. 1981 : 5 - 12) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองว่า จะต้องหาวิธีการให้บุคคลได้รับประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งด้านจากแหล่งสำคัญ ดังนี้

1. การได้รับผลสำเร็จในด้านวิชาการ และการได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแรกเริ่มนั้น ความคาดหวังอาจจะถูกกำหนดโดยบุคคลอื่น ต่อมาเป้าหมายและความคาดหวังจะถูกกำหนดด้วยตนเอง

2. ประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดความรู้สึกได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่า และการเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญ และมีความหมายต่อตนเอง

3. การได้รับโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตัวที่สำคัญต่อบุคคลนั้น

4. ประสบการณ์ที่จะเพิ่มอำนาจส่วนบุคคล หรือการมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์และบุคคลที่มีความสำคัญต่อเรา เช่น เสี่ยงทากร้องเมื่อต้องการอาหารหรือความอบอุ่น เป็นอำนาจส่วนบุคคลที่สามารถเรียกร้องความเอาใจใส่จากแม่ได้ ในวัยผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นการได้รับตำแหน่งในกลุ่มองค์กร หรือการมีตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

บรูโน (Bruno. 1983 : 363 - 365) ก็ได้กล่าวถึง แนวทางในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 4 ประการได้แก่

1. ให้ข้อคิดหรือการเสนอแนะโดยตรง (Direct Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะโดยผู้อื่นหรือด้วยตนเอง เป็นการให้ข้อคิดที่ดีแก่ตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นการเสริมแรงทางบวกหรือคำนึงถึงผลที่จะตามมา นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นขั้นแรกของการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง

2. การเพิ่มความสำเร็จให้แก่ตนเองมากขึ้น (Increase Success) พยายามที่จะเพิ่มความสำเร็จให้แก่ตนเองโดยการไปให้ถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การลดความคาดหวังลง (Decreasing Expectations) เป็นการลดความต้องการและความคาดหวัง ซึ่งเป็นแนวทางในการลดความทุกข์ที่ตรงกับวิถีทางของพุทธศาสนา และเป็นแนวทางของปรัชญาตะวันออกด้วย คือการตั้งระดับความคาดหวังให้เหมาะสมกับความสามารถที่แท้จริงของบุคคล

4. การหยุดการประเมินค่าตนเอง (Stop Rating Oneself) อธิบายได้โดยใช้หลักทฤษฎีว่าด้วยเหตุผลและอารมณ์ (Rational – Emotive Theory) ของอัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) ที่เห็นว่าการที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นับว่ามีคุณค่าแล้วไม่จำเป็นต้องประเมินค่าตนเองต่อไปอีก ในขั้นนี้จึงเชื่อว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นถ้าหากว่าบุคคลนั้นเลิกพิจารณาตัดสินค่าตนเอง

อุษา จารุสวัสดิ์ (2530 : 31 - 35) ได้เสนอวิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับเด็ก เด็กที่รู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากเท่าใด ก็จะเห็นคุณค่าในตนเองและเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การยอมรับเด็กควรเป็นไปตามสภาพที่เขาเป็นอยู่อันประกอบ ด้วยเรื่องต่างๆ เช่น รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น

2. การช่วยให้เด็กทำบางสิ่งบางอย่างได้สำเร็จ การเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนหนึ่งพัฒนามาจากประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ดังนั้น การจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้พวกเขาทำงานได้รับความสำเร็จ เช่น อธิบายวิธีการทำแล้วให้เด็กลงมือกระทำเอง

3. การช่วยให้เด็กรู้ว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่า วิธีการแสดงให้เด็กได้รู้ว่าเขามีความสำคัญและมีคุณค่า อาจทำได้ดังต่อไปนี้ เช่น แสดงความรักอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำตลอดจนหาทางแก้ไขความประพฤติที่ไม่ดีของเด็กแทนการตำหนิ ดุด่า เชียนดี

มาศสวรรณค์ พัฒนานุพงษ์ (2531 : 22) กล่าวว่า ไม่มีความเชื่อและความคิดใดสำคัญไปกว่าความเชื่อ และความเห็นเกี่ยวกับตนเอง เพราะสิ่งนี้เป็นตัวกำหนดความสำเร็จและความสุขของเขาเอง หลายคนวัดความสำเร็จจากความสามารถ โอกาส เงิน ใควิชีวิต ครอบครัว หรือรูปร่างหน้าตา แต่ความเป็นจริงสิ่งเหล่านี้สำคัญรองลงมาจากหน้าที่คนเรามีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง นอกจากนี้ยังได้เสนอวิธีที่พ่อแม่จะช่วยส่งเสริมให้ลูกมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

1. พ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง
2. ปลอຍให้ลูกได้เป็นตัวของตัวเองซึ่งจะทำให้เด็กเชื่อมั่นและมีความนับถือตัวเองสูง
3. เมื่อลูกทำผิด ต้องสอนให้ลูกเอาความผิดนั้นมาเป็นบทเรียนที่จะก้าวต่อไป
4. เปิดโอกาสให้ลูกได้รับผิดชอบและตัดสินใจด้วยตนเองบ้าง จะทำให้ลูกมองตนเองในแง่ดีวางใจและภูมิใจในตนเอง

5. สอนให้ลูกมองโลกในแง่ดี โดยพ่อแม่ต้องทำให้ลูกเห็นว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นเรื่องที่สวຍงาม โลกนี้น่าอยู่ ชีวิตมีค่า

6. ควรชมเด็กมากกว่าที่จะตำหนิหรือวิจารณ์ เพราะถ้าเด็กทำผิดพลาดแล้วคุณชมเชยที่เขา ความพยายามที่จะทดลองทำงานนั้น เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าพ่อแม่เข้าใจเขาและยังป้องกันไม่ให้ลูกมอง ตนเองในแง่ลบ

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544 : 24 - 25) กล่าวว่า ในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ต้อง ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และตนเอง ดังนั้น จึงได้แบ่ง วิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง

1. พึงระลึกเกี่ยวกับตนเองว่าตนเท่านั้นที่ควบคุมภาพพจน์ของตนเองได้ ตัวเราเท่านั้นที่มี อำนาจที่จะเปรียบเทียบภาพพจน์ของตนเอง ข้อสนเทศที่ได้รับจากผู้อื่นอาจมีอิทธิพลก็จริง แต่เราจะ ยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ย่อมขึ้นอยู่กับตัวเราเอง เพราะภาพพจน์จะเป็นอย่างไรอยู่ในใจของเรานั้นแหละ

2. อย่าให้คนอื่นมากำหนดมาตรฐานให้แก่เรา เพราะผู้คนรอบข้างคอยบอกเราอยู่ตลอดเวลา ว่าให้ทำอย่างโน้นทำอย่างนี้ บางครั้งคนอื่นก็มีเจตนาดี ทำให้เรายอมรับคำแนะนำนั้นๆ ซึ่งเป็นมาตรฐาน ของผู้อื่นแล้วนำมาเป็นมาตรฐานของเราเอง ซึ่งอาจทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทางที่ดีเรา ควรคิดให้รอบคอบว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นเป็นเป้าหมายส่วนตัว และควรมีมาตรฐานเป็นของตน

3. พึงระวังการตั้งเป้าหมายของตนเองที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แม้ว่าเราจะมีเป้าหมาย ที่จะทำให้สำเร็จแต่ก็ควรตั้งคำถามตัวเองว่า “เป้าหมายนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่” บางคน คาดหวังเกี่ยวกับตัวเองสูง โดยเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับกลุ่มอ้างอิงที่เขาเลอเลิศ และประสบ ความสำเร็จเป็นอย่างดีแล้ว แทนที่จะเปรียบเทียบกับผู้อื่นที่อยู่ในรัศมีใกล้เคียงกันก็ดูไม่สมเหตุผลผล ซึ่ง อาจทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง เพราะไม่สามารถถึงเป้าหมายของตนเองที่วางไว้

4. พยายามปรับความคิดที่ขบมองอะไรในแง่ลบ บุคคลที่มักคิดอะไร ในทางลบมักมีความ รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เช่น เมื่อประสบความสำเร็จเล็กน้อยก็มักตำหนิตัวเอง ถ้าเกิดล้มเหลวแล้วได้รับ การคัดเลือกก็จะให้เหตุผลว่าไม่มีใครสมควร แต่ถ้าตกรางก็จะพูดซ้ำเติมตัวเองว่า เพราะตัวเองเป็นคนโง่ จริง ๆ ฉะนั้น เราจึงต้องปรับความรู้สึก และความคิดทางลบให้เป็นทางบวก จึงจะเพิ่มความรู้สึกเห็น คุณค่าในตนเองสูงขึ้น

5. มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง สำนวณตนเองพบว่ามีอะไรบกพร่องแล้วพยายามหาทางปรับปรุง

6. มองบุคคลอื่นด้วยสายตาที่ชื่นชมเป็นมิตร บุคคลที่มองบุคคลอื่นด้วยสายตาที่ชื่นชมและ เป็นมิตรจะทำให้ได้รับการยอมรับความไว้วางใจ และชื่นชมกลับมาจากบุคคลอื่นเช่นกัน จะช่วยให้เกิด ความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แต่ถ้าบุคคลมองผู้อื่นด้วยสายตาที่ประสงค์ร้ายจะเป็นการ ตัดสัมพันธ์ภาพของตนเองกับผู้อื่น และจะเกิดความรู้สึกไม่เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ด้านของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง

1. ควรให้การยอมรับในตัวเด็ก

2. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามวิถีทาง

ของเด็ก

3. ใ่วางใจให้เด็กได้กระทำตามความต้องการหรือความปรารถนาของเขา
4. ช่วยสร้างให้เด็กมีความสามารถในการหยั่งรู้ และคิดล่วงหน้าถึงผลการกระทำทุกชนิดของเด็ก ด้วยการใช่วิธีการช่วยให้เด็กรู้จักใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย
5. ให้กำลังใจให้เด็กเกิดความกล้า ความหวัง และความมั่นใจให้เขาเผชิญและจัดการกับอุปสรรคต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ ที่ยุ่งยากในชีวิต ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความมานะอดทนอย่างดียิ่ง
6. สอนเด็กให้ความรักทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ให้เขามีเจตคติที่วามมนุษย์ทุกคนมีค่าเท่ากันด้วยการอธิบายและอภิปรายถึงค่านิยมพื้นฐานกับเด็ก ได้แก่ ความรักและความรู้สึกเห็นค่าในตนเองและผู้อื่น ให้เด็กรู้จักถึงความชื่นชมยินดีในการให้และการทวงไถ่กันและกัน
7. ช่วยให้เด็กได้พิจารณาให้เห็นแจ้งว่าความเชื่อที่ว่า ตนต้องประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบ จะล้มเหลวไม่ได้ ตนต้องได้รับความรัก ความชอบพอ และการยกย่องจากทุกคนที่ตนได้พบเห็นสิ่งที่ไม่เป็นมงคลไม่ควรก้าวเข้ามาในชีวิต และตนต้องได้รับทุกสิ่งทีปรารถนาและทันที เป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผล เด็กจะมีสภาพที่ดีขึ้น สามารถจัดความคิดใหม่ในรูปที่ตรงกับความจริง และมีเหตุผลตลอดจนชี้ให้เห็นสิ่งดี ๆ ที่เขาเคยทำ ให้เขามองเห็นจุดดี เห็นว่าตนมีค่าแม้ว่าจะเคยทำอะไรไม่ดีมาในชีวิต เพิ่มและสร้างความคิดดี ๆ ให้เขา
8. ให้เด็กสร้างมโนภาพว่าตนมีอำนาจในตนที่จะบังคับใจตนเองได้ ให้รู้สึกว่าเขาเป็นคนเก่งมีความสามารถ ด้วยการให้กำลังใจ และคิดถึงภาพดีงาม
9. สะท้อนความรู้สึกที่ดีต่อเด็กเมื่อเด็กได้กระทำถึงสิ่งที่ดีงามใหม่ ๆ ในแต่ละวัน
10. พ่อแม่ ผู้ปกครองควรร่วมมือกับครูในการพัฒนาเด็กด้วยความรักความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเต็มศักยภาพ
11. พ่อแม่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก

ด้านครูทำหน้าที่แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา

ครูทำหน้าที่แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา ควรจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

 1. จัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างเสริมให้เด็กเกิดความใ่วางใจ
 2. จัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างเสริมให้เด็กกล้าเปิดเผยหรือแสดงความรู้สึก
 3. จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับข้อมูลป้อนกลับในทางบวก
 4. จัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์การเสี่ยงในสถานการณ์ใหม่ ๆ
 5. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เกิดทักษะการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
 6. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เกิดทักษะการยอมรับตนเอง ทักษะการควบคุมตนเอง ทักษะการพึ่งตนเอง และทักษะการสร้าง ความมั่นคงในตนเอง
7. จัดกิจกรรมให้เด็กเกิดทักษะการรู้จักตนเอง การรักและเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 147 - 148) จึงได้เสนอวิธีการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับเด็กที่ถูกต้องให้กับเด็ก โดยกล่าวว่าสิ่งสำคัญมากที่สุดในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับลูก คือ ความความสัมพันธ์ที่มีต่อกันภายในครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ให้ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข โดยพ่อแม่อย่าบอกว่าจะรักลูกเมื่อลูกเป็นคนดีหรือเรียนเก่ง ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูกไม่ควรตั้งอยู่บนเงื่อนไขของความดี/ไม่ดี หรือความเก่ง/ไม่เก่ง เด็กต้องรู้ว่าแม้ว่าเขาไม่ดีหรือเก่งไม่พอ พ่อแม่ก็ยังรักเขา เด็กที่รู้ตัวว่าพ่อแม่รักเขาเสมอไม่ว่าเขาจะเป็นเช่นไรนั้นมักจะพยายามทำสิ่งต่างๆ อย่างสุดความสามารถเพื่อให้พ่อแม่ภาคภูมิใจเขาทำดีเพราะเขารู้สึกดีกับตัวเอง ไม่ใช่ทำเพราะต้องการพิสูจน์คุณค่าของตนเองว่าสมควรที่จะได้รับความรักจากพ่อแม่หรือไม่

2. ให้การยอมรับนับถือในตัวเด็ก โดยพ่อแม่ต้องยอมรับว่าลูกเป็นคนอีกคนหนึ่งที่แตกต่างกันออกไปเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง เด็กที่โตมาด้วยการยอมรับนับถือจากพ่อแม่จะยอมรับนับถือตัวเองและภาคภูมิใจในตัวเองด้วย

3. ช่วยให้อ自己有คุณค่าในตนเอง โดยพ่อแม่จะต้องทำให้ลูกรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลที่พิเศษ “ไม่มีใครเป็นเขาได้ดีเท่าเขา” การบอกเช่นนั้นไม่ได้หมายความว่า ลูกไม่ต้องปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นแต่หมายความว่าเราสามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างภาคภูมิใจและไม่ต้องพยายามเป็นคนอื่นให้เสียเวลา

4. ปล่อยให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง ความตระหนักว่าตนเองเป็นคนมีประสิทธิภาพและเป็นคนเก่งนั้นเกิดจากการที่เด็กได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง สามารถคิดและตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง หากพ่อแม่ไม่让孩子คิดเองทำเองบ้างก็เป็นการบอกว่าลูกไม่เก่งพอ พ่อแม่ไม่เชื่อในความสามารถของลูก พ่อแม่กลัวว่าลูกจะคิดผิด ทำผิด ตัดสินใจผิดพลาดที่ตามมาคือเด็กจะรู้สึกว่าคุณไร้ประสิทธิภาพและพึ่งตนเองไม่ได้

5. มีความคาดหวังที่เหมาะสม พ่อแม่ต้องมีความคาดหวังที่เหมาะสมกับเด็กและมีมาตรฐานสูงสำหรับเด็ก ไม่ว่าด้านความประพฤติหรือผลงาน พ่อแม่ต้องทำให้ลูกรู้ว่าคุณมีความเชื่อว่าลูกจะทำได้ดี ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กทำในสิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้

1.7 วิธีวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ ดังนั้น การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จึงสามารถวัดได้เช่นเดียวกับการวัดบุคลิกภาพ ซึ่งเครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่นักวิจัยนำมาใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพมีหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเครื่องมือวัดบุคลิกภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

ทวี ท่อแก้ว และอบรม ดินภิบาล. (2517 : 121 - 122) ได้สรุปวิธีการวัดบุคลิกภาพทั่วไปได้ 5 วิธี

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง ตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อนอย่างเช่น พฤติกรรมของคนเป็นสิ่งที่จะต้องสังเกต พฤติกรรมให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก เราต้องเลือกสังเกตเพียงปฏิกริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราวๆ ไป ดังนั้น การสังเกตพฤติกรรมและลักษณะต่างๆ ไป ที่บุคคลแสดงออกมีอยู่ 2 แบบ ด้วยกันคือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะ อีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวัน

ที่บุคคลแสดงออก การสังเกตทั้งสองแบบนี้ต้องมีการบันทึกผลตรงตามที่เป็น โดยที่จะต้องไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง และผู้สังเกตจะต้องฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผล

2. วิธีการทดสอบ เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมาก การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่างๆ หลายสิบข้อความที่ผู้สอบสร้างขึ้น โดยการถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน และหัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่ทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เช่น คำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล ความนิยมในลัทธิการเมืองหรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่างๆ หรือปฏิกิริยาที่คนทำเสมอ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม เพื่อให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3. วิธีการรายงานตนเองมี 2 แบบ คือ

3.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ การประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัยจะมีประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ

3.2 การสัมภาษณ์ คือ การสนทนาระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมา และจดบันทึกประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้ตัวว่าถูกทดสอบบุคลิกภาพ การสัมภาษณ์นี้มีหลักการคล้ายๆ กับการวิเคราะห์ตนเอง ต่างกันที่ว่าผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราติดตามเพื่อวิเคราะห์ตนเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพ

4. วิธีให้สร้างจินตนาการ เป็นวิธีที่ผู้วัดได้สดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น การเล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดูตัวอย่าง ได้แก่ แบบทดสอบรอร์ราช และรูปภาพที่เกิดจากภาพหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากคำที่กำหนด ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดรูป เป็นต้น แต่ต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกมาอย่างดี

5. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 258 - 285) ได้กล่าวถึงรูปแบบของเครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่นิยมใช้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดหมาย การสังเกตเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการสังเกต ผู้สังเกตควรมีการรับรู้ที่ดี มีความแม่นยำสามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และเพื่อความแน่ใจควรมีผู้สังเกตอย่างน้อย 2 คน เพื่อเอาผลการสังเกตมาทดสอบกันว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และผู้สังเกตจะต้องได้รับการอบรมวิธีสังเกตที่ดีที่ถูกต้องด้วยการสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เพราะถ้าแสดงพฤติกรรมที่เสแสร้งผลการสังเกตจะเชื่อถือไม่ได้ ข้อสำคัญคือจะต้องศึกษาการแปลผลจากการสังเกตให้ดี

2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดหมาย ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีหลักจิตวิทยาในการพูดการถาม เพื่อให้ได้พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการทราบ ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ ก็ต้องมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา มีนิสัยการแสดงออกโดยการพูดจา ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างความเป็นกันเองด้วยจึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง คำถามที่ใช้ต้องสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการตอบด้วย ดังนั้นคำถามแต่ละข้อจึงควรทดลองให้ดีกว่า ไม่ควรสร้างข้อคำถาม เป็นคำถามสั้นๆ และชัดเจน

3. การเขียนตอบ มีทั้งเป็นข้อความหรือข้อความถาม หรือสถานการณ์ภาพ หรือสถานการณ์ภาษา แล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอ ตัวเร้าหรือตัวกระตุ้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแต่ละคนจะได้รับตัวเร้าเหล่านี้ เขาจะมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ก็จะตอบออกมาด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งบางที่เรียกว่าการรายงานตนเอง (Self - report) เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง บางที่เรียกแบบทดสอบ (Test) การเขียนตอบมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ประเภทข้อความเดี่ยว ประเภทข้อความคู่ ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว ประเภทสถานการณ์ ประเภทสถานการณ์ตอบใช่ - ไม่ใช่ และข้อความถามเป็นภาพ

4. การใช้จินตนาการ เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ เพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซับในส่วนของความรู้สึกในตัวคนแต่ละคนซึ่งจะแตกต่างกันออกไป เทคนิคการใช้จินตนาการสิ่งเร้าเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยตรงการตอบจึงตอบได้เสรีตามความรู้สึกในตัวของแต่ละบุคคล การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จิตนั้นก็จะแสดงความรู้สึกออกมา การหาแนวทางแปลที่ดีจึงเป็นกลุ่มที่รู้จัก (Known groups) ว่าถ้าเป็นกลุ่มที่รู้จักนี้ได้สถานการณ์หรือภาพนี้แล้ว จะจินตนาการว่าเป็นอะไร ศึกษาให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรง (Validity) ดีแล้วจึงนำมาใช้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาด้านนี้ขาดความเที่ยงตรงและขาดความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่มาก

5. การใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ (Physiological measures) การวัดทางกายภาพสามารถวัดอาการบางประการของระบบฮอร์โมน (Hormones) ระบบของต่อม และระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic nervous system) แม้แต่อัตราการหายใจยังสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแบบนี้ ทำให้นักจิตวิทยาสนใจวัดทางกายเพื่อทำนายทางจิตใจ ทำให้มีเครื่องมือและกระบวนการหลายอย่าง มีการประยุกต์เพื่อวัดปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ทางเคมีอีกหลายอย่าง เพื่อดูลักษณะของร่างกายว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม การวัดบุคลิกภาพโดยอาศัยเครื่องมือทางกายภาพก็ยังไม่ได้ผลเป็นที่เชื่อถือมากนัก เพราะมีความคลาดเคลื่อนในการแปลผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้เครื่องมือวัดแบบรายงานตนเอง ซึ่งถือว่ามีความเป็นปรนัยมากกว่าวิธีอื่น สะดวกในการนำไปใช้ ประหยัดเวลาและแรงงาน ง่ายต่อการแปลผล และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการสร้างขึ้นบ้างแล้ว เช่น

โรเซนเบิร์ก (อรอุมา สงวนญาติ. 2544 : 26. อ้างอิงจาก ; Rosenberg. 1965) ได้สร้างสเกลวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ชื่อ Rosenberg's Self - Esteem Scale หรือ RSE เป็นแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยทางสังคมวิทยาอย่างกว้างขวาง โดยเน้นการวัดเป้าหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง การให้คะแนนหากได้คะแนนจากการวัดสูง จะแสดงว่าบุคคลนั้นมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ในทางตรงข้าม หากได้คะแนนต่ำ แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีคุณค่าอยู่เหนือผู้อื่น การตอบคำถามมีทั้งหมด 10 ข้อ มีลักษณะเป็น 4 สเกล วัดระดับความคิดเห็นของบุคคล ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2529 เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์ ได้นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์กมาแปลเป็นภาษาไทย แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1984 : 5 - 6) ได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ชื่อ Self - Esteem Inventory หรือ SEI โดยใช้รูปแบบของการรายงานตนเอง รวม 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียน (The School Form) เป็นแบบวัดที่ใช้กับนักเรียนอายุ 8 - 15 ปี ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 58 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 50 ข้อ มีรายละเอียดรายด้าน รวม 4 ด้าน คือ การยอมรับนับถือตนเอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน และคำถามหลง (The lie Scale) จำนวน 8 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามเพื่อการวัดการปกป้องตนเอง ในแต่ละข้อคำถามมีลักษณะเป็นข้อความอธิบายเกี่ยวกับตนเอง โดยมีช่องแสดงความคิดเห็น 2 ตัวเลือก คือ "ใช่ตัวฉัน" และ "ไม่ใช่ตัวฉัน" และในข้อความที่แสดงการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ตอบ "ใช่ตัวฉัน" และในข้อความที่แสดงการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ตอบ "ไม่ใช่ตัวฉัน" ดังนั้นคะแนนของแบบทดสอบ SEI จึงอยู่ในช่วง 0 - 50 คะแนน

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบทดสอบ SEI ของ คูเปอร์สมิธฉบับนักเรียน (The School Form)

ข้อความ	แสดงความคิดเห็น	
	ใช่ตัวฉัน	ไม่ใช่ตัวฉัน
1. ด้านการยอมรับนับถือตนเอง		
(0) ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเอง		
(00) มีหลายอย่างในตัวข้าพเจ้าที่อยากเปลี่ยนแปลง		
2. ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน		
(0) เพื่อนๆ มักคล้อยตามความคิดของข้าพเจ้า		
(00) ข้าพเจ้าเข้ากับคนอื่นไม่ค่อยได้		
3. ด้านการได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง		
(0) พ่อแม่และข้าพเจ้าอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข		
(00) สมาชิกในบ้านไม่มีใครสนใจข้าพเจ้า		
4. ด้านการได้รับการยอมรับจากโรงเรียน		
(0) ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในงานที่ทำที่โรงเรียน		
(00) ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงออกเมื่ออยู่ที่โรงเรียน		

ฉบับที่ 2 เป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนแบบสั้น (The School Short Form) เป็นแบบวัดที่ใช้กับนักเรียนอายุ 8 - 15 ปี ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ ไม่มีการแยกย่อยเป็นรายด้าน และไม่มีข้อคำถามหลง

ฉบับที่ 3 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับผู้ใหญ่ (The Adult Form) เป็นแบบวัดที่ใช้กับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ ซึ่งแบบวัดฉบับนี้ดัดแปลงมาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนแบบสั้น (The School Short Form)

สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541 : 358 - 366) ได้สร้างแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ชื่อ The Five – Scale Test of Self – Esteem for Children (FSC) ฉบับภาษาไทย ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็น 6 กลุ่มๆ ละ 10 ข้อ ได้แก่ กลุ่มมุมมองรวม (Global Scale) กลุ่มการศึกษา (Academic Scale) กลุ่มภาพลักษณ์ (Body Scale) กลุ่มครอบครัว (Family Scale) กลุ่มสังคม (Social Scale) และกลุ่มคำถามลวง (Lies Scale)

คำตอบมี 3 ตัวเลือก คือ ฉันรู้สึกตลอดเวลา ฉันรู้สึกบางครั้ง ฉันแทบไม่รู้สึก โดยคิดคะแนนดังนี้ ถ้าเลือกฉันรู้สึกตลอดเวลาได้ 2 คะแนน ฉันรู้สึกบางครั้งได้ 1 คะแนน ฉันแทบไม่รู้สึกได้ 0 คะแนน แล้วนำแบบสอบถามไปใช้วัดกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ม.1 – ม.3 พบว่า มีค่าความเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยความสอดคล้องภายในของแต่ละแบบสอบถามแต่ละด้านที่ผ่านการปรับปรุงแล้วอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.78

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบสอบถาม The Five – Scale Test of Self – Esteem for Children (FSC)

ฉบับภาษาไทย

ข้อความ	ฉันรู้สึก		
	ตลอดเวลา	บางครั้ง	แทบไม่รู้สึก
1. ฉันชอบเกือบทุกสิ่งเกี่ยวกับตัวฉัน			
2. ฉันผิดหวังกับผลการเรียนของฉัน			
3. ฉันงุ่มง่ามเหลือเกิน			
4. ฉันเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว			
5. ฉันกังวลกับการที่คนอื่นมาชอบฉัน			
6. ฉันทำการบ้านทุกวัน			

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถทำได้หลายวิธี สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้มาตรวัดรายงานตนเอง (Self – report Scale) ด้วยแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของมาสโลว์, สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ โดยแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ ระดับความเป็นจริงมาก ระดับความเป็นจริงค่อนข้างมาก ระดับความเป็นจริงปานกลาง ระดับความเป็นจริงค่อนข้างน้อย ระดับความเป็นจริงน้อย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การที่บุคคลสามารถพิจารณาตัดสินค่าของตนจากความรู้สึก และทัศนะของตนได้ เขาจะรู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีศักยภาพ มีประโยชน์และความสำคัญต่อสังคม จะทำให้เขากล้าคิดกล้าทำ กล้าที่จะเผชิญกับปัญหา ถือว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เมื่อล้มแล้วก็ยังลุกขึ้นมาต่อสู้ต่อไป จนประสบความสำเร็จทำให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นจนก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 ซึ่งตัวแปรที่ทำการศึกษาได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง

2. เอกสารเกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่มีความสำคัญในการปลูกฝังลักษณะของบุคลิกลักษณะให้แก่บุตรทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใกล้ชิดเด็กตั้งแต่แรกเกิด ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นสังคมหน่วยแรกของเด็กที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก (อรชุนา พุ่มสวัสดิ์, 2539 : 21)

2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2526 : 8) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบิดา มารดา และบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและ จิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและให้การแนะนำสั่งสอนฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 3) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ใกล้ชิดที่กระทำต่อเด็ก ทั้งด้านคำพูด และการกระทำที่มีผลต่อจิตใจ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งด้านความรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำ เป็นโอกาสให้เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้นด้วย

ยุวดี เทียรหมประสิทธิ์ (2536 : 72) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การกระทำของพ่อแม่หรือผู้ปกครองทั้งด้วยกาย วาจา ทำหน้าที่มีต่อเด็ก อันมีผลให้เด็กมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางการพัฒนาของชีวิตและเป็นที่ยอมรับของผู้แวดล้อม ผู้อบรมจะตั้งใจอบรมสั่งสอนให้เด็กยอมรับการปฏิบัติตามเกณฑ์ หรือแนวทางที่สังคมยอมรับเพื่อจะได้เติบโตขึ้นตามแนวที่ผู้อบรมต้องการ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 53) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ขบวนการที่บุคคลพบตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นขบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาชีวิตและอิทธิพลต่อพฤติกรรม ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลภายใต้ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณีของสังคม

ศุภวรินทร์ อุณหเขต (2544 : 252) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ปฏิบัติต่อเด็กโดยการให้คำแนะนำ ดูแล ให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง ให้ความรัก ให้ความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการทั้งทางกายและทางใจแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ เป็นการแสดงออกของพ่อแม่หรือผู้ปกครองทั้งทางวาจา ซึ่งอาจจะเป็นการพูดที่อ่อนโยน หรือการดูดำ ประชดประชัน และการกระทำ เช่น การตี การโอบกอด ทำให้เด็กได้รับรู้ทั้งความรู้สึก และการกระทำดังกล่าวว่าพ่อแม่ หรือผู้ปกครองมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร

2.1.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

เฮิร์ลล็อก (Hurlock, 1968 : 504 - 512) ได้แบ่งของการอบรมเลี้ยงดู เป็น 6 ประเภท คือ

1. ประเภทประคบประหงมลูกเกินไป (Over - Protectiveness) พ่อแม่ผู้ปกครองที่ให้ความรักความเอาใจใส่ต่อเด็กมากเป็นพิเศษ และแสดงออกอย่างเปิดเผยถึงการยอมตามใจ ให้สิทธิพิเศษแก่เด็ก จะคอยปกป้องภัยอันตราย และจะคอยทำทุกอย่างให้ ถึงแม้ว่าเด็กโตพอจะทำสิ่งนั้นได้เองแล้ว

2. ประเภทตามใจ (Premissiveness) หมายถึง พ่อแม่ที่เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กรู้จักคิดรู้จักหัดทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มุ่งให้เด็กมีความอดทนและมีความพยายาม

3. ประเภทละทิ้งปฏิเสธ (Rejection) หมายถึง พ่อแม่ปล่อยปละละเลย เชื่อว่าไม่สนใจไม่เอาใจใส่ในสวัสดิภาพของเด็ก หรือทำตนเป็นศัตรูของเด็ก โดยเปิดเผย แสดงความโกรธเกลียดเด็กออกมาในรูปของการบังคับ ควบคุม ลงโทษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางด้านลบของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กมากกว่าการกระทำผิดของเด็กเอง

4. ประเภทยอมรับ (Acceptance) หมายถึง พ่อแม่ที่แสดงความรักให้ความสนใจ ให้ความสนใจแก่เด็กรวมทั้งยกย่องชมเชยเด็ก

5. ประเภทที่มีอำนาจเหนือลูก (Domination) หมายถึง พ่อแม่ที่มีความต้องการและคาดหวังให้เด็กเชื่อฟังตนอย่างเคร่งครัด โดยมุ่งให้เด็กประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ถ้าเด็กกระทำผิดกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่วางไว้เด็กจะถูกลงโทษทันที พ่อแม่จะบอกให้เด็กรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตน โดยจะไม่คำนึงถึงความคิดหรือความต้องการของเด็ก

6. ประเภทที่ยอมจำนนต่อลูก (Submission to Child) หมายถึง พ่อแม่ที่อยู่ใต้อำนาจของลูก ยอมให้เด็กเป็นให้เด็กเป็นศูนย์กลางความสำคัญ เด็กได้รับความรัก และการตามใจเกินสมควร

โรเจอร์ (Rogers, 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึก ว่าตนได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป มีเหตุผล ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็น ตลอดจนให้ความรัก ความเอาใจใส่ เป็นกันเอง และให้ความร่วมมือตามโอกาส เหมาะสม

2. แบบทอดทิ้ง (Rejection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเอง ถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำเท่าที่ควร มักใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและ ปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนใจสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

3. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำตามที่ต้องการ หรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้อง ปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ ถูกควบคุมและอยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกัน ให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

ฟาว และ เบลคิน (Faw and Belkein, 1989 : 346) สรุปวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่จะคอย ดูแลให้ ความรัก โดยกำหนดมาตรฐานของพฤติกรรมต่างๆ ให้ลูกทำตามโดยพิจารณาความต้องการของลูก ความต้องการของผู้ปกครองและของสังคมไปพร้อมๆ กัน ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผลควบคู่ไปกับการ อบรมสั่งสอน การลงโทษไม่ใช้การลงโทษทางกาย เมื่อทำผิดก็จะได้รับการชมเชย การอบรมสั่งสอนให้เด็ก เป็นตัวของตัวเอง และปฏิบัติตามแนวทางของสังคม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่จะคอยควบคุม เด็ก การลงโทษมักจะใช้การลงโทษทางกาย และไม่มีคำอธิบายใดๆ ทั้งสิ้น การให้ความรัก การอบรม และคำชมเชยแก่เด็กมีน้อย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการจะมีการควบคุม ตนเองสูง พึ่งพา ตนเองได้บ้าง ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดแม้ตัวเด็กคิดว่าไม่ยุติธรรมหรือไม่ถูกต้อง มีลักษณะสันโดษ มักไม่พอใจ และเป็นกังวลกับสิ่งที่ตนได้ทำไปแล้ว

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะคอยดูแลลูก แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรลูกถึงจะเชื่อฟัง และประพฤติดี มักตามใจลูก ไม่บังคับลูก และไม่ตั้งกฎเกณฑ์ใน บ้าน ไม่ใช้อำนาจในการเป็นพ่อแม่ มักจะอบรมสั่งสอนลูกมากกว่าแบบเผด็จการ เมื่อลูกขัดขืนก็จะทำ ตามใจ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักจะมีลักษณะไม่มั่นคง พึ่งตนเองและควบคุมตนเองได้น้อย

นงลักษณ์ สิ้นสืผล (2526 : 207 - 208) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ ดังนี้

1. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ประเภทนี้จะเสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเองให้แก่ลูก แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงสนใจรับผิดชอบเกี่ยวกับการตัดสินใจของลูกอยู่บ้าง ปกครองลูก ด้วยเหตุผล พยายามฝึกฝนอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักช่วยตัวเองตามความสามารถ เช่น ให้รู้จักเลือกเสื้อผ้าเอง

ตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง อยู่ตามลำพังคนเดียวได้บ้าง ให้ความรักความอบอุ่น และยอมรับการกระทำของลูก พยายามหัดให้ลูกเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ตั้งแต่น้อยๆ โดยคำนึงถึงวัยและวุฒิภาวะของลูก

2. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบอัตตาธิปไตย หรือแบบควบคุม พ่อแม่ประเภทนี้จะใช้อำนาจสิทธิขาดในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งอาจแยกได้ 2 ประเภทคือ ประเภทที่คอยปกป้องคุ้มครองมากเกินไป คอยช่วยทำให้ลูกทุกอย่าง ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้ช่วยเหลือตัวเองเมื่อถึงวัยที่ลูกควรทำได้ ทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจ ไม่เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ อีกประเภทหนึ่งคือ เร่งรัดให้ลูกช่วยเหลือตัวเอง มีการตั้งกฎที่เข้มงวดโดยไม่คำนึงถึงความต้องการ ระดับอายุ สติปัญญาเด็ก

3. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบปล่อยตามสบาย พ่อแม่ประเภทนี้จะอบรมเลี้ยงดูลูกแบบยอมทำตามลูกทุกอย่าง ลูกจะทำหรือไม่ทำก็ไม่ว่าอะไร โดยคิดว่าเมื่อถึงเวลาเด็กจะทำได้เอง พ่อแม่ประเภทนี้จะไม่สามารถปลูกฝังให้ลูกมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือตัวเองได้

4. พ่อแม่ที่ทะนุถนอมลูกเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้มักแสดงความรักที่มีต่อลูกเกินความพอดี ด้วยการพะเน้าพะนอเอาใจ และจัดทุกอย่างให้ลูกด้วยตนเองเสียหมด จนทำให้ลูกไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ในเรื่องความรับผิดชอบ ทำอะไรไม่เป็น ต้องคอยพึ่งพาคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และกลายเป็นเด็กที่เอาแต่ใจมากที่สุด

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2526 : 8) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ฝึกสุขนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ฝึกให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนต่อหมู่คณะ รู้จักช่วยเหลือตนเอง ปรับตัวในสังคม รู้จักมารยาทที่ควรปฏิบัติในสังคม

3. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ส่งเสริมให้เด็กมีเชาวน์ ไหวพริบ เจลียวฉลาด ให้คำแนะนำให้เด็กเข้าใจด้วยเหตุผลง่าย ๆ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้โดยประสบการณ์จริง และจัดหาอุปกรณ์ที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านจริยธรรม หมายถึง การที่บิดา มารดาปลูกฝังให้เด็กมีจิตใจเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวที รู้จักเกรงใจ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 4 - 12) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 วิธี และความเร็วในการฝึกให้นักเรียนพึ่งตนเอง คือ

1. แบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาได้ปฏิบัติต่อบุตรโดยการแสดงความรักใคร่เอาใจใส่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สนับสนุน และช่วยเหลือบุตรและให้ความสำคัญแก่บุตร

2. แบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้มีการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร

3. แบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาลงโทษบุตรโดยการว่ากล่าวตักเตือนโดยใช้วาจา หรือแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น ไม่แสดงความรักความเมตตาต่างดการพูดคุย

4. แบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้บุตรทำตามแล้วคอยตรวจตราอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษ

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การแนะนำ และฝึกฝนจากบิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้เด็กช่วยตนเองได้เร็วโดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นมากเกินไป

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2534 : 20) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หมายถึง การที่พ่อแม่มักให้ลูกอยู่ในโอวาท มีระเบียบวินัยคำสั่งสอนด้วยวาจาไม่เป็นผลก็อาจใช้อำนาจบังคับ มาตรการส่วนใหญ่เป็นการลงโทษ บางครั้งอาจให้รางวัลแต่เป็นส่วนน้อย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มักทำให้ลูกไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบทำตามคำสั่งมากกว่าคิดเอง ถ้าไม่มีคนบังคับอาจจะทำอะไรไม่ถูก เมื่อเข้าสังคมก็จะเก็บกด บางครั้งใช้วิธีก้าวร้าว รุกรานผู้อื่น หรือหนีออกจากบ้านเพราะคิดว่าพ่อแม่ไม่รักหรือเป็นศัตรูกับตน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สอนให้ลูกใช้เหตุผล โดยให้เหตุผลที่ต้องลงโทษเมื่อลูกทำผิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่เสมอ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้ลูกมีความรับผิดชอบ มีเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักประนีประนอม ยอมรับในมติเสียงข้างมาก และกล้าทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย หมายถึง การที่พ่อแม่ปล่อยให้ลูกทำอะไรได้ตามสบาย ไม่ว่าลูกจะทำอะไรก็ปล่อยตามใจ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้ลูกขาดความรับผิดชอบต่อควบคุมตนเอง ไม่ได้ ขาดความยำเกรงผู้ใหญ่ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ถ้าเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ฐานะดีมักจะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชอบเกะกะระรานผู้อื่น สำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจะขาดความมักใหญ่ใฝ่สูง และไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าวิธีการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือผู้ได้ปกครอง ซึ่งมีหลายวิธีแตกต่างกันออกไป แต่ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 3 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย ตามแนวคิดของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ แนวคิดของโรเจอร์ และแนวคิดของฟาวและเบลคิน

2.1.3 ผลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ จะเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง ต้องการความสำเร็จ พยายามเอาชนะอุปสรรคเพื่อให้บรรลุสิ่งที่มุ่งหวัง (นงลักษณ์สินสืบผล, 2526 : 207) นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยยังทำให้เด็กมีความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและ

ส่วนรวม มองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง เผชิญชีวิตด้วยความ มุ่งมั่น เป็นคนตรงไปตรงมา ไว้ใจได้ (Hurlock. 1964 : 661) ทำให้เด็กเกิดการนับถือตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้ (Breckenridge. 1966 : 80 ; citting Strother, jack and Page. 1955)

2. ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ จะทำให้เด็กไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเป็นผู้นำ (เพราพรรณ ภูเปลี่ยน. 2542 : 67) ซึ่งการที่พ่อแม่เตือนลูกตลอดเวลา ออกคำสั่งอยู่เสมอ ใช้กฎระเบียบ หรือความต้องการของตน เข้าควบคุมพฤติกรรมของเด็ก สิ่งเหล่านี้จะคอยควบคุมให้เด็กยังคงกระทำตามสิ่งที่พ่อแม่ต้องการเมื่อยังอยู่กับพ่อแม่ แต่เมื่อเด็กไม่อยู่กับพ่อแม่แล้วเด็กจะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ไม่มีความรับผิดชอบ เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นคนที่ไม่มีมั่นใจในตนเอง เมื่อถึงคราวที่เกิดปัญหาก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ (นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. 2526 : 207)

3. ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีลักษณะที่ไม่มั่นคง พึ่งตนเองได้น้อย และควบคุมตนเองได้น้อย (Faw and Belkin. 1989 : 346) เมื่อเด็กโตขึ้นจะกลายเป็นคนที่เข้ากลุ่มกับคนอื่นได้ยาก ไม่ค่อยยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ และมีความรู้สึกลำบากใจ เมื่อต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม (นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. 2526 : 208)

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวที่บุคคลในครอบครัวสามารถหาเป็นรายรับเข้ามาในครอบครัวได้ รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รายได้ถือว่าเป็นแหล่งประโยชน์ของบุคคลที่เชื้ออำนวยการให้พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีรายได้สูงย่อมสามารถส่งเสริมแบบแผนในการดำเนินชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย เพราะผู้ที่มีรายได้สูงย่อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ต่อตนเองมากนัก เพราะจะมุ่งความสนใจไปในการหาเลี้ยงชีพเพื่อความอยู่รอดของตนมากกว่า (ธัญญา คนอยู่. 2547 : 22)

ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์ (2536 : 77) กล่าวว่า ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวต่างๆ ย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไปตามสถานภาพของครอบครัว ซึ่งหมายรวมถึงลักษณะของพ่อแม่ทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ เจตคติ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีในการอบรมเลี้ยงดู และส่งผลสะท้อนไปถึงเด็กในครอบครัว

สถานภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพหรือระดับชั้นทางสังคม คือ องค์ประกอบภายนอกที่เป็นตัวบ่งชี้ระดับทางสังคมของบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น โดยทั่วไปสถานภาพทางสังคมมักจะเน้นที่ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพ รายได้ และที่พักอาศัย เนื่องจากสถานภาพทาง

สังคมเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จและความมีเกียรติ บุคคลที่มีสิ่งเหล่านั้นจึงมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 20)

สิปปนนท์ เกตุทัต (2533 : 168 - 175) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของไทยกำลังก้าวไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrialized Country : NIC) มีการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษาในระดับสูงขยายตัวเพิ่มขึ้น การลงทุนขนาดใหญ่เกิดขึ้นมากมาย ชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น การก่อสร้างอาคารบ้านพัก ทางด่วน ราคาที่ดินพุ่งลิ่ว เกิดเศรษฐกิจใหม่มากมาย ความสำเร็จในการพัฒนาเชิงวัตถุเป็นกระแสหลักดันมิติอื่นๆ ของไทยให้หันเหไปจากแนวเดิม สังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยสื่อให้เห็นถึงความผสมกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ไม่รบกวนไม่ทำลายธรรมชาติ ยึดทางสายกลาง มีความเป็นอยู่อย่างเห็นอกเห็นใจกัน กลายเป็นสังคมที่เร่งรีบแข่งกับเวลา แก่งแย่งชิงดี มิได้พิจารณาอย่างรอบคอบถึงการรับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลายมากขึ้น คุณภาพชีวิตตลอดจนการกระจายรายได้ของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่ด้อยโอกาสยังคงเป็นปัญหารุนแรงอยู่

ดังนั้น รายได้ของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นเหมือนแหล่งประโยชน์ของบุคคล และมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์. 2529 : 30) บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีจะเกิดความมั่นใจ เนื่องจากไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่น จึงประเมินตนเองไปในทางที่มีคุณค่า ส่วนบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี ซึ่งหากต้องพึ่งพาผู้อื่นก็จะประเมินตนเองในทางลบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก็จะส่งผลกระทบต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กโดยตรง

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

2.3.1 ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ฟินน์ (นันทนา จันทรผืน. 2545 : 7 ; อ้างอิงจาก Finn. 1962) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง การประเมินคุณค่าของบุคคลหรือตนเองด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนด พฤติกรรมที่จะมีต่อบุคคลที่คาดหวัง หรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

วิทเทคเคอร์ (ศิริพันธ์ สุระรัมย์. 2546 : 45 ; อ้างอิงจาก Whittaker. 1965 : 653) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่เขาพยายามจะทำให้สำเร็จ

ประทีน มหาจันทร์ (2536) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ปณิธานหรือความมุ่งหวังในชีวิตและความเป็นอยู่ในอนาคต ซึ่งบุคคลฝันว่าจะได้บรรลุ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 2) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใดนับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง

นิตดา ภู่อุสสาสน์ (2531 : 7) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของเด็กต่อเป้าหมายที่วางไว้สำหรับตนเอง ในสิ่งที่เขาต้องการจะเป็น ต้องการจะได้มาและต้องการทำให้สำเร็จ โดยคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของตนเอง

จักรวาล ภูวพันธ์ (2537 : 38) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ลักษณะการมองอนาคตของบุคคล การคาดการณ์ไกล การวางแผนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในอนาคต และความสามารถตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และอดใจรอได้เพื่อความสำเร็จในอนาคต

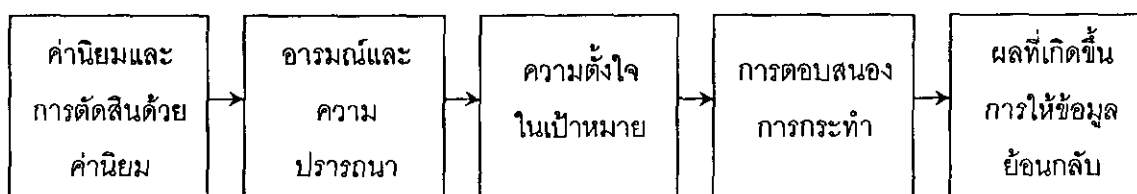
วิชณุกร พรภาณุวิทย์ (2540 : 6) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน

ธิดา ชูอินทร์ (2540 : 12) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง การคำนึงถึงอนาคตและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนไปในที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นตลอดจนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถอดได้รอได้ รู้จักหักห้ามใจของตน ควบคุมตนเอง เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จ ตลอดจนมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อความเจริญแห่งตนในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเอง และเป็นสิ่งที่พยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพหรือความคาดหวังที่มุ่งหวังจะประสบความสำเร็จในอนาคต

2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ล๊อค (วัลภา สบายยิ่ง, 2542 : 23 ; อ้างอิงจาก Locke, 1986) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตของบุคคลเป็นตัวกลางระหว่างพฤติกรรมกับลักษณะของงาน สิ่งจูงใจการนิเทศงาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้วยเชื่อมั่นว่าเป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลรักษากฎระเบียบที่จะทำงานให้สำเร็จ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตของ Locke

ลีด (วัลภา สบายยิ่ง. 2542 : 23 ; อ้างอิงจาก Locke. 1986) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่เฉพาะเจาะจง ทำให้บุคคลทำงานได้ดีมากกว่าการตั้งเป้าหมายที่คลุมเครือ เช่น ทำให้ดีที่สุด ทำให้เร็วที่สุด
2. การกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ยากแก่การบรรลุถึงแต่มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึง ทำให้บุคคลทำงานได้ผลดีกว่าเป้าหมายง่าย ๆ
3. การให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในอนาคตนั้น มีแนวโน้มส่งผลให้ผู้ร่วมงานได้ผลงานสูงกว่าผู้ร่วมงานที่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายในอนาคตของการทำงาน
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ในเรื่องการบรรลุเป้าหมายของการทำงานแก่ผู้ทำงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ผลดีกว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านการปฏิบัติงาน และดีกว่าการไม่ให้ข้อมูลย้อนกลับเลย

ลาธัม และซารี (Latham and Saari. 1979 : 151 - 156) กล่าวว่า การที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องผูกพันกับเป้าหมายและแหล่งอำนวยความสะดวก ซึ่งช่วยให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่เห็นคุณค่าของงานทำแล้วการปฏิบัติงานของเขาจะไม่ได้พอ และถ้าผู้ปฏิบัติงานถูกกระตุ้นเพื่อให้งานให้ถึงเป้าหมาย แต่ไม่สามารถจัดหาเครื่องมือ ที่จำเป็นแล้วเป้าหมายจะประสบความสำเร็จได้ยาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตนั้นถ้าเป้าหมายยาก เท่าไร ก็จะทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้นเท่านั้น ภายใต้เงื่อนไขที่บุคคลนั้นมีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป้าหมายจะจูงใจให้บุคคลใช้เวลาในการทำกิจกรรม เป้าหมายที่ยากจะช่วยให้บุคคลนั้นใช้เวลาทำงานที่ยาวนาน เป้าหมายที่ชัดเจนและแน่นอนจะทำให้บุคคลมีความตั้งใจต่อการแสดงพฤติกรรม

2.3.3 ลักษณะของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ดี

ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒนา (2527 : 1 - 2) ได้สรุปถึงเป้าหมายที่จะสัมฤทธิ์ผลไว้ว่า ควรจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้และไม่สูงหรือมากเกินไป ในการวางเป้าหมายนั้นบุคคลจะต้องรู้ว่าตนเองมีความสามารถเพียงใด และจะต้องมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น เมื่อมีเป้าหมายหลักแล้วก็ควรมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลัก มิใช่วางเป้าหมายหลายอย่างซึ่งขัดกัน และก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ
2. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมาย เส้นทางของความสำเร็จของแต่ละคน อาจไม่เหมือนกัน แต่ผู้ที่ไปสู่ความสำเร็จได้จะต้องดำเนินอยู่บนเส้นทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตนวางไว้นั้น
3. ไม่เป็นเป้าหมายที่บรรลุได้ยาก การตั้งเป้าหมายแล้วไม่ประสบความสำเร็จนั้นจะก่อให้เกิดความท้อถอย เสียกำลังใจ

4. ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การวางแผนเป้าหมายย่อมจะมีผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด ถ้าเขาเห็นด้วยกับเป้าหมายและส่งเสริมก็จะเป็นผลสำเร็จเร็วขึ้น แต่ถ้าเขาขัดขวางก็จะทำให้เสียกำลังใจและเสียเวลา ดังนั้น การเป้าหมายที่ดีนั้นควรจะได้รับความเห็นชอบอย่างจริงจัง และพร้อมที่จะได้รับความร่วมมือผลักดันให้อยู่ในแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้

ถวิล เกื้อกูลวงศ์ (2528 : 70) กล่าวว่า เป้าหมายที่ดีนั้นควรเป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงพอที่จะเอื้อมถึงได้และต่ำเพียงพอที่จะบรรลุถึงได้ นั่นคือ เป้าหมายต้องเป็นจริงก่อนที่บุคคลจะพยายามอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ และการที่บุคคลกำหนดเป้าหมายในอนาคตไว้สูงย่อมทำให้มีพลังใจมากขึ้นในการที่จะมุ่งสู่เป้าหมายนั้น ฉะนั้นเมื่อบุคคลพบกับปัญหาต่างๆ ย่อมจะมีความมุ่งมั่น และพยายามฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2533 : 46) ได้ให้ความเห็นว่า ลักษณะของเป้าหมายที่ดีควรเป็นดังนี้

1. สามารถบรรยายความออกมาเป็นระดับต่างๆ ของความสำเร็จที่ต้องการ
2. มีการเน้นหรือระบุเกี่ยวกับเวลาที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จได้
3. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
4. สอดคล้องเข้ากันได้กับเป้าหมายอื่นๆ

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 123 - 126) กล่าวว่า คนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าต่อตนเองและองค์กรที่ทำงานอยู่ จำเป็นที่เราจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ชัดเจน คือยังเป็นเป้าหมายที่ใกล้ตัวเท่าไรก็ยิ่งต้องมีความชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น
2. มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด คือ เป้าหมายระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว
3. สามารถดำเนินการกระทำเพื่อไปสู่เป้าหมายได้ โดยวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ซึ่งจะต้องยืดหยุ่นและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ดีนั้น ควรที่จะเป็นเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง ไม่เป็นเป้าหมายที่บรรลุได้ยาก สอดคล้องกับเป้าหมายอื่น มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด และที่สำคัญต้องเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพความเป็นจริง

2.3.4 การพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

รังสรรค์ เพ็งชู (2531 : 82 - 103) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงสู่อนาคตที่ไม่แน่นอนนี้ หนทางหนึ่งคือ การให้บุคคลที่มีทัศนคติที่กว้างไกลทั้งในแง่ของมิติเกี่ยวกับเวลา สถานที่ ชุมชนและวิถีชีวิตเพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนดแนวทางการเดินที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบัน และได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ดังนี้

1. มุ่งให้บุคคลตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง

2. มุ่งให้บุคคลตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต

3. มุ่งให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ของโลก และชีวิตอย่างเป็นระบบเกี่ยวเนื่องกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2530 : 107 - 108) ได้เสนอแนะวิธีการกระตุ้นบุคคลเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตไว้ดังนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนเองที่เกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจกำหนดให้เขียนถึงสภาพชีวิตและการวางแผนการใช้ชีวิตในบั้นปลายด้วย

2. ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ หรือจากปู่ไปถึงหลาน

3. ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง อาจจะเป็นแผน 5 ปี 7 ปี หรือ 20 ปี ก็ได้

4. ฝึกเล่นหมากกุกเพื่อที่จะเอาชนะชนะ

5. ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 348) กล่าวว่า การที่เด็กจะมีเป้าหมายนั้น พ่อแม่ต้องสร้างความอยากรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เช่น อยากรู้เป็นคนเก่ง อยากรู้เป็นที่หนึ่ง อยากรู้แข่งขัน โดยบอกลูกว่าการไปถึงจุดแห่งชัยชนะนั้นคืออะไร ทำได้โดยการคุยกับลูกบ่อยๆ และทำชีวิตประจำวันให้มีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มีความสนุกในการเรียนรู้ เมื่อลูกเริ่มมีเป้าหมายแล้ว จงพยายามทำมันให้ชัดเจน เป้าหมายที่ไม่ชัดเจนในที่สุดก็จะเลือนลอย ในชีวิตของคนเรามีหลายสิ่งที่จะต้องทำ บางครั้งถ้าไม่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ อย่างชัดเจน สิ่งอื่นๆ อาจจะมาบดบังเป้าหมายที่เคยตั้งไว้ นอกจากนี้ได้กล่าวอีกว่า เด็กที่จะตั้งเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อเขามีความคาดหวังในตัวเอง คาดหวังว่าตัวเองจะประสบความสำเร็จ พ่อแม่จะต้องทำให้ลูกคาดหวังในตัวเองได้โดยที่พ่อแม่ต้องคาดหวังในตัวลูกก่อน และถ้าหากลูกยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน พ่อแม่ต้องลองให้ลูกพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อที่จะช่วยให้ลูกค้นพบตัวเองและรู้จักตัวเองมากขึ้น รู้ว่าตัวเองเหมาะกับอะไร เพราะการที่ลูกมีเป้าหมายจะทำให้มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความเพียรพยายามแม้จะมีอุปสรรคและมีความคับข้องใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป้าหมายจะเป็นการระบุถึงความสำเร็จของงานที่ทำ โดยเป้าหมายจะต้องเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง เพราะเป้าหมายจะเป็นเส้นทางที่ผู้ปฏิบัติต้องดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตนตั้งไว้ เมื่อผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนก็จะปฏิบัติตนเพื่อที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ส่วนการกระตุ้นให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสามารถทำได้โดย มุ่งให้บุคคลตระหนักว่าอนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต และมุ่งให้บุคคลคิดอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.4.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำหรับความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นได้มีนักจิตวิทยา และวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 110 - 111) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้ประสบความสำเร็จด้วยมาตรฐาน อันดีเลิศเหนือกว่าบุคคลอื่น ความพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบ ที่ผลักดันให้บุคคลต้องการอยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และต้องการความสำเร็จมากขึ้น

แอตคินสัน (Atkinson. 1966 : 240 - 241) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตนเอง หรือบุคคลอื่น โดยเทียบมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

ลิงด์เกรน (Lingren. 1967 : 31 - 34) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการความสำเร็จ (Need of Achievement) ซึ่งความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่จะ เข้าใจตนเอง ทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมทั้งศักยภาพอื่นๆ และมีความปรารถนาที่จะ ใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างเต็มที่

กู๊ด (Good. 1973 : 375) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา

ถวิล ธราโภชน (2532 : 70) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความคาดหวังของบุคคล ซึ่งอาจจะได้พบหรือมีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเป็นรอยประทับใจมาตั้งแต่ยังเล็กๆ แล้วเขาก็พยายามที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จอันนั้น โดยเขาจะตั้งเป็นมาตรฐานการกระทำของเขาเอาไว้ ถ้างานที่เขาคาดหวังได้เกิดผลสำเร็จกำลังใจก็จะเกิดขึ้น และจะคาดหวังความสำเร็จในครั้งต่อไป สูงยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จและเกิดขึ้นบ่อยครั้ง การตั้งความคาดหวังก็จะต่ำลง อาจกลายเป็นคนท้อถอย ไม่สู้ ไม่กล้าคิด และไม่กล้าหวังต่อสิ่งต่างๆ ในอนาคต

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 123) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองวางไว้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจ ที่ทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ทั้งในหน้าที่การงาน และเรื่องราวส่วนตัวให้สำเร็จลุล่วง

เพราพรรณ ภู เปลี่ยน (2542 : 325) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่จะทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งมาตรฐาน

ต่างๆ สำหรับตนเองอย่างดีที่สุด มีความมุ่งมั่นและต่อสู้เพื่อจะทำงานให้ได้ตามเป้าประสงค์ด้วยตนเอง และมีความสนใจที่จะให้ตนเองมีความเป็นเลิศ โดยไม่มุ่งหวังที่จะได้รับรางวัล หรือเกียรติยศ หรือแม้แต่การได้รับการยอมรับเป็นสิ่งตอบแทน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนา หรือแรงผลักดันที่จะทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะกระทำให้ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ

2.4.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.4.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 36 - 32) เป็นนักจิตวิทยาสังคม แห่งมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเขาตระหนักว่าความต้องการ หรือแรงจูงใจอันเป็นคุณสมบัติในตัวบุคคลนั้น มีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงได้ทำวิจัยเพื่อพิสูจน์ความต้องการผลสำเร็จ (Need of Achievement) หรือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้นๆ ให้เจริญรุ่งเรืองได้ โดยเขาศึกษาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว นั้นประชาชนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า กล่าวคือ ประชาชนจะแสดงออกในรูปของการชวนขายหาหนทางฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้าที่ไม่ได้แสดงความบากบั่นพยายามหาวิธีที่จะไปสู่เป้าหมายและเขายังพบว่า สมัยใดที่คนในชาติ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีส่วนให้การศึกษาอบรมแก่เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจก็จะเจริญอย่างรวดเร็วตามมา ในช่วงเวลาประมาณ 20 - 30 ปี ภายหลังสมัยนั้นด้วย และ ในทางตรงข้ามกัน สมัยใดที่คนในชาติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ภายหลังสมัยนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็มักจะดำเนินไปอย่างเชื่องช้าเช่นกัน

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 36 - 32) เน้นแรงจูงใจทางสังคม 3 ประการ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำให้ได้สิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการเป็นที่นิยมชมชอบหรือรักใคร่ชอบพของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลที่เหนือกว่าคนอื่น ในสังคม ทำให้บุคคลแสวงหาอำนาจ เพราะจะเกิดความรู้สึกว่าหากทำอะไรได้เหนือคนอื่นเป็นความภาคภูมิใจ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงจะเป็นผู้ที่พยายามจะควบคุมสิ่งต่างๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น

แมคเคลแลนด์ ได้เน้นความสำคัญในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่นๆ เพราะเขาเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

2.4.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอทคินสัน

แอทคินสัน (McClelland, 1961 : 233 ; citing Atkinson, 1966) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ สภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลจนกว่าจะถูกกระตุ้นจากตัวชี้แนะในสภาพแวดล้อม ทำให้เขาเกิดความคาดหวังขึ้น บุคคลจึงประเมินการกระทำของเขากับมาตรฐานความดีเลิศ และผลการกระทำของเขาจะออกมาว่าเขาประสบความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลว ดังนั้น ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุกสถานการณ์ แต่จะเกิดในสถานการณ์ที่รับรู้ว่าการกระทำจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานอันดีเลิศบางอย่าง ซึ่งจะไปกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้ออกมาเป็นการกระทำ นอกจากนี้ แอทคินสันยังเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงการคาดหวังโอกาสของความสำเร็จทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจ ความคาดหวังของบุคคลจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลนั้นทำงานตามเป้าหมาย และทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเป้าหมายนั้น และหากบุคคลนั้นมีความคาดหวังสูงจะทำให้ความตั้งใจในการทำงานเพิ่มสูงขึ้นด้วย

2.4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิลฟอร์ด (Guilford, 1959 : 437 - 439) กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานทั่ว ๆ ไป คือ ปรารถนาที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายาม ได้แก่งานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้ยากเพียงใดก็ตาม

แมคเคลแลนด์ (McClelland . 1961 : 207 - 256) ได้กำหนดลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถของตน
3. มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จอย่างแท้จริงไม่ใช่เกิดจากโอกาสและไม่เชื่อ

ในสิ่งมหัศจรรย์

4. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ใช่มีจุดมุ่งหมายที่รางวัล

เพราพรรณ ภู เปลี่ยน (2542 : 325 - 326) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยเป็นผู้ที่แสดงความกล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการแข่งขันต่อสู้เพื่อเอาชนะสิ่งต่างๆ ต้องการเอาชนะอุปสรรค มีความทะเยอทะยาน มีความพยายาม มีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย และความเหนื่อย

2. ลักษณะทางสังคมคือต้องการความมีชื่อเสียงในสังคม

3. ด้านความต้องการ มีความต้องการความสบายทางกาย ความมั่งคั่งสมบูรณ์ และครอบครองสิ่งต่างๆ มากกว่าผู้อื่น
 4. เป็นผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด ต้องการทำสิ่งต่างๆ ให้ได้ดี และการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ได้ดีนั้นเพื่อมาตรฐานสูงส่ง
 5. ทศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จ พยายามทำสิ่งยากๆ ให้สำเร็จอย่างดี
 6. ความเป็นอิสระ เช่น ต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างรวดเร็ว มีความเป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการตามการตัดสินใจของตน ต้องการเป็นคนที่ไม่ถูกควบคุม
 7. ความรู้สึกผิด (Guilt) จะรู้สึกไม่สบายใจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ทำสิ่งใดไม่ได้ดีอย่างที่ตั้งใจและทำผิด (ถ้าเป็นความรู้สึกผิดด้านอื่น จะพิจารณาว่ามีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์)
 8. ความต้องการความรู้ อยากได้ความรู้ อยากมีความเข้าใจและสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดี
 9. จุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นผู้มีความหวัง ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลยิ่งใหญ่ในอนาคตมากกว่ารางวัลเล็กๆ น้อยๆ ที่ได้รับในปัจจุบัน
 10. เป็นผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับความเป็นไปได้ ของความสำเร็จในงานที่ทำอยู่ สามารถทำนายสถานการณ์ได้อย่างเฉียบแหลม
 11. เป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว
- จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ข้างต้น พอสรุปได้ว่า เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์สูงว่าเป็นคนที่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความหวัง และตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง มีจุดมุ่งหมายในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน เป็นผู้ทำงานมีแบบแผน มีความทะเยอทะยานสูง มีความมานะพยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลว เพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ต้องการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ และต้องการความมีชื่อเสียง ความเป็นอิสระ และมีพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

2.5.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

แบลร์ (Blair, 1968 : 134) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัวที่จะล้มเหลว และเขาย่อมแน่ใจว่าสถานการณ์นั้นๆ ไม่ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน และเชื่อว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นเป็นสิ่งที่ดี

โยเดอร์ และ พรอคเตอร์ (Yoder, J. and W. Proctor, 1988 : 158) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออก การเห็นคุณค่า การยกย่อง และมีความเข้าใจในตนเอง

ทันทิมา ระเบียบดี (2529 : 16) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสม

กรมวิชาการ (2537 : 1) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะที่จะช่วยให้คนเราสามารถกระทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้เราเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออกปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพึงพอใจ สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2539 : 566) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ติดต่อกับตนเอง คือ มองเห็นและแน่ใจว่าตนมีคุณลักษณะต่างๆ เช่น ความสามารถ ความรับผิดชอบที่จะช่วยเหลือตนให้ประสบความสำเร็จ

จากความหมายข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีความมั่นใจในการกระทำใดๆ ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยไม่ท้อถอย สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะต้องเป็นคนที่มีจิตใจมั่นคง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ติดต่อกับตนเอง

2.5.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

วรุณี ธรรมานิช (2524 : 16) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้น เพราะจะทำให้บุคคลนั้นๆ เป็นตัวของตัวเอง สามารถนำตนเองให้ได้สมศักดิ์ศรีของความเป็นคนที่ต้องการ การยอมรับว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชา จันทน์เอม (2543 : 35) ที่กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่ควรปลูกฝังให้เด็กและส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน และสามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แล้วยังจะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (Breckenridge. 1966 : 249) มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดก้าวหน้า มองโลกในแง่ดี กล้าแสดงออกในทางที่ถูก สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และยังช่วยให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตตินภา พละวัตร. 2539 : 32) สำหรับบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจหรือพอใจในตนเอง ผลที่ตามมา ก็คือ ขาดความกล้าและไม่ยอมต่อสู้กับสิ่งต่างๆ หรือเผชิญกับอุปสรรคที่เกิดขึ้น จะคอยแต่พึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Hurlock. 1968 : 78) นอกจากนี้แล้ว บุคคลที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มักจะเป็นคนที่ทำอะไรซ้ำซาก ชอบสร้างศัตรู อ่อนแอ เชื่อคนง่าย เจียบเจยไว้ตัวไม่ชอบคุย เห็นแก่ตัว ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่ชอบการดินรนต่อสู้ (Harrison and Alfred. 1984 : 255)

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคลตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่เชื่อมั่นในตนเองแล้วจะ

ทำให้เขากล้าที่จะแสดงออกในทางที่ถูก กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดก้าวหน้า มองโลกในแง่ดี สามารถที่จะประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นกับทุกคน โดยเฉพาะกับเด็ก เพื่อที่จะช่วยให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถที่จะใช้ความสามารถที่เขา มีอยู่ได้อย่างเต็มศักยภาพช่วยในการพัฒนาประเทศได้

2.5.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1968 : 78) กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า เวลาเขาพูดมักจะประสานสายตากับผู้ฟัง ไม่หลบตาผู้สนทนาและผู้อื่น เสียงที่พูดดังฟังชัด เป็นการแสดงออกถึงความกล้าหาญ และความมั่นใจในตนเองที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆ และพร้อมเผชิญต่อความเป็นจริง แม้ว่าเหตุการณ์หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน เขาก็ไม่บังเกิดความท้อถอย ยังคงรับผิดชอบ และตั้งในกระตือรือร้นนั้นๆ ต่อไปอย่างเชื่อมั่นว่าตนสามารถกระทำการที่กำลังทำอยู่ให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยตนเอง ส่วนเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดไม่ดีเกี่ยวกับตน มักมีแต่ความสงสัยในความสามารถของตนเอง ไม่แน่ใจว่าตนมีความสามารถที่จะช่วยตนเองได้ หรือถ้าทำงานแล้วงานจะสำเร็จด้วยดี จะมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจหรือพอใจในตนเองตลอดเวลา ผลที่ตามมาก็คือขาดความกล้าและไม่ยอมต่อสู้กับสิ่งต่างๆ หรือเผชิญกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะต้องคอยพึ่งพาแต่ผู้อื่นอยู่เสมอ

โยเดอร์ และ พรอคเตอร์ (Yoder and Proctor, 1988 : 24) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะที่กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม เชื่อมั่นในตนเองแม้ว่าทุกคนจะคัดค้าน เป็นมิตรกับคนทั่วไป มุ่งมั่นทำงานจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อได้รับความสำเร็จหรือถูกปฏิเสธก็มีความมั่นคงพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม พร้อมที่จะเป็นผู้นำโดยไม่รีรอ

ฉันทนา ภาคบังท (2531 : 1) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความกล้าที่กระทำการต่างๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ มองโลกในแง่ดี และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี

ละเอียด จงกลณี (2539 : 13 - 14) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะดังนี้คือ กล้าเป็นตัวของตัวเอง สร้างความสามารถให้กับตน สะสมความสำเร็จไว้กับตนเสมอๆ ปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ปัญหา และเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตนมีอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นบุคคลที่ไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงทีเดียว เป็นคนที่มีจิตใจมั่นคง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ยอมรับในความสามารถของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความรอบคอบ มีเหตุผล มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.1 ความหมายของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงเส้น เป็นเทคนิคที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรหลายตัวแปรในเชิงสาเหตุหรือเป็นเหตุเป็นผลกัน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทาง ไว้ดังนี้

เพดเฮาเซอร์ (Pedhazur, 1982 : 580) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง วิธีการศึกษาผลทางตรง และผลทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่าเป็นสาเหตุของผลนั้น แต่วิธีการมิใช่การในการค้นหาสาเหตุหากเป็นวิธีการหนึ่งของการสร้างแบบจำลองเชิงสาเหตุและผล โดยผลที่นักวิจัยอาศัยพื้นฐานความรู้ และข้อกำหนดตามทฤษฎีที่มีอยู่แล้วในการดำเนินการ

ไรท์ (Pedhazur, 1997 : 770 ; citting Write, 1934 : 193) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง วิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งสามารถวัดได้จากค่าสหสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากความรู้ตามทฤษฎีเชิงเหตุและผลเพื่อการอธิบายในเชิงสถิติ

ชัยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี (2527 : 156) ได้ให้ความหมายว่า เป็นระเบียบวิธีวิเคราะห์อย่างหนึ่งที่อาศัยความรู้ทางสถิติและพีชคณิตเข้ามาประกอบกัน เพื่อพยายามความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือองค์ประกอบของพฤติกรรมทางสังคม องค์ประกอบเหล่านี้กำหนดขึ้นจากความรู้ทางทฤษฎีที่สนับสนุนว่าพฤติกรรมนั้นๆ มีเหตุเกี่ยวเนื่องกันเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุผลสืบต่อกันในทิศทางเดียวกัน โดยสังเกตได้จากรูปลูกศรซึ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์โดยตรงและโดยอ้อมต่อองค์ประกอบหนึ่งๆ การกำหนดองค์ประกอบขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า "ตัวแบบ" (Model) โดยมีหัวลูกศรชี้ไปในทางเดียวกันถึงแม้ว่าลูกศรบางอันชี้เอนไปบ้างก็ตาม ปลายทางสุดท้ายหัวลูกศรเหล่านั้นจะต้องมารวมสิ้นสุดกันที่ตัวแปรหรือองค์ประกอบสุดท้ายที่เราศึกษา

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2536 : 3) ได้อธิบายว่า เทคนิค Path Analysis เป็นวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติอย่างหนึ่งที่อาศัยการประยุกต์วิธีการวิเคราะห์การถดถอยมาอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระหลายๆ ตัวที่มีต่อตัวแปรตามทั้งที่เป็นความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนสามารถอธิบายทิศทางและปริมาณความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยมีลูกศรชี้ให้เห็นแบบจำลองความสัมพันธ์ได้ การอธิบายความสัมพันธ์นี้อาศัยพื้นฐานความรู้ในปรากฏการณ์ และพื้นฐานความรู้ตามทฤษฎีที่อธิบายในเชิงเหตุและผลเป็นสำคัญ วิธีวิเคราะห์นี้จึงสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบหรือคัดเลือก หรือสร้างเป็นทฤษฎีด้วย

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542 : 40) กล่าวว่า การวิเคราะห์เส้นทางหรือการวิเคราะห์สาเหตุ เป็นการประยุกต์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณตามพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีให้ทราบว่ามีตัวแปรซึ่งเป็นสาเหตุเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปร ซึ่งเป็นผลให้ลักษณะใดอิทธิพลแต่ละประเภทมีปริมาณ และทิศทางเป็นอย่างไร และเพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบทฤษฎีว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลจากปรากฏการณ์จริงสอดคล้อง หรือขัดแย้งกับความสัมพันธ์ตามทฤษฎี

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง สถิติที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผล เป็นการยืนยันว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่ได้จากแนวคิดเชิงทฤษฎี

และผลการวิจัย ตัวแปรใดบ้างที่เป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุ ดังกล่าวนั้นเป็นสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยตัวนั้นๆ โดยตรงหรือเป็นสาเหตุทางอ้อม

3.2 ลักษณะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

วิเชียร เกตุสิงห์ (2522 : 223) กล่าวว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่ออธิบายให้เราเข้าใจปรากฏการณ์และองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรหลัก

2. เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายเชิงทฤษฎีที่สำคัญ และสามารถใช้สำหรับทดสอบความแน่นอนของรูปแบบที่เราคาดไว้กับรูปแบบที่เป็นจริง

บุญชม ศรีสะอาด (2538 : 182) สรุปลักษณะของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ไว้ดังนี้

1. ไม่ใช่วิธีการค้นหาสาเหตุแต่เป็นเทคนิคที่ใช้อธิบายความเป็นสาเหตุในเชิงปริมาณ
2. เป็นเทคนิคในการตรวจสอบความเป็นทฤษฎี หรือรูปแบบเชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐาน
3. ก่อนวิเคราะห์สาเหตุจะต้องมีโครงสร้าง หรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ แต่ละตัวกับตัวแปรตามในรูปแบบของสาเหตุและผล ซึ่งสร้างจากความรู้ ทฤษฎี ผลการวิจัย และแบบแผนของความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ

4. ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เป็นการยืนยันหรือสนับสนุนว่าโครงสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ในรูปสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรเหล่านั้น (ตามข้อ 3) มีความเป็นไปได้หรือไม่จากข้อมูลที่สังเกตหรือวัดมาครั้งนั้น

สำราญ มีแจ้ง (2544 : 65) กล่าวว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. เป็นเทคนิคทางสถิติที่อาศัยการประยุกต์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
2. เป็นการศึกษาขนาด และทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผลทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนี้สามารถนำมาเขียนอธิบายได้ด้วยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3.3 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์เส้นทาง

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์เส้นทาง ของโมเดลสมการโครงสร้างที่ระบุความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงด้วยกันภายในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปไว้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรง (Linear) ความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship)
2. การแจกแจงของตัวแปรภายนอก (Exogenous variables) ตัวแปรภายใน (Endogenous Variable) และความคลาดเคลื่อน (Error) ต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติความคลาดเคลื่อนมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์

3. มีความเป็นอิสระต่อกัน (Independence) ระหว่างตัวแปรกับความคลาดเคลื่อน กล่าวคือ ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ตัวแปรและความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน แต่ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแต่ละกลุ่มอาจสัมพันธ์กันได้

4. ในกรณีการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ที่มีการวัดข้อมูลมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้รับอิทธิพลจากช่วงเวลาเหลือม (Time lag) ระหว่างการวัด

จากข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงเส้นทำให้เห็นข้อดี คือ มีความสามารถในการประมาณค่าพารามิเตอร์เทอมความคลาดเคลื่อน (Error Term) ยอมรับให้ความแปรปรวนระหว่างเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าไม่เท่ากับ 0 ทำให้ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสภาพจริง และสามารถวิเคราะห์ตัวแปรแฝงได้อีกด้วย

3.4 หลักของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ นี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่าเป็นผลรวมของพารามิเตอร์ตามทฤษฎีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ในรูปแบบเส้นทางมีค่าเท่ากับผลบวกของอิทธิพลทางตรง (Direct effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect : IE) ความสัมพันธ์เทียม (Spurious Relation : SR) และอิทธิพลรวม (Joint effect : JE) ที่ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นอิทธิพลแบบใดดังสมการต่อไปนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 188)

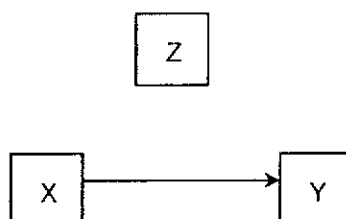
$$r = DE + IE + SR + JE$$

แต่ทั้งนี้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จะประมาณค่าจากอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมเท่านั้น จึงเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 189)

$$r = DE + IE$$

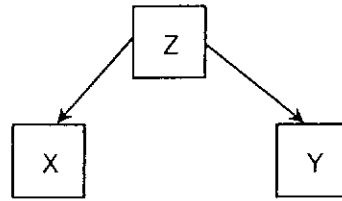
จากทฤษฎีดังกล่าว ทำให้เกิดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์ ดังนี้ (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 66 - 68)

1. ความสัมพันธ์จริง (True correlation) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยตัวแปรทั้งสองไม่มีตัวแปรอื่นมาเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 4

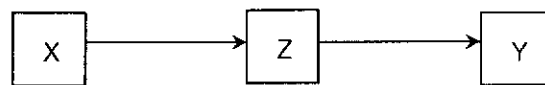
ภาพประกอบ 4 ลักษณะความสัมพันธ์ที่แท้จริง

2. ความสัมพันธ์เทียม (Spurious correlation) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยที่ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่เป็นตัวเดียวกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 5

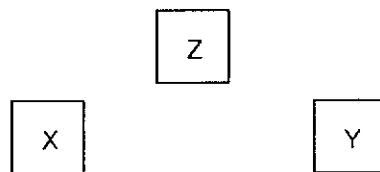
ภาพประกอบ 5 ลักษณะความสัมพันธ์เทียม

3. ความสัมพันธ์ที่เกิดจากอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง (Intervening Variable) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยมีตัวแปรอื่นมาเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 6

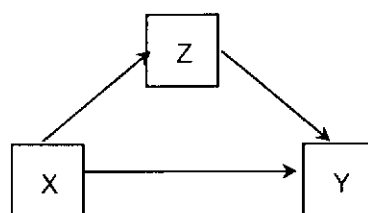
ภาพประกอบ 6 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดจากอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง

4. การไม่มีความสัมพันธ์ (No Correlation) การที่ตัวแปร 2 ตัว ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันเมื่อหาความสัมพันธ์จะมีค่าเป็นศูนย์หรือเข้าใกล้ศูนย์ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 7

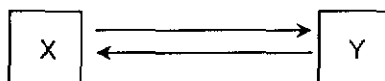
ภาพประกอบ 7 ลักษณะการไม่มีความสัมพันธ์

5. ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม (Direct and Indirect effect) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวแปรผล นอกจากนี้ตัวแปรเหตุยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรผลโดยส่งผ่านตัวแปรอื่น ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม

6. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลย้อนกลับ (Reciprocal causal relationship) คือความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว ที่ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลย้อนกลับ

3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล

โปรแกรมลิสเรล (Linear Structural Relationship : LISREL) นับว่าเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ค่อนข้างใหม่ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้น โดย โจเรสกอด และซอร์บอม (Joreskog and Sorbom) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบโมเดลการวิจัยแบบโมเดลลิสเรล (Lisrel Model) เนื่องจากการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม (Classical Causal Model) เป็นการศึกษาโมเดลประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด และไม่มีค่าเคลื่อนไหวนในการวัด ซึ่งเป็นข้อดกลงเบื้องต้นที่ขัดกับสภาพจริง เมื่อเปรียบเทียบกับข้อดกลงเบื้องต้นของโมเดลลิสเรลและมีการผ่อนปรนข้อดกลงเบื้องต้นดังกล่าวได้ จากการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และมิญช์มนัส วรณมรินทร์ (2544 : 3) พบว่า การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยวิธีวิเคราะห์แบบดั้งเดิม กับการใช้โมเดลลิสเรล มีคุณสมบัติบางประการที่เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

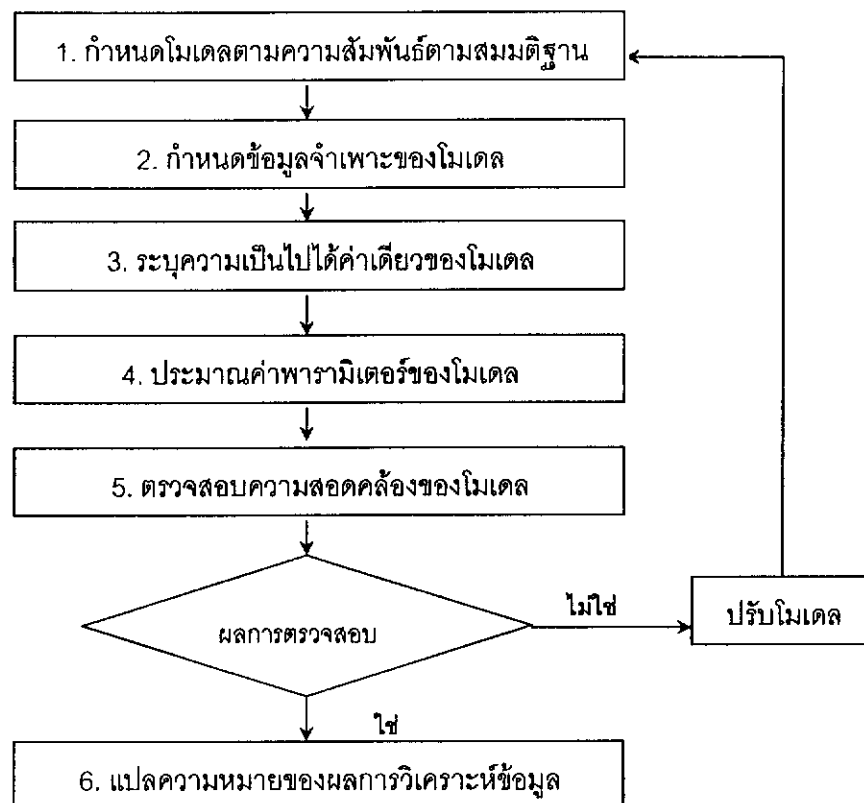
ตาราง 3 การเปรียบเทียบลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิมกับโมเดลลิสเรล

การวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิม	การวิเคราะห์สาเหตุด้วยโมเดลลิสเรล
จุดเหมือน 1. ความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์และมีการกระจายคงที่ 2. ความแปรปรวนของเทอมความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรสังเกตได้มีค่าเป็นศูนย์	1. ความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์และมีการกระจายคงที่ 2. ความแปรปรวนของเทอมความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรสังเกตได้มีค่าเป็นศูนย์
จุดต่าง 1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางเดียวแบบเส้นเชิงบวก 2. ความแปรปรวนของเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าเป็นศูนย์ 3. ตัวแปรไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด 4. ในโมเดลมีเฉพาะตัวแปรสังเกตได้	1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางเดียวหรือสองทางแบบเส้นเชิงบวก 2. ความแปรปรวนของเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าไม่เป็นศูนย์ได้ 3. ตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนในการวัดได้ 4. ในโมเดลมีตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง

ตาราง 3 (ต่อ) การเปรียบเทียบลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิมกับโมเดลลิสเรล

การวิเคราะห์สาเหตุแบบดั้งเดิม	การวิเคราะห์สาเหตุด้วยโมเดลลิสเรล
5. ค่าวัดของตัวแปรอยู่ในระดับอันตรภาคชั้น	5. ค่าวัดของตัวแปรอยู่ในระดับตั้งแต่ นามบัญญัติขึ้นไป
6. วิเคราะห์ตามหลักการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis)	6. วิเคราะห์ตามหลักการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor Analysis)
7. ต้องแยกคำนวณดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit)	7. คำนวณดัชนีวัดระดับความกลมกลืนใน กระบวนการวิเคราะห์
8. การประมาณค่าใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ กำลังสองน้อยที่สุด	8. การประมาณค่าใช้การประมาณ ค่าพารามิเตอร์หลายแบบ เช่น วิธีกำลัง สองน้อยที่สุด วิธีไล่คัลลิสต์สูงสุด

นอกจากนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2537 : 15 - 52), บุญชม ศรีสะอาด และมิญช์มณฑล วรรณมหินทร์ (2544 : 4 - 10) ได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล

จากภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดโมเดลความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน เป็นการกำหนดลักษณะของโมเดลที่จะวิเคราะห์ โดยโมเดลนี้ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ที่กำหนดในโมเดล และนำมาเขียนเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประกอบด้วย โมเดลที่มีและไม่มี ความคลาดเคลื่อนในการวัด โมเดลที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดจะมีเฉพาะตัวแปรที่สังเกตได้ไม่มีตัวแปรแฝง และต้องมีข้อตกลงเบื้องต้นเพิ่มว่าตัวแปรสังเกตได้นั้นไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด ซึ่งในโมเดลลิสเรล ประกอบด้วย 2 โมเดล คือ

1. โมเดลการวัด (Measurement Model) เป็นโมเดลซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝง โมเดลการวัดจะประกอบด้วยชุดของตัวแปรที่สังเกตได้ คือ ตัวแปรอิสระสังเกตได้ และชุดของตัวแปรตามสังเกตได้

2. โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรแฝงด้วยกัน ซึ่งในการนำข้อมูลในธรรมชาติมาเพื่อทำการ ศึกษาความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุต้องทำด้วยความรอบคอบ โดยนักวิจัยต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่สำคัญคือ ขั้นแรก คัดเลือกตัวแปรตามที่ศึกษาให้ครบถ้วนจากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการวิเคราะห์เชิงตรรกะของผู้วิจัย ขั้นที่สอง สร้างโมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และขั้นสุดท้ายนำโครงสร้างความสัมพันธ์มาตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นที่ 2 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Specification Model) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรลนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งในโมเดลที่มีตัวแปรแฝง หรือตัวแปรสังเกตได้ วิเคราะห์ได้ทั้งข้อมูลที่เป็นโมเดลความสัมพันธ์ทางเดียวและความสัมพันธ์ย้อนกลับ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีนี้จึงจำเป็นต้องกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อแสดงลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งสามารถกำหนดข้อมูลจำเพาะได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. พารามิเตอร์กำหนด (Fixed Parameters : FI) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดลการวิจัยที่ไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร ซึ่งสามารถกำหนดค่าความสัมพันธ์ในเมทริกซ์ด้วยสัญลักษณ์ "0"

2. พารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดลการวิจัยที่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร และพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลตัวนั้นเป็นค่าที่จะต้องมีการประมาณ แต่นักวิจัยมีเงื่อนไขที่ต้องกำหนดให้พารามิเตอร์บางตัวมีค่าเฉพาะคงที่ เช่น มีค่าเท่ากับ 1 หรือมีค่าอื่นๆ กรณีเช่นนี้จะกำหนดค่าสมาชิกในเมทริกซ์ที่แทนค่าพารามิเตอร์นั้นเป็นพารามิเตอร์บังคับ

3. พารามิเตอร์อิสระ (Free Parameters) หมายถึง พารามิเตอร์ในโมเดลการวิจัยที่ต้องการประมาณค่าและไม่ได้บังคับให้มีค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สัญลักษณ์ " * "

ขั้นที่ 3 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the Model) คือ การระบุว่าสมการโครงสร้างนั้นสามารถนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่ ถ้าจำนวนสมการโครงสร้างเท่ากับจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าในโมเดล พารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าตัวหนึ่งจะประมาณค่าพารามิเตอร์

ตัวนั้นได้เพียงค่าเดียวเท่านั้น เรียกโมเดลนั้นว่า โมเดลระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวพอดีหรือโมเดลระบุพอดี (Just Identified Model) ถ้าจำนวนสมการมากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าในโมเดล เรียกโมเดลนั้นว่า โมเดลระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวเกินพอดีหรือโมเดลระบุเกินพอดี (Over Identified Model) ถ้าจำนวนสมการน้อยกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าในโมเดล เรียกโมเดลนั้นว่า โมเดลระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวไม่พอดีหรือโมเดลระบุไม่พอดี (Under Identified Model) และโมเดลประเภทนี้ไม่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้ (Pedhazur, 1982 : 615 - 616) ซึ่งการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวทำให้ทราบล่วงหน้าว่าโมเดลนั้นประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หรือไม่

ขั้นที่ 4 การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (Parameter Estimation from the Model) คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแก้สมการโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณเพื่อหาพารามิเตอร์ ซึ่งเป็นตัวที่ไม่ทราบค่าในสมการ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิซเรลสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้ 5 วิธี คือ

1. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Least Squares : ULS) เมื่อดูฟังก์ชันความกลมกลืนในวิธี ULS จะเห็นว่าคล้ายคลึงกับวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares = OLS) ในวิธี OLS การประมาณค่าพารามิเตอร์ใช้เงื่อนไขให้ผลรวมกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าน้อยที่สุด โดยที่ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับผลต่างระหว่างความแปรปรวนที่คำนวณได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์กับค่าความแปรปรวนที่พยากรณ์จากค่าประมาณของพารามิเตอร์

ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ประมาณด้วยวิธี ULS มีคุณสมบัติเป็นค่าประมาณที่มีความคงเส้นคงวา (Consistency) แต่ไม่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) กล่าวคือ ความแปรปรวนของค่าประมาณที่ได้จะไม่ใช่ว่าที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าประมาณที่ได้จากวิธีอื่น ข้อเสียอีกประการหนึ่งคือ ค่าพารามิเตอร์ที่ได้ขาดคุณสมบัติของความเป็นอิสระจากมาตรวัด (Scale Free) คือ เป็นค่าพารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการวัด หากโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีตัวแปรที่มีหน่วยการวัดต่างกันจะมีผลต่อค่าพารามิเตอร์ วิธีแก้คือ ต้องใช้เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วม หรือใช้คะแนนมาตรฐาน

2. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักทั่วไป (Generalized Least Squares : GLS) ในกรณีนี้ข้อมูลมีความแปรปรวนของตัวแปรตามไม่เท่ากันทุกค่าของตัวแปรต้น หรือมีความสัมพันธ์กันระหว่างความคลาดเคลื่อน (Auto Correlation) จะต้องใช้วิธีประมาณค่าแบบ GLS ซึ่งเป็นการถ่วงน้ำหนักค่าสังเกตเพื่อปรับค่าความแปรปรวนที่ไม่เท่ากัน ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี GLS จะต้องมีความคงเส้นคงวามีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด หรือไม่มีหน่วยแต่ถ้าตัวแปรสังเกตได้มีลักษณะการแจกแจงที่สูงหรือเตี้ยกว่าโค้งปกติ ค่าประมาณของพารามิเตอร์จะไม่ถูกต้องเพราะข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าด้วยการแจกแจงแบบปกติพหุนาม นอกจากนี้ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จะมีความลำเอียงเข้าหาศูนย์

3. วิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood : ML) เป็นวิธีใช้ประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่แพร่หลายมากที่สุด ค่าที่ได้จะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับวิธี

GLS คือ มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากมาตรวัดการแจกแจงค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML เป็นแบบปกติและความแปรปรวนของค่าประมาณนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของพารามิเตอร์

4. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนัก (Generally Weighted Least Squares : WLS) นับเป็นวิธีประมาณค่าที่ครอบคลุมวิธีที่กล่าวมาทั้งหมด ลักษณะการประมาณค่าจะไม่ใช้เมทริกซ์เต็มรูป แต่จะใช้เฉพาะแนวทแยงและได้แนวทแยงโดยถ่วงน้ำหนักด้วยอินเวอร์สของเมทริกซ์ W ซึ่งข้อเสีย คือ ถ้าเมทริกซ์ W มีตัวแปรสังเกตมากเกินไปจะทำให้คอมพิวเตอร์ใช้เวลาคำนวณมากขึ้น และวิธีนี้ไม่เหมาะกับเมทริกซ์ที่มีการตัดข้อมูลสูญหาย (Missing) แบบตัดเฉพาะคู่ที่ขาด (Pairwise) ส่วนคุณสมบัติของพารามิเตอร์เหมือนกับวิธี ML

5. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักแนวทแยง (Digonally Weighted Least Squares : DWLS) การประมาณค่าพารามิเตอร์วิธีนี้พัฒนามาจากวิธี WLS โดยพยายามลดเวลาคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ คือ แทนที่จะคำนวณจากทุกสมาชิกในเมทริกซ์ ก็คำนวณเฉพาะสมาชิกในแนวทแยงของเมทริกซ์ ผลที่ได้ทำให้ได้ค่าประมาณพารามิเตอร์ไม่มีประสิทธิภาพ แต่จะมีประโยชน์เพราะค่าประมาณที่ได้จะอยู่ระหว่างค่าที่ได้จากวิธี ULS และ WLS

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Validation of the Model) คือ การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่เป็นสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจริง) การตรวจสอบด้วยโปรแกรมลิสเรลจะให้ค่าสถิติที่ช่วยตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลรวม 5 วิธี (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537 : 45 - 49) คือ

1. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard Error and Correlation of Estimates) ผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลจะให้ค่าประมาณพารามิเตอร์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ และสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณถ้าค่าประมาณที่ได้ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมีขนาดใหญ่ และโมเดลการวิจัยอาจยังไม่พอดี ถ้าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าสูงมากเป็นสัญญาณแสดงว่าโมเดลการวิจัยใกล้เคียงเป็นบวกแน่นอน และเป็นโมเดลที่ไม่พอดี

2. สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) ผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลจะให้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สำหรับตัวแปรสังเกตได้ แยกทีละตัวและรวมทุกตัวรวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วย ค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าสูงสุดไม่เกินหนึ่ง และค่าที่สูงแสดงว่าโมเดลมีความตรง

3. ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit measures) ค่าสถิติในกลุ่มนี้ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเป็นภาพรวมทั้งโมเดล ค่าสถิติในกลุ่มนี้มีดังนี้

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - Square Statistic) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ โดยคำนวณจากผลคูณของชั้นความอิสระกับค่าของฟังก์ชันความกลมกลืน ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าสูงมากแสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ โมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ต่ำมากยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อกำหนดของการใช้ค่าสถิติไค-สแควร์ มีทั้งหมด 4 ประการ คือ

3.1.1 ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ต้องมีการแจกแจงปกติ

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม

3.1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ เพราะว่าฟังก์ชันความกลมกลืนจะมีการแจกแจงแบบไค-สแควร์ ก็ต่อเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เท่านั้น (อัตราส่วนของหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรเป็น 20 ต่อ 1 หรือ จำนวนตัวอย่างตั้งแต่ 500 ขึ้นไป)

3.1.4 ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์จริงตามสมมติฐานที่ใช้ทดสอบค่า χ^2

3.2 ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi – Square Ratio) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์ กับองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารด้วย องศาอิสระ) ในกรณีที่ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ น้อยกว่า 3.00 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดชัด และ สุชาติดา กรพชรปานิ. 2546 : 9 - 11)

3.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี GFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90

3.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) เมื่อนำค่าดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปร และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI

3.5 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าดัชนี CFI ควรมีค่ามากกว่า 0.95 จึงจะแสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดชัด และ สุชาติดา กรพชรปานิ. 2546 : 9 - 11)

3.6 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ควรมีค่าต่ำกว่า 0.08 (เสรี ชัดชัด และ สุชาติดา กรพชรปานิ. 2546 : 9 - 11)

3.7 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared of Error Approximation : RMSEA) ค่าดัชนี RMSEA จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าดัชนี CFI ควรมีค่าต่ำกว่า 0.06 จึงจะแสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดชัด และ สุชาติดา กรพชรปานิ. 2546 : 9 - 11)

4. การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ควรพิจารณาถึงความคลาดเคลื่อนมาตรฐานด้วย ถ้าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่าเกิน 2.00 ถ้าค่าเกิน 2.00 จะต้องทำการปรับโมเดล นอกจากนี้โปรแกรมลิสเรลยังให้ผลในรูปของกราฟ (Q - plot) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ (Normal Quantiles) ถ้าได้กราฟมีค่าความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. การปรับโมเดล (Model Adjustment) เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลแล้วพบว่าโมเดลตามสมมติฐานยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องทำการปรับโมเดลใหม่ โดยพิจารณาจากดัชนีปรับแต่งโมเดล (Model Modification Indices) เป็นค่าสถิติเฉพาะของพารามิเตอร์แต่ละตัวมีค่าเท่ากับค่าไค-สแควร์ที่จะลดลง เมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ หรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์ตัวนั้น มีประโยชน์ช่วยในการตัดสินใจปรับโมเดลให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 6 การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Translation of Results Analysis) คือการนำค่าอิทธิพลที่ได้จากการคำนวณมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยใช้ค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติมาแทนค่าในโมเดล ซึ่งค่าอิทธิพลนี้จะบอกขนาดอิทธิพลและทิศทางของตัวแปรเหตุต่อตัวแปรผล โดยทิศทางของความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนั้นมี 2 ประเภท คือ อิทธิพลทางตรง และทางอ้อม

3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2536 : 101 - 104) ได้สรุปข้อดีและข้อจำกัดของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ไว้ดังนี้

ข้อดีของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

1. เทคนิคนี้เป็นเทคนิคทางสถิติที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนจะทำให้ง่ายขึ้น สะดวก และประหยัดเวลาและทุน
2. เทคนิคนี้เป็นวิธีการที่นำเอาทฤษฎีเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรงแทนการวิเคราะห์ข้อมูลแยกกันกับทฤษฎี และเทคนิคนี้บังคับให้ต้องสร้างแบบจำลองแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรโดยอาศัยทฤษฎีเป็นพื้นฐานอย่างชัดเจน ทำให้การอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ นั้น เป็นไปได้อย่างมีเหตุมีผล จึงเป็นการตรวจสอบและสร้างทฤษฎีอีกด้วย
3. เทคนิคบังคับให้นักวิจัยต้องระบุลำดับตำแหน่งก่อนหลังของตัวแปร และความเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งหลายให้ชัดเจน ไม่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อกันและกันด้วย ทำให้เกิดความมั่นใจทางปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังศึกษานั้น ข้อมูลที่ได้จึงมีคุณค่ามากกว่าการศึกษาเพียงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยไม่ได้มีการพิจารณาความชัดเจนที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปร
4. เทคนิคนี้ทำให้ความสามารถหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม ผลรวมที่เกิดขึ้นจากขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้ ผู้วิจัยสามารถจะนำมาใช้เปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรระหว่างคู่ต่างๆ ได้ต่อไป
5. เทคนิคนี้ยังสามารถแยกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่หนึ่งๆ ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบธรรมดาและความสัมพันธ์แบบซับซ้อน สำหรับความสัมพันธ์แบบซับซ้อนสามารถแยกออกเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม ความสัมพันธ์ไว้วิเคราะห์และความสัมพันธ์ปลอมด้วย การแยกความสัมพันธ์ออกเป็นส่วนย่อยต่างๆ เช่นนี้ไม่อาจทำได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอื่นๆ ทำให้สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ละเอียดและลึกซึ้งกว่าเทคนิคแบบอื่น

6. เป็นเทคนิคที่เป็นการทดสอบสมมติฐานในลักษณะต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน แทนการแยกทดสอบแต่ละสมมติฐานออกจากกัน

ข้อจำกัดของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่ใช่พิสูจน์ว่าสิ่งใดเป็นเหตุและสิ่งใดเป็นผลอย่างแท้จริง ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่แสดงในแบบจำลองเป็นเพียงสิ่งที่ผู้วิเคราะห์คิดขึ้นมาเท่านั้น แบบจำลองจะถูกตั้งเพียงโดยย้อมขึ้นอยู่ความสามารถของผู้วิเคราะห์ว่าสามารถศึกษาได้กว้างขวางและลึกซึ้งเพียงใด มีความสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลโดยอาศัยความรู้ในทฤษฎีที่น่าเชื่อถือได้เพียงใด

2. การแปลความหมายของการวิเคราะห์จะต้องมีทฤษฎีสนับสนุนเสมอ

3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มีผลต่อค่าสหสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ถ้ากลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไปจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้สูง

4. มักพบว่าทฤษฎีในทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ไม่ค่อยมีความมั่นคง ซึ่งก็จะมีศักยภาพในการยืนยันทฤษฎีแตกต่างกันไป บางทฤษฎีอาจสามารถทนต่อการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีกว่าบางทฤษฎี อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ยอมรับกันว่าทฤษฎีใดก็ตามที่ได้รับการตรวจสอบบ่อยครั้ง ย่อมเป็นที่เชื่อมั่นในความจริงที่ระบุตามทฤษฎีมากกว่าทฤษฎีที่ตรวจสอบน้อยครั้ง

5. การใช้เทคนิคนี้กับ recursive model ยังเป็นสิ่งที่อาจยังไม่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ในธรรมชาติเพราะตัวแปรต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมศาสตร์มักพบว่าส่งผลซึ่งกันและกัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

เทสเซอร์ (Tesser, 1980: 77 - 91) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าใน ตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว (Family Dynamics) พบว่า ตัวแปรในด้านความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคคลสามารถสูญเสียการเห็นคุณค่าในตนเองได้

ลิโทฟสกี และ ดูเซคส์ (Litovsky and Duxek 1985 : 373 - 387) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อัตรานิสัยของวัยรุ่นเกรด 7 - 9 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจพฤติกรรมของพ่อแม่ ตามรายการของเด็ก (Children's Report of Parental Behavior Inventory) และ แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง (The Coopersmith Self - Esteem Inventory) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่ในลักษณะที่ให้ความเป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่ในลักษณะควบคุม วัยรุ่นที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะได้รับรู้ว่าพ่อแม่ยอมรับ มีการควบคุมน้อย มีความยืดหยุ่น ไม่ใช้กฎบังคับและไม่วางระเบียบ พฤติกรรมมากเกินไป นอกจากนี้เด็กเกรด 9 จะรับรู้ว่าพ่อแม่ยอมรับตัวเองน้อยกว่าเกรด 7 และ 8 ผลจากการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนว่าพัฒนาการอัตรานิสัยในทางบวกจะเกิดขึ้นในบรรยากาศของการยอมรับ ซึ่งทำให้วัยรุ่นได้มีอิสระและมีโอกาสเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง

จีซัล และ สวอลป์ (Gecas and Schwalbe 1986 : 37 – 46) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของพ่อแม่ที่รายงานโดยพ่อแม่ และพฤติกรรมของพ่อแม่ตามที่เด็กรับรู้ 3 แบบ คือการให้อิสระหรือควบคุม ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเด็ก มีผลกระทบต่อการประเมินตนเองของเด็ก 3 ด้าน คือ การเห็นคุณค่า ความเป็นบุคคลที่มีความสามารถ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 128 ครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่ และเด็ก วัยรุ่นชายหญิง อายุระหว่าง 17 - 19 ปี ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันน้อยระหว่างพฤติกรรมที่พ่อแม่รายงานกับการที่เด็กรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่ ส่วนการประเมินตนเองของเด็กมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับการรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองมากกว่าจากการที่พ่อแม่รายงานการประเมินตนในด้านของการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กผู้ชายมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับการที่เด็กรับรู้ว่าพ่อแม่ให้อิสระในการกระทำ และการประเมินตนเองในด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างสูงจากพ่อแม่ที่ให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเด็ก

ซาลามา (Salamah. 1991 : 679 - 702) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการยอมรับเลี้ยงดูของบิดามารดาในเด็กวัยรุ่นตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้นในมหาวิทยาลัยประเทศอียิปต์ จำนวน 1,227 คน โดยการใช้แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก และแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูของบิดามารดาที่แบ่งรูปแบบ ออกเป็น แบบให้การยอมรับบุตร แบบการปฏิเสธบุตร และแบบควบคุมดูแล จากการศึกษาพบว่า ในเพศชายบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรควบคุมดูแลจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ บิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรแบบควบคุมดูแลอย่างคงที่จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำทั้งเพศชายและเพศหญิง

โบรดี (Brody. 1994 : 80) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและการรับรู้รูปแบบการยอมรับเลี้ยงดูของบิดามารดา ในเด็กเกรด 5 และเกรด 6 จำนวน 72 คน พบว่าเด็กที่รับรู้ว่ามีบิดา มารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่รู้ว่า บิดามารดาแบบรักตามใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยยังแสดงอีกว่า ในเด็กเอเชียจะรับรู้ว่ามีบิดามารดาเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่าคนอเมริกันผิวดำ และผิวขาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าคนอเมริกันผิวขาวจะรับรู้ว่ามีบิดา มารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากกว่าคนอเมริกันผิวดำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยัง (Young. 1994: 169) ศึกษาเรื่องรูปแบบการยอมรับเลี้ยงดูและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ซึ่งเป็นการศึกษาระยะยาว ข้อมูลได้มาจากการสำรวจภายในประเทศที่ต้องการจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของเด็กและรูปแบบการยอมรับเลี้ยงดูแบบควบคุม และแบบให้ความช่วยเหลือ การเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยเริ่มบันทึกข้อมูลในปี ค.ศ. 1976 เมื่อเด็กอายุ 7 - 11 ปี ปี ค.ศ. 1981 เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลางเมื่ออายุระหว่าง 12-16 ปี และ ค.ศ. 1987 เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยรุ่นตอนต้น อายุระหว่าง 17-22 ปี ตัวแปรที่จะนำไปวัดคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งภายนอกและภายในที่เป็นปัญหา จากการวิเคราะห์เบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า บิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรแบบให้ความช่วยเหลือจะมีความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองไปในทางบวก และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในทางลบ ถึงแม้บิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรแบบควบคุมจะมีผลเพียงเล็กน้อยต่อ

การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และยังพบว่ากรอบมเลียงดูแบบเข้มงวดกวัดขันแบบทอดทิ้ง และแบบรักตามใจจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ขณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้งภายในและภายนอก

แมนดารา และ เมอเรีย (Mandara and Murray, 2000) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สถานภาพการสมรสของบิดามารดา รายได้ และบทบาทหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวของเด็กวัยรุ่นชาวอเมริกัน เชื้อสายแอฟริกัน ที่มีอายุ 15 ปี จากโรงเรียนมัธยมต่างๆ ในทางตอนใต้ของแคลิฟอร์เนีย จำนวน 116 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายวัยรุ่นที่บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกันจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเมื่อเทียบกับเด็กชายที่บิดามารดาหย่าร้างกัน เมื่อนำเอารายได้ของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของครอบครัวมาพิจารณาร่วมด้วย แต่สถานภาพการสมรสของบิดามารดากลับไม่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงวัยรุ่น และเมื่อศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว และบทบาทหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น พบว่า มีความสัมพันธ์กันในด้านบวก แต่เด็กชายวัยรุ่นและเด็กหญิงวัยรุ่นจะมีการรับรู้แตกต่างกัน เช่นเดียวกับในเรื่องสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

สุนารี เตชะโชติวัฒน์ (2527 : 63 - 65) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนเบญจมินทรคอลลิจ และโรงเรียนปανεพันธ์วิทยา จำนวน 228 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน นอกจากนี้นักเรียนที่มีสถานภาพต่างกันจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีความภาคภูมิใจต่างกัน

วัชรินทร์ ประคองศรี (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเคร่งครัด และความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญ ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2529 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองในเชิงนิมิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งไม่สัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง

สถิตย์ ภัทระ (2535 : 78 - 79) ได้ทำการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ความพึงพอใจในครอบครัวและเพศ เป็นตัวแปรพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น โดยที่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ บทบาทการนำครอบครัวของบิดามารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นเรียนไม่มีประสิทธิภาพสูงพอจะทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น

สมพิศ ไชยกิจ. (2536 : 69 - 71) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองทั้งโดยส่วนรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีลำดับความ

ภาคภูมิใจในตนเองรายด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง การประสบความสำเร็จทางการเรียน และการยอมรับตนเอง

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 56-57) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 850 คน พบว่า ปัจจัยทางด้านประสบความสำเร็จทางวิชาการ การประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ การมีอำนาจหรืออิทธิพล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .0716 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยทางการประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ การมีอำนาจหรืออิทธิพล และ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลทางบวกต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลทางลบต่อความภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยทางการประสบความสำเร็จทางวิชาการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อรชุนา พุ่มสวัสดิ์ (2539 : 51) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย แบบรักตามใจและแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่แตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคุ้มครอง นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นชายมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากวัยรุ่นหญิงในทุกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

จงกลณี ดุ้ยเจริญ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสัมพันธ์ภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองและการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลแบบสหศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 440 คน พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของวัยรุ่น ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และสัมพันธ์ภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาวิตรี พยานศิลป์ (2541 : (บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น ที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี โดยใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยครอบครัวและเยาวชน (The Family And Youth Survey) ปีพ.ศ. 2537 จำนวน 2,157 คน ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในตนเองระดับปานกลาง (ประมาณร้อยละ 61.50) และปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น ได้แก่ ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัว ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู บุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และระดับการศึกษาของวัยรุ่น

บุญญาภา แจงสี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความผูกพันใกล้ชิด การเห็นคุณค่าในตนเอง และการยอมรับตนเอง ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เสี่ยง ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ จำนวน 138 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใส่ใจดูแลมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไปและการอบรมเลี้ยงดูแบบปฏิเสธทอดทิ้ง นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกมล ขาญสาธิตพร (2545 : 129 - 139) ได้ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 192 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว และการยอมรับจากเพื่อน

ทิชาพร อนันตพงศ์ (2546 : 91) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตโนมัติโดย การบรรลุตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยเด็กตอนกลาง ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในเขตหนองจอก จำนวน 176 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตโนมัติต่างกัน มีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเห็นคุณค่าในตนเองกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

มิลเลอร์ (สาริต ดั่งคำภา. 2538 : 44 ; อ้างอิงจาก Miller. 1984 : 141 - 142) ได้ศึกษาผลของระดับการศึกษา และฐานะของแม่ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวลูก กลุ่มตัวอย่างเป็นคนผิวดำที่อาศัยอยู่ในเมืองจำนวน 61 คน และคนผิวดำที่อาศัยอยู่แถบชานเมืองจำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของแม่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตัวลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ฐานะของแม่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตัวลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระจิตรแก้ว เล็กอุทัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 323 คน ในปีการศึกษา 2541 ผลการศึกษาพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพศ ไม่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนการสอน ความพึงพอใจในการเรียนแพทย์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว สุขภาพจิต และความผูกพันต่อสถาบันส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ระวีพรรณ เลขาวิพัฒน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมกับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ใหญ่ตอนต้น โดยเปรียบเทียบระหว่างคนว่างงานแลคนมีงานทำในปี 2543 พบว่า กลุ่มคนที่มีรายได้สูงจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำกว่า

พจนารก สรวัด (2546 : 60 - 61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน จำนวน 169 คน ผลการวิจัยพบว่า

การเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนผู้กระทำผิดที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันไม่ต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า ไม่แตกต่างกัน

การเห็นคุณค่าในตนเองกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

สุภาเพ็ญ คชพลายุกต์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความคาดหวังในชีวิต และภาวะซึมเศร้า ของเด็กที่ถูกทารุณกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางกาย และ/หรือ ทางเพศ ที่มีอายุ 12 – 18 ปี ที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิคุ้มครองเด็ก จำนวน 20 คน พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมเด็กมีคะแนนความคาดหวังในชีวิต และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546 : 81 - 82) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 230 คน ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันน้อยจะมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสูง

การเห็นคุณค่าในตนเองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ไรเมอร์ (นาพร เกลิมจิตร์. 2547 : 3 ; อ้างอิงจาก Reimer. 1997) ได้ทำการสำรวจพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคลในวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ที่ผิดหวัง และมีความรู้สึกผิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีการศึกษาโดยวัดความรู้สึกผิดหวัง ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งพบว่าตัวแปรที่กล่าวมานั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพอร์ซ (Pearce. 2000 : 1648) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวพุทธินิยที่มีต่อการลดภาวะซึมเศร้า การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 43 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับความซึมเศร้า ผลการวิจัยพบว่า หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวพุทธินิยนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้นักเรียนยังมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กันต์ฤทัย คลังพหล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 417 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเห็นคุณค่าในตนเองกับความเชื่อมั่นในตนเอง

นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม (2519 : 49 - 51) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัวความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุดรดิตถ์ มีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพรรณิ จันทวิเศษ (2539 : 57) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิควิธีสกัดองค์ประกอบ PC (Principal Component Analysis) และวิธีการหมุนแกนแบบอโรทอนอลโดยวิธีควอดิแมกซ์ ทั้งหมด 3 ครั้ง พบว่า ได้ความภาคภูมิใจในตนเอง 10 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จแห่งตน บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์สังคม สัมพันธภาพของครอบครัว ความล้มเหลว ความสุขแห่งตน การยอมรับตนเอง ความท้อแท้ สมรรถภาพแห่งตน และความเชื่อมั่นในตนเอง

ชมพูท สิริพรหมภัทร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง และความวิตกกังวลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประกาศนียบัตรศาสตรนุศาสตรวิทย์าลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2538 จำนวน 327 คน พบว่า นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับมาก ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

วินเซนต์ (Nurmi. 1991 : 26 ; Citing Vincent. 1965) ได้ศึกษาการกำหนดเป้าหมายในชีวิตอนาคตของวัยรุ่นชาวอเมริกัน จำนวน 48 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 15 ปี กับระดับชั้นทางสังคม พบว่า เด็กที่มาจากระดับชั้นทางสังคมสูงมองอนาคตกว้างไกลกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มาจากระดับชั้นทางสังคมต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอแรน และ อิริส (Nurmi. 1991 : 26 ; Citing O'Rand and Ellis. 1974.) ซึ่งศึกษากับวัยรุ่นชายชาวอเมริกัน จำนวน 80 คน ที่มีอายุระหว่าง 17 - 19 ปี พบว่า วัยรุ่นที่มีระดับชั้นทางสังคมสูงมองอนาคตได้กว้างไกลและวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพได้มากกว่าวัยรุ่นที่มีระดับชั้นทางสังคมต่ำกว่า

แลม และ โทมัสดอร์ฟ (เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ. 2544 : 24 ; Citing Lamm, Schmidt and Thomasdorff. 1967) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของเพศและระดับชั้นทางสังคมกับลักษณะมุ่งอนาคตในวัยรุ่นของชาวเยอรมันตะวันตก จำนวน 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี พบว่า เด็กหญิงที่มีระดับชั้นทาง

สังคมต่ำมองอาชีพในอนาคตในแง่ดีกว่าเด็กหญิงที่มีระดับชั้นทางสังคมในระดับกลาง ส่วนเด็กชายที่มีระดับชั้นทางสังคมในระดับต่ำแสดงออกถึงความคาดหวัง และความวิตกกังวลในด้านอาชีพ มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าเด็กหญิงที่มีระดับชั้นทางสังคมเท่ากัน

เวิร์ค (เนตรชนก พุ่มพวง, 2546 : 18 ; อ้างอิงจาก Work, 1970 : 627 - B) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดเป้าหมายในอนาคตของเด็กผิวดำและเด็กผิวขาว กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กผิวดำและเด็กผิวขาวกลุ่มละ 25 คน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีอายุระหว่าง 12 ปี 1 เดือน ถึง 14 ปี 1 เดือน พบว่า เด็กผิวดำมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำมองอนาคตสั้นกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำมีวิธีการจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำคาดหวังความเป็นไปได้ในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว

เนอร์มิ (Nurmi, 1991 : 21) ได้ศึกษาการกำหนดเป้าหมายและความกลัวในชีวิตอนาคตของวัยรุ่นชาวฟินแลนด์ จำนวน 148 คน ที่มีอายุระหว่าง 10 - 19 ปี ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มาจากระดับชั้นทางสังคมสูงมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตเกี่ยวกับอาชีพกว้างไกลกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่มาจากระดับชั้นทางสังคมที่ต่ำกว่า

อัมพร วงศ์ใหญ่ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความทันสมัยของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกาย ของนักเรียนชาวเขาเผ่าเย้าในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จินตนา อินทรไทย (2525 : 48 - 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่สุด รองลงมาคือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ จะมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำที่สุด

มาริสา รัษฎิพย์ (2532 : 82 - 85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 649 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ แบบรักตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกดขี่ แบบรักและตามใจ แบบปล่อยปละละเลย สามารถพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ 36.88 %

ประกายทิพย์ พิชัย (239 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,009 คน พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อดิเทพ ศรีสุวรักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

เดชา ลุนาวงศ์ (2546 : 97 - 104) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนิสิตปริญญาโท มหาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาดบัณฑิต ปีการศึกษา 2545 จำนวน 642 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ เจตคติต่อการศึกษาต่อ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว นอกจากนี้ตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ร้อยละ 36.80

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

สมิธ (Smith. 1961 : 187) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนระดับวิทยาลัย จำนวน 128 คน ที่ผู้ปกครองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ

โซแบน (กาญจนา สุวรรณธาร. 2537 : 39 ; อ้างอิงจาก Shoban. 1950 : 148) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่เข้มงวดกดดันกับบุตรจะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ และงานวิจัยของ เรดเก้ (ธัญญา คนอยู่. 2547 : 41 ; อ้างอิงจาก Radke. 1946 : 369) พบว่า บุตรที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ยอมรับจะมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนฝูง ไว้ใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบสูง

สัมพันธ์ บุญเกิด (2522 : 26) ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยก่อนเรียน ในจังหวัดภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูอย่างไม่มีเหตุผลมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจสูง มักจะขาดความรู้ความเข้าใจ และการมีเหตุผลที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็กทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน โดยเด็กที่มารดาเลี้ยงดูอย่างไม่มีเหตุผลจะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าเด็กที่มารดาเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผล

วันเพ็ญ วิชาลพงษ์ และคณะ (2526 : 29) ศึกษาพบว่า เด็กที่บิดามารดามีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงจะมีความพร้อมแบบรวม ความพร้อมด้านความรู้ และความสามารถ ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้เกี่ยวกับจำนวนและตำแหน่งที่ของสิ่งของ รวมทั้งด้านการ รับรู้ทางประสาทสัมผัส การคิด และการแสดงออกมากกว่าเด็กที่บิดามารดามีระดับการศึกษา และฐานะ ทางเศรษฐกิจต่ำ

สุนันทา แผนพรหม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 166 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านเพศ และสัมพันธภาพในครอบครัวส่งผลต่อความเชื่อมั่น ในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรด้านลำดับที่การเกิด และฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัวไม่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง

วิรณีย์ หรพยานนท์ (2545 : 85) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับ ความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ชัยนาท จำนวน 381 คน พบว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบ ปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพการแสดงตัว การ ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธัญญา คนอยู่ (2547 : 83 - 84) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มี อิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามอารมณ์ และสัมพันธภาพกับเพื่อน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดู แบบตามใจมากเกินไป และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและ ทางอ้อมต่อความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ บุคลิกภาพในการแสดงตัว

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความ เชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ดีในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ดังนั้น ถ้าเราทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองก็จะสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าใน ตนเองของนักเรียนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าใน ตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์เขต 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์เขต 4 จาก 70 โรงเรียน จำนวน 2,951 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์เขต 4 จำนวน 523 คน เป็นนักเรียนชาย 228 คน และนักเรียนหญิง 295 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งทุติยภูมิ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยการแบ่งตามอำเภอ ซึ่งจำแนกโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอต่างๆ ดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
แคนดง	6	8	74	104	178
คูเมือง	14	21	238	319	557
นาโพธิ์	11	18	247	221	468
บ้านใหม่ไชยพจน์	4	6	85	80	165
สตึก	27	37	497	554	1,015
พุทไธสง	8	17	262	280	542
รวม	70	107	1,403	1,548	2,951

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2. ทำการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ทำการสุ่มร้อยละ 50 ของจำนวนอำเภอทั้งหมด เพราะเมื่อพิจารณาถึงวัฒนธรรมของแต่ละอำเภอพบว่า มีวัฒนธรรมที่คล้ายกัน ดังนั้น ทำการสุ่มร้อยละ 50 ของจำนวนอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่าง 3 อำเภอ คือ อำเภอแคนดง อำเภอคูเมือง อำเภอสตึก ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนต่างๆ จำนวน 47 โรงเรียน จำนวน 66 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 1,736 คน เป็นนักเรียนชาย 809 คน และนักเรียนหญิง 927 คน

3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เมื่อพิจารณาถึงขนาดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันตามขนาดของชุมชน สภาพทางสังคม ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และขนาดของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันด้วย จึงน่าจะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้นักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	มีจำนวนนักเรียน	2,500 คน ขึ้นไป
โรงเรียนขนาดใหญ่	มีจำนวนนักเรียน	1,500 – 2,499 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	มีจำนวนนักเรียน	500 – 1,499 คน
โรงเรียนขนาดเล็ก	มีจำนวนนักเรียน	1 – 499 คน

จากการจัดโรงเรียนตามขนาดที่แบ่งตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาเดิม สามารถจัดโรงเรียนใน 3 อำเภอ ได้ 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 9 โรงเรียนและ โรงเรียนขนาดเล็ก 35 โรงเรียน และพบว่าทั้ง 3 อำเภอ ไม่มีโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ดังนั้นจึงสามารถแบ่งจำนวนนักเรียนตามขนาดของโรงเรียน ได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในอำเภอแคนดง อำเภอคูเมือง และอำเภอสตึก
โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
ใหญ่	3	13	151	272	423
กลาง	9	16	200	266	466
เล็ก	35	37	458	389	847
รวม	47	66	809	927	1,736

4. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่ม โดยผู้วิจัย กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence ; $1 - \alpha$) ที่ .95 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ 1 คะแนน ได้จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

4.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยได้มาจากการนำแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองไปทดลองหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยครั้งที่ 2 จำนวน 137 คน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 58 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 57 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 22 คน พบว่า มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 273.24, 358.34 และ 282.58 ตามลำดับ

จากข้อมูลจำนวนประชากร และข้อมูลในข้อ 4 ผู้วิจัยนำไปคำนวณประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 458 คน จากนั้นนำไปจัดสรรให้กับขนาดตัวอย่างในแต่ละชั้น ซึ่งจำแนกได้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 112 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 123 คน และ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 224 คน

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยให้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งเพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลถือว่าถ้าสุ่มได้โรงเรียนใดแล้วให้นักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและถ้าจำนวนนักเรียนในโรงเรียนนั้นเพียงพอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นก็ให้หยุดสุ่ม แต่ถ้าได้จำนวนนักเรียนไม่เพียงพอที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในชั้นดังกล่าว ให้ทำการสุ่มต่อไปจนกว่าได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอ ดังนั้นในการสุ่มจึงอาจไม่ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับที่คำนวณมา แต่มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

ดำเนินการสุ่ม ได้นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 523 คน โดยจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 149 คน เป็นนักเรียนชาย 54 คน นักเรียนหญิง 95 คน โรงเรียน

ขนาดกลาง จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 135 คน เป็นนักเรียนชาย 49 คน นักเรียนหญิง 86 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 239 คน เป็นนักเรียนชาย 125 คน นักเรียนหญิง 114 คน มีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามุสลิม เขต 4 ที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
ขนาดใหญ่	โรงเรียนคูเมืองวิทยาคม	5	54	95	149
ขนาดกลาง	โรงเรียนบ้านดุมใหญ่วิทยา	3	43	74	117
	โรงเรียนหนองขามารวิทยาคม	1	6	12	18
ขนาดเล็ก	โรงเรียนบ้านชุมแสง	1	20	24	44
	โรงเรียนชุมชนบ้านดอนมนต์	2	55	35	90
	โรงเรียนบ้านท่าม่วง	1	18	23	41
	โรงเรียนบ้านทุ่งวัง	1	18	18	36
	โรงเรียนอนุบาลสตึก	1	14	14	28
รวม		15	228	295	523

5. การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนทั้งหมด 523 คน ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลและคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือมีร่องรอยการตอบแบบไม่ตั้งใจออกแล้วได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยทั้งหมด 516 คน เป็นนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 235 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 133 คน และนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 148 คน จากนั้นคำนวณค่าความแปรปรวนของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 179.29 , 135.26 และ 146.89 ตามลำดับ ซึ่งค่าความแปรปรวนที่ใช้ในการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนของการวางแผน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาระดับความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95 ในการวางแผนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เท่ากับ 1 คะแนนนั้น ปรากฏว่าผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ซึ่งในภาพรวมมีค่า 0.59 โดยค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตร

$$e = Z_{\frac{\alpha}{2}} s_x$$

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เกินไป เพราะว่ามีค่าความคลาดเคลื่อนที่น้อยกว่าเกณฑ์คะแนนความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าที่ตั้งไว้ 1 คะแนน กล่าวคือในภาพรวมให้ค่าความคลาดเคลื่อนต่ำกว่าเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาคะแนนเต็มของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งมีคะแนนเต็ม 200 คะแนน ดังนั้นความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าในภาพรวมจึงมีเพียงประมาณร้อยละ 1 แต่ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมถ้าใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ขึ้นไป จะทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแม่นยำกว่าการใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็ก (เลวี ชัดเข้ม และ สุชาติ ทรเพชรปานิ. 2546 : 13) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 5 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ซึ่งใน 1 ข้อ ประกอบด้วย 3 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกจะเป็นข้อความที่ใช้วัดการยอมรับเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการและแบบปล่อยตามสบาย จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

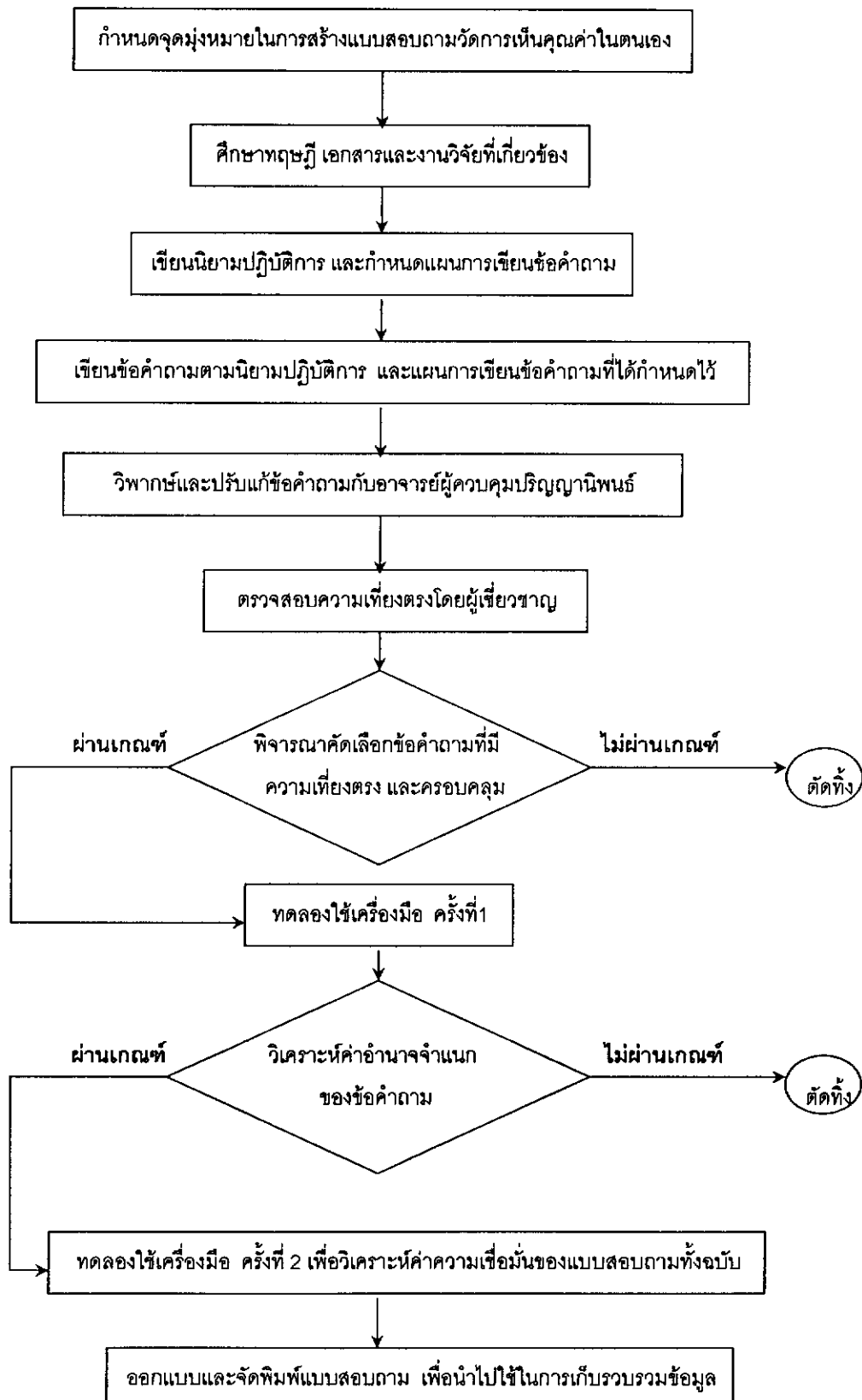
โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเอง ส่วนฉบับที่ 2, 3, 4 และ 5 ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามที่มีอยู่แล้ว

3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีของมาสโลว์ (1970) , สุวรรณิ พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวไทยที่มีชื่อเสียง จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 11

วิธีดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 11 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดของ มาสโลว์ (1970), สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541)
3. เขียนนิยามปฏิบัติการของการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดแผนการเขียนข้อคำถาม
4. เขียนข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ และแผนการเขียนข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับความเป็นจริงมาก ระดับความเป็นจริงค่อนข้างมาก ระดับความเป็นจริงปานกลาง ระดับความเป็นจริงค่อนข้างน้อย ระดับความเป็นจริงน้อย โดยผู้วิจัยเขียนข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ โดยแบ่งการวัดออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านครอบครัว ด้านภาพลักษณ์ และด้านมุมมองรวม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท พร้อมทั้งปรับแก้ข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ ได้ข้อคำถามด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งฉบับ 75 ข้อ
5. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามกับนิยามปฏิบัติการ ผลการคัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า ได้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามเกณฑ์ด้านละ 13 ข้อ รวมทั้งฉบับ 65 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตึก โรงเรียนหนองใหญ่ และโรงเรียนบ้านหนองเชือก จำนวน 152 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด โดยใช้สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment Correlation) และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.0128 ถึง 0.6906 ผู้วิจัยคัดเลือกได้ด้านละ 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2348 ถึง 0.6906 รวมทั้งฉบับมี 50 ข้อ
7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 ไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม โรงเรียนบ้านเมืองแก และโรงเรียนบ้านหนองเกาะ (คุรุราษฎร์บำรุง) จำนวน 137 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.8848
8. ออกแบบและจัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูของ อัญชลี ทองจันทร์ (2546 : 81) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (α) โดยแยกออกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

	ค่าความเชื่อมั่น
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.905
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	.821
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	.901

2. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคตของ ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546 : 115) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.247 – 0.455 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.846

3. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ นันทนา จันทร์ผืน (2545) ซึ่งใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25% และทดสอบโดยใช้สถิติ t ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 3.995 – 7.019 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.847

4. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ ธนัญญา คนอยู่ (2547 : 99 - 100) ตามทฤษฎีบุคลิกภาพของอริคสัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ โดยแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27 – 0.57 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.8505

แบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา โดยปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับแบบสอบถามให้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย และจริงน้อย โดยยังคงจำนวนข้อเท่าเดิม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม โรงเรียนบ้านเมืองแก และโรงเรียนบ้านหนองเกาะ (คุรุราษฎร์บำรุง) จำนวน 137 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้
 - 1.1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9027
 - 1.2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8270
 - 1.3 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8705
2. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8407
3. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8886
4. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7332

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 5 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ได้แบ่งการยอมรับเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ และแบบปล่อยตามสบาย นอกจากนี้ยังมีแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมาก จริงค่อนข้างมาก จริงปานกลาง จริงค่อนข้างน้อย และจริงน้อย

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
<u>แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง</u>					
<u>ด้านสังคม</u>					
1. ฉันกังวลกับการที่คนอื่นมาชอบฉัน					
2. เพื่อนฉันรับฟังความคิดเห็นฉัน					
<u>ด้านการศึกษา</u>					
3. ฉันผิดหวังกับผลการเรียนของฉัน					
4. เพื่อนชมว่าฉันอ่านหนังสือเก่ง					
<u>ด้านครอบครัว</u>					
5. ฉันเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว					
6. ฉันรู้สึกดีกับตัวเอง เมื่อฉันอยู่กับครอบครัว					
<u>ด้านภาพลักษณ์</u>					
7. ฉันชอบรูปลักษณ์ของตัวเอง					
8. เพื่อนๆ มองว่าฉันเป็นคนหน้าตาดี					
<u>ด้านมุมมองรวม</u>					
9. ฉันชอบทุกสิ่งเกี่ยวกับตัวฉัน					
10. เพื่อนๆ เห็นว่าฉันเป็นคนสำคัญ					

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
<u>แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู</u> 1. เพื่อนสนิทของนักเรียนมีปัญหาเดือดร้อน ทุกข์ใจ และนักเรียนได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษาผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะทำอย่างไร ก. ช่วยให้คำปรึกษา.....(ประชาธิปไตย) ข. ห้ามไม่ให้เพื่อนไปก่อกวนเรื่องของ เพื่อน.....(เผด็จการ) ค. รับฟังแล้วพยักหน้าไม่สนใจที่จะตอบ ปัญหา.....(ปล่อยตามสบาย)					
<u>แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต</u> 1. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ 2. ฉันคิดว่าการวางแผนเรื่องเรียนเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น					
<u>แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์</u> 1. ฉันมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จทุกครั้ง 2. ฉันตั้งใจที่จะทำให้คะแนนสอบสูงที่สุด					
<u>แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง</u> 1. ฉันไม่ค่อยกล้าทำอะไรเมื่อมีคนมายืนอยู่ใกล้ๆ 2. เมื่อมีปัญหาใดๆ ฉันมักปรึกษาเพื่อนให้ช่วย ตัดสินใจหรือให้ร่วมตัดสินใจ					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงมาก	ได้	5 คะแนน	1 คะแนน
จริงค่อนข้างมาก	ได้	4 คะแนน	2 คะแนน
จริงปานกลาง	ได้	3 คะแนน	3 คะแนน
จริงค่อนข้างน้อย	ได้	2 คะแนน	4 คะแนน
จริงน้อย	ได้	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

1. แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 50 ข้อ คะแนนเต็ม 250 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
225.00 – 250.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก
175.00 – 224.99	มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
125.00 – 174.99	มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
75.00 – 124.99	มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
50.00 – 75.99	มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับน้อย

2. แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 150 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
135.00 – 150.00	ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละวิธีอยู่ในระดับมาก
105.00 – 134.99	ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละวิธีอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
75.00 – 104.99	ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละวิธีอยู่ในระดับปานกลาง
45.00 – 74.99	ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละวิธีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
30.00 – 44.99	ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละวิธีอยู่ในระดับน้อย

3. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
90.00 – 100.00	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่ในระดับมาก
70.00 – 89.99	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
50.00 – 69.99	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
20.00 – 29.99	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่ในระดับน้อย

4. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
90.00 – 100.00	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก
70.00 – 89.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก
50.00 – 69.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง
30.00 – 49.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
20.00 – 29.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อย

5. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็ม 125 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
112.50 - 125.00	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับมาก
87.50 - 112.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
62.50 - 87.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
37.50 - 62.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
25.00 - 37.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับน้อย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงเพื่อลดความตึงเครียด ให้นักเรียนเข้าใจว่าไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน เพื่อนักเรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น
5. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวันละ 2 โรงเรียน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 4 วัน ในวันที่ 17 ถึง 19 มกราคม พ.ศ. 2548 และวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2548
6. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถาม โดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ได้แบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์จำนวน 516 ฉบับ จาก 523 ฉบับ
7. ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัย

5. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window Version 11.0 และ โปรแกรม LISREL for window Version 8.30 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร และการทดสอบการแจกแจงปกติ

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson – Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญด้วยค่า t (t)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลเส้นทาง เป็นตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนด และมีค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่

3.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi - Square : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการทดสอบโมเดลต้องการให้ค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะต้องการยืนยันว่าโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกัน ถ้าค่าไค-สแควร์ มีค่าสูงมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือโมเดลตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับข้อมูลต่อไป จนเมื่อค่าไค-สแควร์ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi – Square Ratio) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์ กับองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารด้วย องศาอิสระ) ในกรณีที่ว่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ น้อยกว่า 3.00 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี GFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90

3.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) เมื่อนำค่าดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปร และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI

3.5 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าดัชนี CFI ควรมีค่ามากกว่า 0.95 จึงจะแสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.6 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ควรมีค่าต่ำกว่า 0.08

3.7 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared of Error Approximation : RMSEA) ค่าดัชนี RMSEA จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าดัชนี CFI ควรมีค่าต่ำกว่า 0.06 จึงจะแสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากข้อ 3.1 ถึง 3.7 สามารถสรุปค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	เกณฑ์ในการพิจารณา
ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์	< 3.00
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	> 0.90
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	> 0.90
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)	> 0.95
ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR)	< 0.08
ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA)	< 0.06

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตาราง 7 นั้น ใช้พิจารณาโมเดลตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ หากค่าสถิติที่คำนวณได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะต้องทำการปรับโมเดลใหม่ โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎี และค่าดัชนีดัดแปรโมเดล (Model Modification indices) ซึ่งเป็นค่าสถิติเฉพาะของพารามิเตอร์แต่ละตัว มีค่าเท่ากับ ค่าไค-สแควร์ที่ลดลงเมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ หรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการปรับโมเดลจนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนด

นอกจากสถิติที่แสดงตามตาราง 7 แล้วการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นควรต้องพิจารณาถึงการวิเคราะห์เศษเหลือ หรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) ถ้าโมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard Residual) ไม่ควรเกิน 2.00 ถ้ายังมีค่าเกิน 2.00 จะต้องปรับโมเดลใหม่ และแสดงผลในรูปของกราฟ (Q – plot) ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ (Normal quantiles) ถ้ากราฟที่ได้มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุมแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. นำเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ในระดับความเชื่อมั่นที่ .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 105)

$$n = \frac{N \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	k	แทน	จำนวนขนาดของโรงเรียน (3 ขนาด)
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเอง
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_{\bar{x}}$)
	N_g	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้น

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ของแบบสอบถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 248 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pedhazur. 1997 : 39)

$$r_{xy} = \frac{S_{xy}}{S_x S_y}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	S_{xy}	แทน	ความแปรปรวนร่วมระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ
	S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรายข้อ
	S_y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมของข้อที่เหลือ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 312 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951.)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง

3.2 ทดสอบการแจกแจงแบบปกติ โดยใช้สูตร Kolmogorov - Smirnov (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2542 : 249)

$$D = \max |F(x) - S(X)|$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าสถิติ Kolmogorov - Smirnov
	F(X)	แทน	ความน่าจะเป็นสะสมภายใต้สมมติฐานว่าง
	S(X)	แทน	ความน่าจะเป็นสะสมของตัวอย่าง

3.3 ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้ t - test (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544 : 317 ; อ้างอิงจาก Welkowitz, 1971 : 158)

$$t = \frac{r\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}} ; df = N - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.5 สถิติที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates; ML) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 41)

$$F = \text{Log}|\Sigma| + \text{tr}(S\Sigma^{-1}) - \text{Log}|S| + k$$

เมื่อ	F	แทน	ฟังก์ชันความกลมกลืน
	S	แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง
	Σ	แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากค่าประมาณพารามิเตอร์
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมดในโมเดล LISREL
	tr	แทน	ผลรวมสมาชิกในแนวทแยงของเมทริกซ์

3.6 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แล้วพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีความกลมกลืนที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.6.1 ค่าไค - สแควร์ (Chi - square) ที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็น 0 โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 56)

$$\chi^2 = (N-1)F[s, \Sigma(\theta)]$$

เมื่อ	df	แทน	$[k(k+1)/2] - t$
	χ^2	แทน	ค่าไค - สแควร์
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	$F[s, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้
	t	แทน	จำนวนพารามิเตอร์อิสระ

3.6.2 ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi – Square Ratio) ในกรณีที่ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพันธ์ น้อยกว่า 3.00 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ เสรี ชัดเข้ม และ สุชาดา กรเพชรปานิ (2546 : 10)

$$\text{ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพันธ์} = \frac{\chi^2}{df}$$

เมื่อ	df	แทน	องศาอิสระ
	χ^2	แทน	ค่าไค – สแควร์

3.6.3 ดัชนีระดับความกลมกลืน (Goodness – of – fit index) เป็นดัชนีเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลของโมเดลที่ยังไม่ได้ปรับโมเดลที่ปรับแก้แล้ว ควรจะมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$GFI = 1 - \{F[s, \Sigma(\theta)] / F[s, \Sigma(0)]\}$$

เมื่อ GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
$F[s, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
$F[s, \Sigma(0)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์

3.6.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit index) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้แล้ว ควรจะมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป เช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ดังสูตรต่อไปนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$AGFI = 1 - \{(1/2d)(k + 1)\}(1 - GFI)$$

เมื่อ AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
df	แทน	องศาอิสระ
k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

ดัชนี GFI และ AGFI จะมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ถ้าดัชนี GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าพบว่าโมเดลยังไม่มีความสอดคล้อง ให้ดำเนินการปรับโมเดลจนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงแปลผลค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมและค่าดัชนีความกลมกลืนที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบการแจกแจงปกติ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.1 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 4 การปรับรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1 การปรับรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2 การวิเคราะห์อิทธิพลของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันสำหรับการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

DEMO	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
DICT	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ
REJEC	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย
MONY	แทน	สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
GOAL	แทน	การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
ACHM	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
SCONF	แทน	ความเชื่อมั่นในตนเอง

SESTE	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเอง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย
Skewness	แทน	ค่าความเบ้
Kurtosis	แทน	ค่าความโด่ง
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square)
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index)
CFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
SRMR	แทน	ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)
RMSEA	แทน	ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared of Error Approximation)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	แทน	อิทธิพลรวม (Total Effect)
df	แทน	องศาอิสระ
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบการแจกแจงปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย (SE) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย (SE) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	SE	Skewness	Kurtosis	ผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร	การแปลความหมาย
DEMO	110.33	14.982	0.660	-0.117	-0.458	109.03 – 111.62	ค่อนข้างมาก
DICT	83.39	12.608	0.555	-0.059	1.106	82.30 – 84.48	ปานกลาง
REJEC	70.09	13.784	0.607	0.291	0.085	68.90 – 72.28	ค่อนข้างน้อย
GOAL	98.58	7.657	0.337	-0.269	0.001	97.92 – 99.24	มาก
ACHM	95.06	8.862	0.390	0.275	-0.593	94.30 – 95.82	มาก
SCONF	104.36	8.861	0.390	-0.039	-0.622	103.60 – 105.12	ค่อนข้างมาก
SESTE	184.32	12.642	0.557	-0.691	1.756	183.23 – 185.42	ค่อนข้างมาก
MONY	Mode = 3,000			3.300	14.861		

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 110.33 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 109.04 – 111.62 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ 83.39 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 82.30 – 84.48 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย 70.09 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 68.90 – 72.28 คะแนน ซึ่งแสดงว่านักเรียนรับรู้ว่าตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยค่อนข้างมาก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการในระดับปานกลาง และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 184.32 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 183.23 – 185.42 คะแนน และความเชื่อมั่นในตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 104.36 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 103.60 – 105.12 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนการกำหนดเป้าหมายอนาคตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 98.58 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 97.92 – 99.24 คะแนน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.06 คะแนน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 94.30 – 95.82 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณา ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ค่าความเบ้ของตัวแปรส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นทางลบ แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ยกเว้นการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีลักษณะเบ้ทางบวก แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณา ค่าความเบ้และค่าความโด่ง พบว่า ตัวแปร

ส่วนใหญ่มีค่าความเบ้และค่าความโด่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่าข้อมูลมีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงโค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล

สำหรับตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยรายได้อต่อเดือน แล้วหาฐานนิยม พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเป็นการยืนยันเรื่องระดับรายได้ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจนและนักเรียนไม่ทราบรายได้ที่แท้จริงของครอบครัว ดังนั้น ข้อมูลส่วนใหญ่จึงได้มาจากการคาดเดาของนักเรียน และเมื่อพิจารณาลักษณะการแจกแจงของข้อมูล (ดังแสดงในภาคผนวก จ) พบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ทางบวก และไม่เข้าใกล้ 0 ซึ่งข้อมูลมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ นอกจากพิจารณาการแจกแจงของข้อมูลด้วยค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และลักษณะการแจกแจงแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบลักษณะการแจกแจงปกติของตัวแปรด้วยสถิติ Kolmogorov – Smirnov ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสถิติ Kolmogorov - Smirnov ในการทดสอบการแจกแจงปกติ

ตัวแปร	Kolmogorov - Smirnov	Asymp. Sig.
DEMO	0.949	0.329
DICT	1.123	0.160
REJEC	1.067	0.263
MONY	4.921	0.000
GOAL	1.712	0.075
ACHM	1.037	0.233
SCONF	1.319	0.062
SESTE	0.728	0.664

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงปกติ ยกเว้นตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีลักษณะการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล ดังนั้นในการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยจะไม่ดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรนี้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งได้แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยเชิงสาเหตุ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวแปร	DEMO	DICT	REJEC	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
DEMO	1.00	0.204**	-0.425**	0.043	0.537**	0.546**	0.417**
DICT		1.00	0.179**	0.153**	0.082	-0.030	0.055
REJEC			1.00	0.203**	-0.187**	-0.325**	-0.078
GOAL				1.00	-0.080	-0.111*	0.205**
ACHM					1.00	0.689**	0.487**
SCONF						1.00	0.469**
SESTE							1.00

*p < .05, ** p < .01

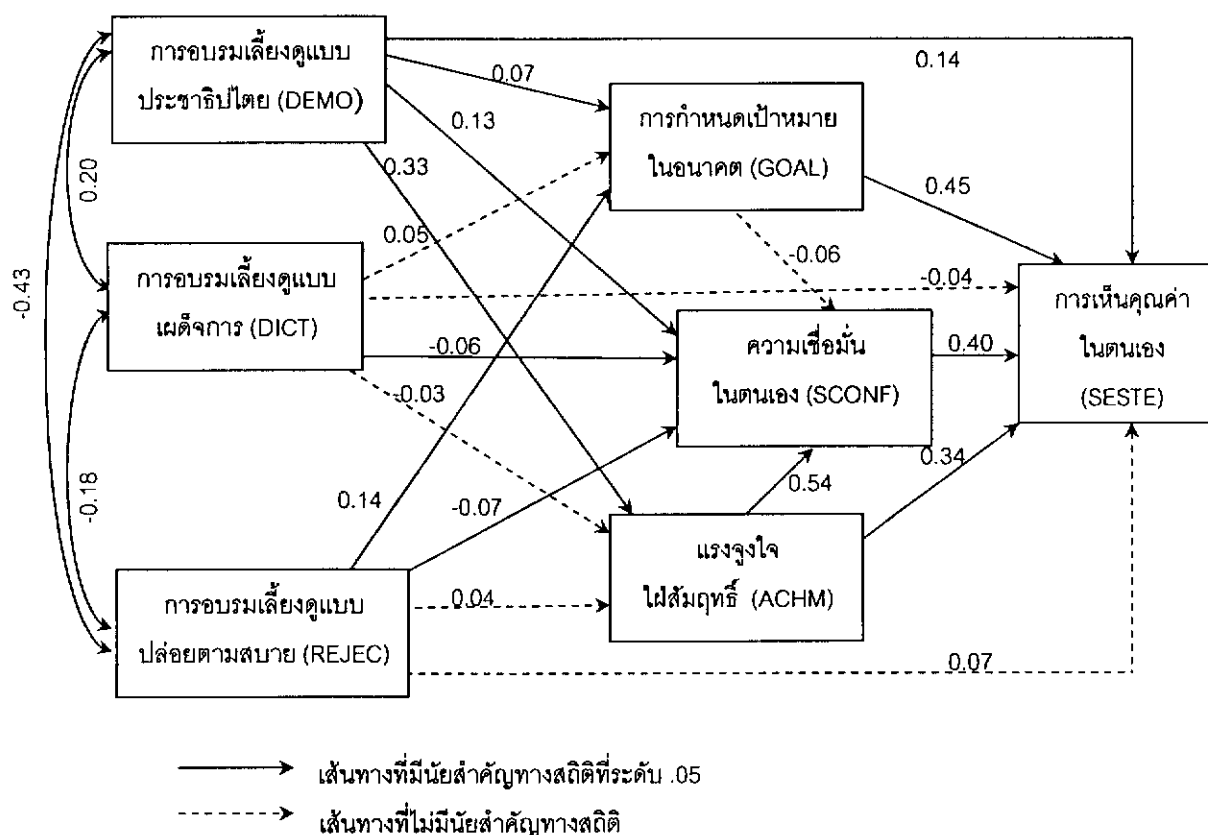
จากตาราง 10 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง กับการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.205 ถึง 0.469 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายและการกำหนดเป้าหมายในอนาคต สำหรับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายยังมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความเชื่อมั่นในตนเอง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.1 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แสดงถึงอิทธิพลทางตรง (DE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และแสดงอิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรภายในแต่ละตัว ซึ่งแสดงผลดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 รูปแบบแสดงเส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากภาพประกอบ 12 พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรภายใน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทางตรงต่อกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย แบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทางตรงต่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเส้นทางของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีจำนวน 6 คู่ ได้แก่ เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังการกำหนดเป้าหมาย

ในอนาคต เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังการเห็นคุณค่าในตนเอง เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายไปยังการเห็นคุณค่าในตนเอง และเส้นทางจากการกำหนดเป้าหมายในอนาคตไปยังความเชื่อมั่นในตนเอง

3.2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) ค่าดัชนี วัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	ค่าสถิติในโมเดล
ค่าไค-สแควร์ (χ^2 ที่ $df = 1$)	6.740
ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์	6.740
ระดับความน่าจะเป็น (P)	0.009
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	1.000
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	0.900
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)	0.990
ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR)	0.022
ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA)	0.106

จากตาราง 11 พบว่า โมเดลตามสมมติฐานไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.740 ที่องศาอิสระ (df) 1 มีความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.009 ซึ่งจะเห็นว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล และพบว่า ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ มีค่าเท่ากับ 6.74 ซึ่งมีค่ามากกว่า 3.00 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.106 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ ซึ่งค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) จะต้องมิต้าน้อยกว่า 0.06

นอกจากนี้ยังพบว่าการวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) ได้ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Standard Residuals) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -2.59 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 2.59 ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานไม่ควรเกิน 2 ดังนั้นค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของรูปแบบความสัมพันธ์นี้สูงเกินไป ทำให้ได้เส้นกราฟคิวพล็อต (Q - Plot) ที่มีความชันน้อยกว่าเส้นทแยงมุมจากที่กล่าวมาแสดงว่าโมเดลยังไม่ได้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถึงแม้ว่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.990 และดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.022 ซึ่งมีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดก็ตาม ยังคงต้องมีการปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 4 การปรับรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้าง
เชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1 การปรับรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากตอนที่ 3 จะเห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับรูปแบบความสัมพันธ์โดยการลดเส้นทางที่ค่าสถิติ t ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 6 คู่ โดยลดเส้นทางที่เป็นตัวแปรภายนอก และมีอิทธิพลทางตรงน้อยที่สุดก่อน จากนั้นจึงลดเส้นทางที่เป็นตัวแปรภายใน ซึ่งแสดงผลการลดเส้นทางได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 การปรับรูปแบบตามแนวทางการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL 8.30

การเปลี่ยนแปลง	เส้นทางที่เปลี่ยนแปลง	ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน		
		χ^2	GFI	AGFI
ลดเส้นทางที่ค่าสถิติ t ของอิทธิพลทางตรงที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 6 คู่	DICT $\longrightarrow$ SESTE	11.17 (P=0.083) df = 6	0.99	0.97
	DICT $\longrightarrow$ ACHM			
	REJEC $\longrightarrow$ ACHM			
	DICT $\longrightarrow$ GOAL			
	REJECT $\longrightarrow$ SESTE			
	GOAL $\longrightarrow$ SCONF			

จากตาราง 12 ในการลดเส้นทางซึ่งได้ลดเส้นทางตามลำดับดังนี้ เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังการเห็นคุณค่าในตนเอง เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เส้นทางจากการกำหนดเป้าหมายในอนาคตไปยังความเชื่อมั่นในตนเอง เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายไปยังแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการไปยังการกำหนดเป้าหมายในอนาคต และเส้นทางจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายไปยังการเห็นคุณค่าในตนเอง

ในการลดเส้นทางแต่ละเส้นทางนอกจากจะพิจารณาค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืน ซึ่งได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าดัชนีอัตราส่วน ไค-สแควร์สัมพัทธ์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) ประกอบการลดเส้นทางแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดในการปรับโมเดลผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักความเป็นจริงตามทฤษฎี และความสมเหตุสมผลทุกครั้ง จนพบรูปแบบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังจะกล่าวในข้อ 4.2

4.2 การวิเคราะห์อิทธิพลของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แสดงถึงอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 13 และภาพประกอบ 13

ตาราง 13 ค่าสถิติของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปร	GOAL			ACHM			SCONF			SESTE		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
DEMO	0.08* (0.02)	-	0.08* (0.02)	0.31* (0.02)	-	0.31* (0.02)	0.12* (0.02)	0.17* (0.02)	0.29* (0.02)	0.11* (0.04)	0.26* (0.03)	0.37* (0.03)
DICT	-	-	-	-	-	-	-0.06* (0.02)	-	-0.06* (0.02)	-	-0.02* (0.01)	-0.02* (0.01)
REJEC	0.16* (0.03)	-	0.16* (0.03)	-	-	-	-0.07* (0.02)	-	-0.07* (0.02)		0.04* (0.02)	0.04* (0.02)
GOAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.45* (0.06)	-	0.45* (0.06)
ACHM	-	-	-	-	-	-	0.54* (0.04)	-	0.54* (0.04)	0.36* (0.07)	0.21* (0.04)	0.57* (0.06)
SCONF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.39* (0.07)	-	0.39* (0.07)

*p < .05

สมการโครงสร้างตัวแปร	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
R-SQUARE (R^2)	0.07	0.27	0.51	0.37

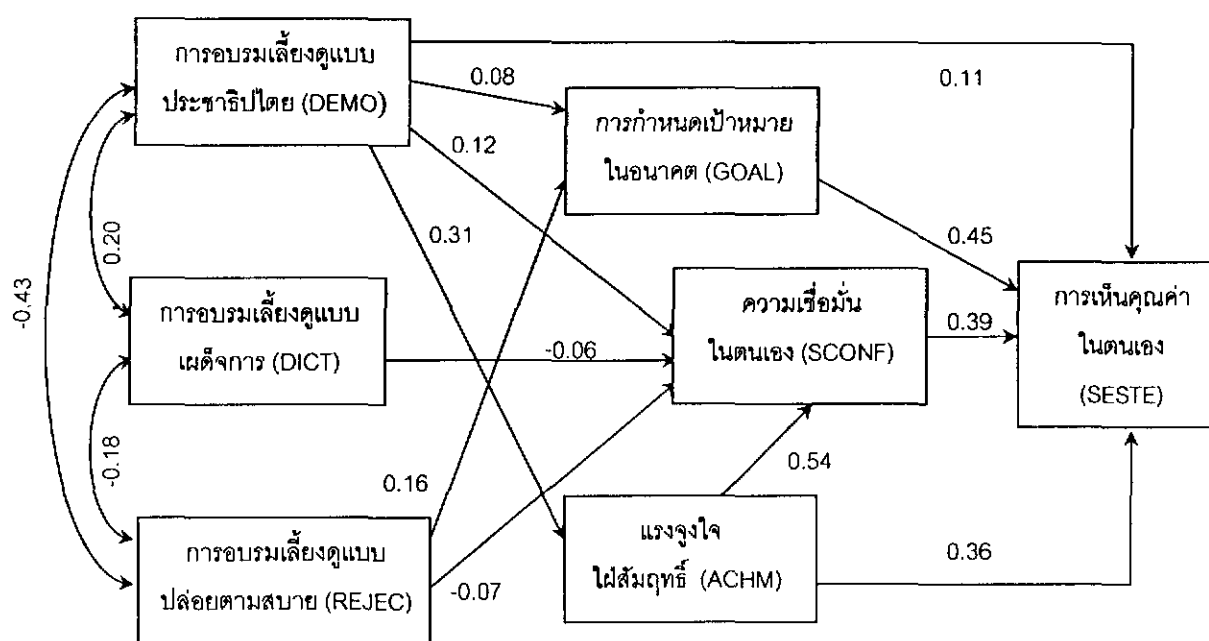
(ข้อมูลที่อยู่ในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน)

จากตาราง 13 พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.57 มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.36 และ 0.21 ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมรองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.45 และ 0.39 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลรวมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.37 มีอิทธิพลทางตรง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.11 และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดเท่ากับ 0.26 นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตและความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.04 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการมีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเองในเชิงลบต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล -0.02 ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

เมื่อพิจารณา อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรภายในแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.08, 0.31 และ 0.12 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเองสูง ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อมั่นในตนเองด้วยขนาดอิทธิพล 0.54 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความเชื่อมั่นในตนเองด้วยขนาดอิทธิพล -0.06 และ -0.07 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และแบบปล่อยตามสบายจะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อมั่นในตนเอง โดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.17 และมีอิทธิพลรวมต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.29

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.37 แสดงว่าตัวแปรสาเหตุในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 37

จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ที่ได้ตั้งภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 รูปแบบแสดงเส้นทางของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ภายหลังการปรับแก้รูปแบบให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัย
กับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ
ความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีวัดระดับ
ความกลมกลืน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานที่ปรับแก้กับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	ค่าสถิติในโมเดล
ค่าไค-สแควร์ (χ^2 ที่ $df = 6$)	11.170
ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพันธ์	1.862
ระดับความน่าจะเป็น (P)	0.083
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.990
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	0.970
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)	0.990
ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR)	0.022
ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA)	0.041

จากตาราง 14 พบว่า โมเดลตามสมมติฐานที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก หรือโมเดลมีความเที่ยงตรงสูง พิจารณาได้จาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 11.170 ที่องศาอิสระ (df) 6 มีความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.083 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกัน หรือโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ มีค่าเท่ากับ 1.862 ซึ่งน้อยกว่า 3.00 และอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.990 และ 0.970 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.990 ซึ่งมากกว่า 0.950 ดังนั้น ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด และค่าดัชนีรากค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.019 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.06 แสดงถึงรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานในการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้การวิเคราะห์เศษเหลือ (Analysis of Residuals) ได้ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard Residuals) มีค่าต่ำสุด -1.58 มีค่าสูงสุด 1.91 ซึ่งมีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานไม่ควรเกิน 2 และได้เส้นกราฟคิวพล็อต (Q - Plot) ที่มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม (ดังแสดงในภาคผนวก จ) แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน และเพื่อศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน จากประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 70 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 107 ห้อง และมีจำนวนประชากร 2,951 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling) จำนวน 516 คน จากโรงเรียนต่างๆ จำนวน 8 โรงเรียน และมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8848 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ โดยในแต่ละข้อประกอบด้วยตัวเลือกที่ใช้วัดการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ และแบบปล่อยตามสบาย โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9027, 0.8270 และ 0.8705 ตามลำดับ แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8407 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8886 และแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7332

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ ไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 523 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 516 คน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้โปรแกรม SPSS version 11 จากนั้นตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม LISREL version 8.30 โดยใช้ค่า χ^2 , ดัชนีอัตราส่วนไค – สแควร์สัมพัทธ์, GFI, AGFI, CFI, SRMR และ RMSEA เป็นดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร พบว่า นักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างมาก นักเรียนมีการกำหนด

เป้าหมายในอนาคต และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการในระดับปานกลาง และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายในระดับค่อนข้างน้อย

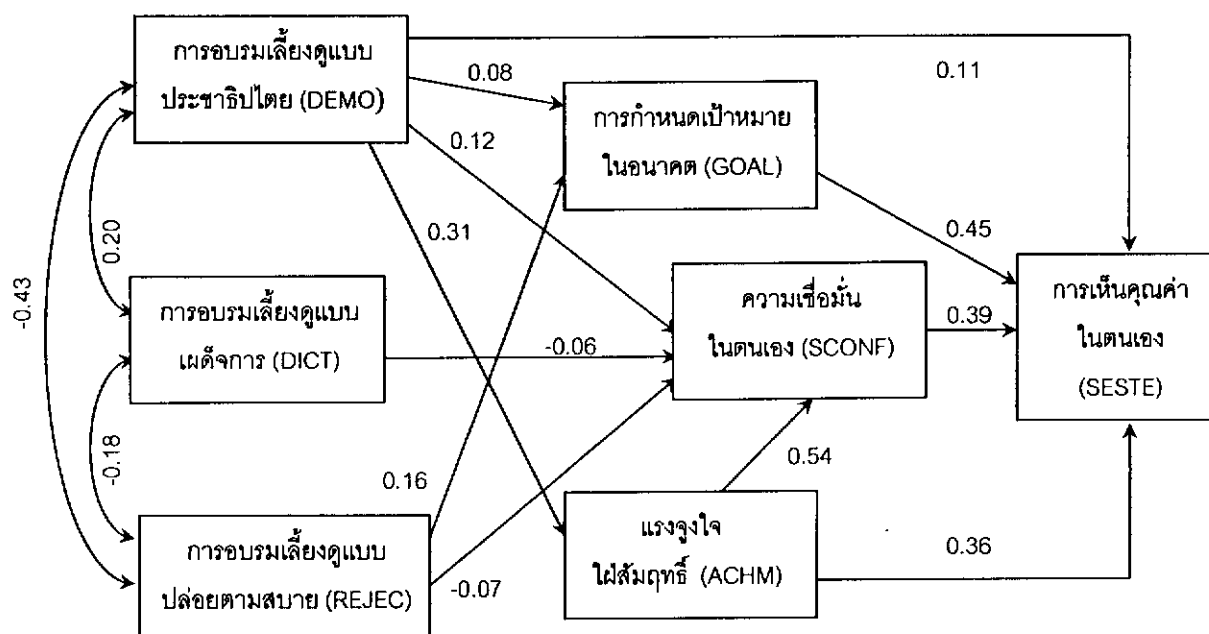
ค่าความเบ้และค่าความโด่งของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความเบ้และค่าความโด่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่าข้อมูลมีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงโค้งปกติ ยกเว้นตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจนและนักเรียนไม่ทราบรายได้ที่แท้จริงของครอบครัว ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงมาจากการคาดเดาของนักเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบลักษณะการแจกแจงปกติ พบว่า ข้อมูลมีลักษณะการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล ดังนั้นในการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยจะไม่ดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรนี้

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมายในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.205, 0.417, 0.469 และ 0.487 ตามลำดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายและการกำหนดเป้าหมายในอนาคต สำหรับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายยังมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความเชื่อมั่นในตนเอง

3. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งแรก พบว่า รูปแบบยังไม่มี ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับแก้รูปแบบโดยการลดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพิจารณาค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนประกอบ การลดเส้นทางในทุกครั้งที่มีการลดเส้นทางในแต่ละเส้น จนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.37 แสดงว่า ตัวแปรสาเหตุในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 37

4. ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางข้าม และอิทธิพลทางตรง พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่ มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.57 มีขนาดอิทธิพลทางตรง 0.36 และอิทธิพลทางข้ามที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.21 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.45 และ 0.39 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางข้ามต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลรวมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.37 มีขนาดอิทธิพลทางตรง 0.11 และมีอิทธิพลทางข้ามโดยผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพลทางข้ามสูงสุดเท่ากับ 0.26 นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางข้ามที่ ผ่านทางการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.04 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางข้ามที่ผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเองในเชิงลบต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล -0.02 ซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางข้าม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรภายในแต่ละตัว พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.54 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทางตรงต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ความเชื่อมั่นในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.08, 0.12 และ 0.31 ตามลำดับ มีอิทธิพลรวมต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.29 และมีอิทธิพลทางข้ามต่อความเชื่อมั่นในตนเอง โดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.17 นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยขนาดอิทธิพล -0.06 และ -0.07 ตามลำดับ สรุปว่ามีค่าอิทธิพลทางตรงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (สรุปได้ดังภาพประกอบ 13 แสดงไว้ในบทที่ 4) ดังนี้

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานูริรมย์ เขต 4 พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงทำการปรับแก้รูปแบบความสัมพันธ์ให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ทำการลดเส้นทางที่ค่าสถิติ (t) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 6 คู่ หลังการปรับแก้รูปแบบแล้ว พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนทุกค่าอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้อง ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ตัวแปรสาเหตุสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 37 ที่เหลืออีกร้อยละ 63 เป็นอิทธิพลของตัวแปรที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามาศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์ ถ้าสามารถนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เข้ามาวิเคราะห์ร่วมด้วยอาจทำให้รูปแบบความสัมพันธ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้เพิ่มขึ้น และพบว่าตัวแปรสาเหตุทุกตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสามารถอภิปรายถึงรายละเอียด ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู สถาบันครอบครัวมีบทบาทอย่างยิ่งในการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตของบุคคล ครอบครัวที่มีบรรยากาศของความรัก ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความมั่นคงในอารมณ์ ย่อมช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในทางที่ดี คือ รู้จักปรับตัวได้ดี มีความภาคภูมิใจในครอบครัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองเห็นคุณค่าในตนเอง และมองโลกในแง่ดี (ประโยชน์ สายัณห์วัฒน์. 2537 : 82 - 83) ประสพการณ์ที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก (เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี. 2540 : 16) ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการฝึกอบรม ปลูกฝัง และถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองให้แก่เด็ก (ศิริอร นพกิจ. 2545 : 25) นอกจากนี้ นงลักษณ์ สีนสืบผล (2526 : 207) ได้กล่าวว่า การที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยุติธรรม ให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร เมื่อเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จะให้รางวัลด้วยการยอมรับ จะทำให้เด็กมีความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง เคารพชีวิตด้วยความมุ่งมั่น เป็นคนตรงไปตรงมา ไว้ใจได้ (Hurlock. 1968 : 512) ซึ่งทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม และส่วนรวมได้ (Breckenridge. 1966 : 80 ; Citing Strother, Jack and Page. 1955) จากการศึกษางานวิจัยของ โบรดี (Brody. 1994 : 80) ซึ่งทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและการรับรู้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่า เด็กที่รับรู้ว่ามีบิดา มารดา เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักตามใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีการเห็น

คุณค่าในตนเองสูง ดังที่ อรชума พุ่มสวัสดิ์ (2539) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย แบบรักตามใจและแบบปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541) ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น และ ทิวาพร อนันตพงศ์ (2546 : 91) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย และพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยเด็กตอนกลาง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย มีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ซึ่งสาวิตรี ทยานศิลป์ (2541) กล่าวว่า ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีผลทางลบต่อความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันหรือวางกฎเกณฑ์มากเกินไป จะทำให้วัยรุ่นรู้สึกอึดอัด เกิดความตึงเครียด เก็บกด รือร้อ ไม่กล้าที่จะตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดความมั่นใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเองจึงต่ำ จากการศึกษาของ เพ็ญรุ่ง วงษ์สังข์ทอง (2531) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่ำกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังที่ สมพร สุทัศน์ย์ (2530) ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะไม่ได้รับความสนใจหรือเอาใจใส่ และไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นจากพ่อแม่ เด็กจะถูกวิจารณ์ ตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อเด็กทำผิด เมื่อเป็นเช่นนี้เด็กจะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี วงศ์ทางสวัสดิ์ (2545) พบว่า คนที่มีความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย วิตกกังวล เก็บตัว ไม่ชอบแสดงตน มีความรู้สึกหวาดกลัว ห่อหุ้มและไม่มั่นใจในตนเอง เป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และ วชิรินทร์ ประคองศรี (2530) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากรูปแบบความสัมพันธ์ที่ได้นี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะเห็นว่าในส่วนที่ส่งผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าอิทธิพลค่อนข้างสูง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่มีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงลบผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลจะเห็นว่ามิต้าน้อยมาก

2. ด้านการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นั่นคือ เด็กที่มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสูงจะเห็นคุณค่าในตนเองสูงด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลที่มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะเป็นคนที่มีความมุ่งมั่นพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต เมื่อมีปัญหาก็สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างกล้าหาญ นอกจากนี้การที่บุคคลมีเป้าหมายจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และมีความเพียรพยายาม แม้จะมีอุปสรรคและความคับข้องใจ (ศิริพันธ์ สุระรัมย์, 2546 : 89 ; อ้างอิงจาก Goleman D.1998) ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 19) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถวัดได้ว่า

เป้าหมายเหล่านั้นมีความสำคัญกับตนเองจริง ๆ บุคคลนั้นก็จะพยายามหาหนทางเพื่อที่จะไปสู่เป้าหมาย แม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคก็ตาม นอกจากนี้ ถวิล เกื้อกูลวงศ์ (2528 : 70) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตไว้สูงย่อมทำให้มีพลังใจมากขึ้นในการที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายนั้น คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 142 - 148) ได้ทำการศึกษาพบว่า บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมายในด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสามารถด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลมักจะตัดสินใจคุณค่าในตนเอง โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและความสามารถของตนกับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตั้งไว้ และประสบการณ์ที่เคยได้รับความสำเร็จจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของความสำเร็จในครั้งต่อไป หากบุคคลกำหนดเป้าหมายเกินความสามารถของตน หรือเกินความเป็นจริง โอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ก็ย่อมมีน้อย ซึ่งทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546) พบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันน้อยจะมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสูง

3. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และมีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นั่นคือ เด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเห็นคุณค่าในตนเองสูงด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประสบความสำเร็จเป็นการเสริมแรงแก่ตนเอง ทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง (สุจิตรา เฝื่อนอารีย์. 2533 : 21) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง (อารยา ด่านพานิช. 2542 : 16 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1968) นอกจากนี้แล้ว ถวิล ธราโกชน์ (2532 : 70) กล่าวว่า แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากความคาดหวังของบุคคล ซึ่งอาจจะได้พบหรือมีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วเขาก็จะพยายามก้าวไปสู่ความสำเร็จนั้น ดังงานวิจัยของไรเมอร์ (นภาพร เฉลิมฉัตร. 2547 : 3 ; อ้างอิงจาก Reimer. 1997) พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ฤทัย คลังพหล (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ เพอร์ซ (Pearce. 2000 : 1648) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวพุทธินิยมที่สามารถลดภาวะซึมเศร้า พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นได้

นอกจากนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง นั่นคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และเห็นคุณค่าในตนเองสูงด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลมีแรงจูงใจที่จะกระทำการสิ่งใดให้สำเร็จตามที่ตนเองได้ตั้งใจไว้

นั้นเด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้รู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าคนหนึ่ง ทำให้อยากที่จะทำประโยชน์ให้กับกลุ่ม (พนม ลิ้มอารีย์. 2522 : 40)

4. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นั่นคือ พฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมักจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ หรือการตำหนิจากผู้อื่นได้ง่าย มีลักษณะการยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใฝ่ใจและสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ใช้กลไกในการป้องกันตนเองน้อย กล่าวทำงานที่ทำทลายความสามารถ พอใจที่จะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ (Bass. 1960 : 129) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ริช และแบรนด (Reece, B.L. and Brandt. 1993 : 92 -120) ที่ว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง จะยอมรับคำบ่นโดยไม่มีการแก้ตัว ไม่พยายามที่จะให้เป็นฝ่ายถูก หรือพูดจาเยาะเย้ยอีกฝ่าย และถ้ามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้อื่น เขาจะรู้สึกอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น เป็นคนที่มีความรู้สึกดี ๆ กับตนเอง สามารถทำให้ชีวิตมีค่าอยู่เสมอ และมีลักษณะค่านึงถึงอนาคต เป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม (2519 : 49 - 51) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัวความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุช สิริพรหมภักดิ์ (2539 : ข) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง และสุพรรณิ จันทวิเศษ (2539 : 57) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเอง และ พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1968 : 78) ได้กล่าวว่า เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดสงสัยในความสามารถของตนเองไม่แน่ใจว่าตนมีความสามารถที่จะช่วยตนเองได้ ทำให้ขาดความกล้าที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ คอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ และจะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเองสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลทางอ้อมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ในการทำวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่บุรีรัมย์เขต 4 ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 สำหรับพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่ต้องการให้ลูกเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ควรอบรมเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ลูกคิดและตัดสินใจในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองบ้างตามความเหมาะสม ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก โดยที่ผู้ใหญ่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา หรือชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมให้กับพวกเขา และไม่ควรเลี้ยงลูกแบบเข้มงวดกวดขัน หรือปล่อยตามสบายมากเกินไป

1.3 พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู ควรศึกษาวิธีการต่างๆ หลากหลายรูปแบบที่จะพัฒนาให้เด็กให้มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อที่จะช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้นี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 37 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำเข้ามาศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในครั้งนี้ ซึ่งตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มเติม เช่น สัมพันธภาพกับเพื่อน การได้รับการยอมรับ การเชื่อในความสามารถแห่งตน ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนแต่ละช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) และช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 – ม.6)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา สุวรรณธาร. (2537). *ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ และไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตยวดี บุญชื่อ. (2540). *กิจกรรมนำสนุกในห้องเรียนสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : เมธิปส์.
- กิตติภา พละวัตร. (2539). *ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกุดกว้างประชาสรรค์ จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กันต์ฤทัย คลังพล. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546, มีนาคม). "พ่อแม่คือกระจกเงาที่ส่องให้ลูกเห็นคุณค่าในตนเอง," *แม่และเด็ก*. 26 (373) : 92 - 93.
- เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ. (2544). *ผลของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเขตชนบทยากจน จังหวัดอำนาจเจริญ*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2543). *ใช้ชีวิตด้วยจิตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ที พี ฟรันท.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2538). *เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศรัณท์ อุณหเกตุ. (2544). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- จงกลณี ดุ้ยเจริญ. (2540). *สัมพันธ์ภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อนามัยครอบครัว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ไจรรจา สุวรรณทัต. (2535). *ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525 - 2535*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จารุวดี บุญยารมณ. (2541). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบยืดหยุ่นบุคคลเป็นศูนย์กลางที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้รับการสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2536). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค *Path analysis*. มปท. มปพ.
- จินตนา อินทรไทย. (2525). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จุไรรัตน์ เสนพงศ์. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของมารดา สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขารณสุศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จักรวาล ภูวนันท์. (2537). ผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำรูญ เทียมธรรม. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉายศิลป์ เขียวชาญพัฒนา. (2527). การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2531). การสอนสังคมศึกษา หน่วยวันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูท สิริพรหมภัทร. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง และความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชวนพิศ สันติโรจน์ประไพ. (2534). การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่มีการรับรู้บทบาททางเพศแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชิษณุกร พรภานุวิชญ์. (2540). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี. (2527, กันยายน - ตุลาคม). "วิธีการวิเคราะห์วิถี : ตัวแบบการนำเอาสถิติตัวแปรหลายทางมาอธิบายพฤติกรรมทางสังคมศาสตร์," *ศึกษาศาสตร์สาร*. 12(26) : 1 - 4.
- เชาวนา อมรสงเจริญ. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- *ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.

- ไฉนภูมิพล ชาญสาธิตพร. (2545, พฤษภาคม - สิงหาคม). "สัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อน
กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น," วารสารสาธารณสุขศาสตร์. 32(2): 129-139.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ
มารดาไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2530). ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน.
กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต
และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดชา ลุนาวงค์. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนิสิตปริญญาโท
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล เกื้อกูลวงศ์. (2528). การจูงใจเพื่อผลงาน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- ถวิล ธาราโกชน. (2532). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- ทวี ท่อแก้ว และอบรม สันนิบาต. (2517). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ททรงพล ภูมิพัฒน์. (2538). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีประทุม.
- ทิวาพร อนันตพงศ์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย การบรรลุขั้นตาม
พัฒนาการ และพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยเด็กตอนกลาง. วิทยานิพนธ์ จท.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ่ายเอกสาร.
- ทันทิมา ระเบียบดี. (2529). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่น
ในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542 ก). ความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2533). กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญา คนอยู่. (2547). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดา ชูอินทร์. (2540). ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2544, กุมภาพันธ์). " การเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง," . การศึกษา กทม.
24(5) : 19 - 26.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทาง
สังคมและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และ
พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ สีนสีบล. (2526). "การสร้างเสริมให้เด็กช่วยตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี," จิตวิทยาทั่วไป.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภาพร เฉลิมจักร. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และ
การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาฮี "สุนทรวิทยานุกูล"
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นุชลา ไร่ประภาพรรณ. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของ
บิดา มารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา จันทร์ผืน. (2545). การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคต ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีการวิเคราะห์หุระดับ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2519) การศึกษานุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจใน
ตนเองของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิติถ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตา ภู่อุสาสน์. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังในชีวิตของเด็กวัดสระแก้วกับเด็ก
ครอบครัวปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การวัดผล
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญญาภา แจ่งสี. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความผูกพันใกล้ชิด การเห็นคุณค่าในตนเอง และการยอมรับตนเองของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เสี่ยง ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ถ่ายเอกสาร.
- ปทุมทิพย์ สุภานันท์. (2542, มกราคม - ธันวาคม). "ศูนย์สุขวิทยาจิตกับความรับผิดชอบต่อสังคม," ศูนย์สุขจิตวิทยาจิต. 3 (12) : 71 - 75.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหำนันท์. (2536). เลี้ยงลูกให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประโยชน์ สายัณห์วัฒน์. (2537). ความสัมพันธ์ในครอบครัว. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2542). การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง ของเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดยะลา โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ธรรมมา. (2547, เมษายน). "การเห็นคุณค่าในตนเอง." วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. 32 (4) : 48-53.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา = Education technology. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.
- พจนารถ สารพัด. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2522). กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : ปริดาออฟเซตการพิมพ์.
- พัชรินทร์ เสรี. (2544). บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบและการอบรมเลี้ยงดูกับการติดยาเสพติดของเด็กรุ่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญรุ่ง วงษ์สังข์ทอง. (2531). การเปรียบเทียบการตัดสินใจแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เพชรพรรณ ภูเป็เลียน. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : วี .เจ .พรินติ้ง.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาริสรา รัฐปัติย์. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาศสวรรค์ พัฒนานพพงษ์. (2531). *เลี้ยงดูให้เป็นตัวของตัวเอง*. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์.
- ยุวดี เทียมประสิทธิ์. (2536). *เอกสารประกอบการสอน จต 323 : จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ จิตสังคมความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมสุขภาพ ของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ เพ็งหนู. (2531). *อนาคตศาสตร์และการแนะแนวเชิงอนาคต*. ราชบุรี : โรงเรียนหนองโพวิทยา.
- ระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนิสิตคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ระวีพรรณ เลขะวิพัฒน์. (2544). *การสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ใหญ่ตอนต้น : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนว่างงานและคนมีงานทำ ปี 2543*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รินรพี ทรัพย์านนท์. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเองกับความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละเอียด จงกลนิ. (2539, มิถุนายน - กันยายน). "ความเชื่อมั่นในตัวเอง," *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 10(12) : 12 – 15.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สุวีทาส์.
- เลขา ปิยะจรรย์ะ. (2539). *การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชากร, กรม. (2537). *คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *รูปแบบหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- วิเชียร เกตุสิงห์. (2522, กรกฎาคม - สิงหาคม). "การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิควิธี Path Analysis ถอดความจาก Gerald W. Fry.," *ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา*. 2(4) : 223 – 225.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.
- วิจารณ์ ธนวานิช. (2524, พฤศจิกายน). "ทำอะไรจึงจะเชื่อมั่นในตนเอง," *วารสารแนะแนว*. 16(24) : 50 - 52
- วัชรินทร์ ประคองศรี. (2530). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเคร่งครัด และความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2526). *การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยก่อนเรียนในกรุงเทพฯ*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา สบายยิ่ง. (2542). *ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตน และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภกานต์ ธนะโสธร. (2529). *ผลของการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร สุวรรณเทศ. (2540, มกราคม - ธันวาคม). "ชีวิตครอบครัวในยุคที่โลกผันแปร," *ศูนย์สุขวิทยาจิต*. 1 (5) : 72 -73.
- ศิริพันธ์ สุระรัมย์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร นพกิจ. (2545). *เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คันสนีย์ อินทรพันธ์. (2531, สิงหาคม). "อะไรกันนะ...เซล์ฟ เอสตีม," *สุคส์*. 5(58) : 150 – 152.
- สถิตย์ ภัทระ. (2535). *ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร สุทัศนีย์. (2530). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (จิตวิทยาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สมพร อินทร์แก้ว และคณะ. (2530, มกราคม). "เลี้ยงลูกให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง," สุขภาพจิต. 10(1) : 46 - 47.
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาธิต ดำรงคำภา. (2538). *การสร้างแบบวัดบุคลิกภาพความภาคภูมิใจในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครพนม*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ถ่ายเอกสาร.
- สวาทิตริ ทยานศิลป์. (2541). *อิทธิพลของครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สวาทิตริ ทยานศิลป์. (2544, กรกฎาคม). "อิทธิพลของครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น," *วารสารประชากรและสังคม*. 10(1) : 43 - 68.
- ชัยพนนท์ เกตุทัต. (2533). "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โอกาสและปัญหาที่เด็ก และเยาวชนจะเผชิญ," *รายงานการประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เสรี ชัดเข้ม และ สุชาดา กรเพชรปาณี. (2546, มีนาคม). "โมเดลสมการโครงสร้าง" *วารสารการวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 1(1) : 1 - 24.
- เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. (2534). *การเสริมสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : นิชินแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สัมพันธุ์ บุญเกิด. (2522). *ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดภาคเหนือ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกมล วิภาวีพลกุล. (2547, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "รักตัวเองให้เป็นเห็นตัวเองให้ชัด," *Connect*. 22(1) : 37.
- สุขภาพจิต, กรม. (2547). *คู่มือการพัฒนาความรู้และทักษะการเสริมสร้างสุขภาพใจสำหรับ อสม./ออส..* นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุจิตรา เผื่อนอารีย์. (2533). *ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและรูปแบบผลย้อนกลับในคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). *การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สุชา จันทน์เอม. (2543) จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
7. สุนารี เตชะโชควิวัฒน์. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา แผนพรหม. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ จันทวิเศษ. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
8. สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2525). สุขภาพจิต : จิตวิทยาในการดำรงชีวิตเล่ม 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2537). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณิ พุทธิศรี. (2543, สิงหาคม). "Self - Esteem นั้นสำคัญจะนี้ เรื่องดี ๆ ของการรู้สึกดีกับตัวเอง," รักลูก. 18(211) : 164 - 166.
9. สุวรรณิ พุทธิศรี และ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ. (2541, ตุลาคม - ธันวาคม). "การพัฒนาแบบสอบถาม The Five - Scale Test of Self - Esteem for Children Children ฉบับภาษาไทย," สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 43 (4) : 358 - 366.
- โสภา ขปิลมันน์. (2542, ตุลาคม). "วัยรุ่น วัยจ๊าบ," ราชบัณฑิตยสถาน. 25 (10) : 108 - 109.
- อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรชума พุ่มสวัสดิ์. (2539). การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่ต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรชума สงวนญาติ. (2544). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบ และวิธีวิเคราะห์ต่างกัน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารยา ด่านพานิช. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมเผชิญปัญหา. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี วงศ์ทางสวัสดิ์. (2545, มกราคม - เมษายน). "การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ," วารสารสาธารณสุขศาสตร์. 25 (90) : 27 - 28.

- * อุมพร ตรังคสมบัติ. (2543). *Everest พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง*. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
- _____. (2544). *สร้าง EQ ให้ลูกคุณ*. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
- อุษา จารุสวัสดิ์. (2530, กรกฎาคม - ธันวาคม). "ช่วยลูกรักให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง," *วารสารโรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่*. 7(2) 231 - 235.
- อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงาน และการรับรู้คุณค่าของศาสนา ในวัยรุ่นไทยภาคใต้. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณา เจริญไวย. (2536). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏเลย.
- อัมพวรรณ อิ่มทั่ว. (2547). ผลการใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมที่มีต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง : กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิต มัธยม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร วงศ์ใหญ่. (2541). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความทันสมัยของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกาย ของนักเรียนเฝ้าเข้า ในระดับประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาโรงเรียน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- Andreoli, K.G. (1981). *Self – Concept and Health Belief in compliant and Non – compliant Hypertension Patients*. Nursing Research.
- Atkinson, C. (1966). *Motive in Fantasy Action and Society*. New Jersey : D. Van Nostrand.
- * Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A Social cognitive theory*. New Jersey : Englewood Cliff, N.J. : Prentice - Hall.
- ♣ Bass, B.M. (1960). *Leadership, Psychology and Organizational Behavior*. London : Harper and Row, Ltd.
- ♣ Blair, G.M. (1968). *Education Psychology*. New York : The Macmillan Company.
- ♣ Bradshaw, P. (1981). *The Management of Self - Esteem*. New Jersey : Prentice - Hall Inc.
- * Branden, N. (1981). *The Psychosocial of Self - Esteem*. 15th ed. New York: Bantoom Book Inc.
- Breckenride, M.E. (1966). *Child Development*. Philadelphia London : W.B. Saunders Company.
- Bruno, Frank J. (1983). *Adjustment and Personal Growth : Pathway*. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons.
- ♣ Brody, M. C. D. (1994, June). "The Relationship Between Children's Self – Esteem and Their Perception of their Parents' Parenting Style," *Dissertation Abstracts International*. 40(15) : 80.

- Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of Self - Esteem*. San Francisco : Freeman.
- . (1981). *The Antecedent of Self – Esteem*. 2nd ed. California : Consulting Psychologist Press, Inc.
- . (1984). *SEI : Self - Esteem Inventories*. California : Consulting Psychologist Press, Inc.
- Faw, T. and Belkin, G. S. (1989). *Child Psychology*. New York : McGraw - Hill Company, Inc.
- Gecas, V. and Schwalbe, M. L. (1986, February). "Parental Behavior and Adolescence Self - Esteem," *Journal of Marriage and the Family*. 48(2) : 37-46.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw - Hill Company, Inc.
- Guilford, J.P. (1959). *Personality*. New York : McGraw – Hill Company, Inc.
- Hamacheck, D. E. (1978). *Encounters with the Self*. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Harrison, G.G. and Alfred, B.H.. (1984). *The Adjective – Checklist*. New York : Double Day.
- Hurlock, E. (1968). *Developmental Psychology*. New York : McGraw – Hill Company, Inc.
- Joreskog, K.G. and Sorbom, D. (1993). *LESREL VIII : Structural Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Chicago : Scientific Software, Inc.
- Kalellis, P.M. (1982). *A New Self – Ralf – Restoring : A Positive Sense of Self*. Texas : Argus Communication.
- Latham, G. P. and Sarri L. M. (1979, May). "Application of Social – Learning Theory to Training Supervisors Through Behavioral model," *Journal of Applied Psychology*. 64(3) : 239 – 246.
- Lingren, H. C. (1967). *Educational Psychology in Classroom*. 3rd ed. New York : John Wiley & Son, Inc.
- Littovsky, V. G. and Dusch, J. B. (1985, October). "Perception of Child - Rearing and Self - Concept Development During the Early Adolescent Years," *Journal of Youth and Adolescence*. 14(2) : 373 - 387.
- Mandara, J. and Murray, B. C. (2000). "Effect of Parent Marital Status, Income and Family Functioning on African American Adolescent Self – Esteem," *Journal of Family Psychology*. [Online] Available from : [http:// WWW.apa.org/journals/fam/fam143475.html](http://WWW.apa.org/journals/fam/fam143475.html) [2001, October 4]
- Maslow, A. M. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- McClland, D. C. (1961). *The Achievement Society*. New York : Prentice – Hall, Inc.
- Mussen and others. (1969). *Child Development and Personality*. 3rd ed. New York : Harper And Row Publishers.

- Newman, P. R. (1986). *Principle of psychology*. Llionis : The Dorsey press.
- Nurmi, J.E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Development Review*. 11 (7) : 1 - 59
- Page, G. T. and Thomas, J. B. (1977). *International Dictionary of Education*. London : Kogan Page Limited.
- Pearce, J.C. (September, 2000). "The Effect of cognitive – behavioral group counseling on adolescent depression, academic performance, and self – esteem," *ProQuest – Dissertation Abstract*. 61 (9) : 1648.
- Pedhazur, E. J. (1982). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- . (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Potter, P.A. and Perry, A.G. (1991). *Basic Nursing Theory and Practice*. St.Louis : Mosby Year Book Inc.
- Reece, B. L. and Brandt, R. (1993). *Effective Human Relations in Organizations*. 5th ed. Boston : Houghton Mifflin company.
- Rice, P. F. (1996). *The Adolescent : Development Relationship, and Culture*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Roger, D. (1972). *Issue in Adolescent Psychology*. New York : Meredith Corporation.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self - Image*. New Jersey : Princeton University Press.
- Salamah, M. M. (1991, October). " Self - Esteem and Parental Controls in late adolescence and Young adulthood," *Dearest - Nafseyah*. 1(4) : 679 - 702.
- Smith, H.C. (1969). *Personality Adjustment*. New York : McGraw – Hill, Inc.
- Taft, L.B. (1985, January). "Self - Esteem in Late Life : A Nursing Perspective," *Advances In Nursing Science*. 8(1) : 77 - 84.
- Tesser, A. (1980). "Self – Esteem Maintenance in Family Dynamics," *Journal of Personality and Social Psychology*. 36(5) : 77 – 91.
- Yoder, J. and Proctor , W. (1988). *The Self – Confidence Child*. New York : Facts on File.
- Young, M.I. (1994, February). " Parenting Style and Child Behavior Problems A Longitudinal Analysis (Behavior Problems)," *Dissertation Abstracts International*. 48(15) : 169.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร กฤษณะรังสรรค์	ผู้อำนวยการศูนย์การปรึกษาเชิงจิตวิทยา รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฒ่า	ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ชวลิต รวยหาจิน	ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์	ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์เพ็ญศรี สว่างเนตร	ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	IOC	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการ คัดเลือก
1	1	คัดเลือกไว้	26	1	คัดเลือกไว้	51	0.8	คัดเลือกไว้
2	0.8	คัดเลือกไว้	27	1	คัดเลือกไว้	52	0.8	ตัดทิ้ง
3	0.8	ตัดทิ้ง	28	1	ตัดทิ้ง	53	1	คัดเลือกไว้
4	0.8	คัดเลือกไว้	29	1	คัดเลือกไว้	54	0.8	คัดเลือกไว้
5	0.8	คัดเลือกไว้	30	1	คัดเลือกไว้	55	1	คัดเลือกไว้
6	0.8	คัดเลือกไว้	31	1	คัดเลือกไว้	56	0.8	คัดเลือกไว้
7	1	คัดเลือกไว้	32	1	คัดเลือกไว้	57	0.8	คัดเลือกไว้
8	1	ตัดทิ้ง	33	0.8	คัดเลือกไว้	58	0.8	คัดเลือกไว้
9	1	คัดเลือกไว้	34	1	คัดเลือกไว้	59	1	คัดเลือกไว้
10	1	คัดเลือกไว้	35	1	คัดเลือกไว้	60	1	คัดเลือกไว้
11	1	คัดเลือกไว้	36	1	ตัดทิ้ง	61	0.8	คัดเลือกไว้
12	1	คัดเลือกไว้	37	1	คัดเลือกไว้	62	1	คัดเลือกไว้
13	1	คัดเลือกไว้	38	1	คัดเลือกไว้	63	0.8	คัดเลือกไว้
14	1	คัดเลือกไว้	39	1	คัดเลือกไว้	64	1	คัดเลือกไว้
15	1	คัดเลือกไว้	40	1	คัดเลือกไว้	65	1	คัดเลือกไว้
16	0.8	คัดเลือกไว้	41	0.8	ตัดทิ้ง	66	0.8	คัดเลือกไว้
17	1	คัดเลือกไว้	42	1	คัดเลือกไว้	67	0.8	คัดเลือกไว้
18	0.8	คัดเลือกไว้	43	1	คัดเลือกไว้	68	0.8	คัดเลือกไว้
19	0.8	คัดเลือกไว้	44	1	คัดเลือกไว้	69	0.8	ตัดทิ้ง
20	0.8	คัดเลือกไว้	45	1	คัดเลือกไว้	70	0.8	คัดเลือกไว้
21	0.8	คัดเลือกไว้	46	0.8	คัดเลือกไว้	71	1	คัดเลือกไว้
22	1	คัดเลือกไว้	47	1	คัดเลือกไว้	72	1	คัดเลือกไว้
23	1	ตัดทิ้ง	48	0.8	คัดเลือกไว้	73	1	คัดเลือกไว้
24	1	คัดเลือกไว้	49	1	คัดเลือกไว้	74	1	ตัดทิ้ง
25	1	คัดเลือกไว้	50	0.8	ตัดทิ้ง	75	0.8	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ผลการ คัดเลือก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ผลการ คัดเลือก
1	.5477	คัดเลือกไว้	26	.0390	ตัดทิ้ง	51	.5974	คัดเลือกไว้
2	.2348	คัดเลือกไว้	27	.6148	คัดเลือกไว้	52	.2867	ตัดทิ้ง
3	.4180	คัดเลือกไว้	28	.2348	ตัดทิ้ง	53	.2238	ตัดทิ้ง
4	.0306	ตัดทิ้ง	29	.6614	คัดเลือกไว้	54	.6462	คัดเลือกไว้
5	.5939	คัดเลือกไว้	30	.0128	ตัดทิ้ง	55	.3401	คัดเลือกไว้
6	.4875	คัดเลือกไว้	31	.5980	คัดเลือกไว้	56	.5578	คัดเลือกไว้
7	.4637	คัดเลือกไว้	32	.5103	คัดเลือกไว้	57	.5321	คัดเลือกไว้
8	.5728	คัดเลือกไว้	33	.5943	คัดเลือกไว้	58	.6646	คัดเลือกไว้
9	.5799	คัดเลือกไว้	34	.3755	คัดเลือกไว้	59	.5438	คัดเลือกไว้
10	.1496	ตัดทิ้ง	35	.2917	ตัดทิ้ง	60	.5376	คัดเลือกไว้
11	.5929	คัดเลือกไว้	36	.6906	คัดเลือกไว้	61	.1421	ตัดทิ้ง
12	.5234	คัดเลือกไว้	37	.6501	คัดเลือกไว้	62	.2103	คัดเลือกไว้
13	.2600	ตัดทิ้ง	38	.6040	คัดเลือกไว้	63	.5561	คัดเลือกไว้
14	.3803	ตัดทิ้ง	39	.3770	คัดเลือกไว้	64	.5821	คัดเลือกไว้
15	.5784	คัดเลือกไว้	40	.5864	คัดเลือกไว้	65	.0904	ตัดทิ้ง
16	.5184	คัดเลือกไว้	41	.5824	คัดเลือกไว้			
17	.5886	คัดเลือกไว้	42	.4546	คัดเลือกไว้			
18	.3997	คัดเลือกไว้	43	.3168	คัดเลือกไว้			
19	.2415	ตัดทิ้ง	44	.1746	ตัดทิ้ง			
20	.4778	คัดเลือกไว้	45	.5642	คัดเลือกไว้			
21	.5580	คัดเลือกไว้	46	.5552	คัดเลือกไว้			
22	.4884	คัดเลือกไว้	47	.1416	ตัดทิ้ง			
23	.5931	คัดเลือกไว้	48	.5575	คัดเลือกไว้			
24	.2918	คัดเลือกไว้	49	.4975	คัดเลือกไว้			
25	.5664	คัดเลือกไว้	50	.4810	คัดเลือกไว้			

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 50 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 25 ข้อ

2. แบบสอบถามนี้เป็นการประเมินความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่ออ่านข้อความในแต่ละข้อ

ขอให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

จริงมาก	หมายถึง	ข้อความตรงกับความเป็นจริงมาก
จริงค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความตรงกับความเป็นจริงค่อนข้างมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
จริงค่อนข้างน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับความเป็นจริงค่อนข้างน้อย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับความเป็นจริงน้อย

3. คำตอบที่จริงใจของนักเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย และผู้วิจัยขอรับรองว่า คำตอบของนักเรียนไม่มีผลกระทบต่อการเรียนใดๆ ของนักเรียนทั้งสิ้น และคำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บเป็นความลับ

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ศินาพร แสงใส

นิสิตสาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

 ให้นักเรียนกรอกข้อมูลในกรอบด้านล่างนี้ตามความเป็นจริง

โรงเรียน..... เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัว.....บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	ด้านสังคม ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเองกับการเป็นที่รักของเพื่อนในห้อง					
2	เวลาฉันอยู่กับเพื่อนๆ ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ					
3	เมื่อเพื่อนมีปัญหา มักจะมาขอคำปรึกษาจากฉัน					
4	เวลาฉันแนะนำอะไร เพื่อนในห้องส่วนใหญ่จะเห็นด้วย					
5	ฉันไม่เคยรู้สึกอึดอัดใจเลยเวลาต้องทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆในห้องหรือเพื่อนต่างห้อง					
6	เมื่อฉันแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมกลุ่มมักจะได้รับการยอมรับ					
7	ในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนจะขอให้ฉันทำหน้าที่สำคัญๆ					
8	แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางเพื่อนๆ บางครั้งฉันยังรู้สึกเหงา					
9	ใครๆ ก็มักจะพูดเสมอว่าฉันสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
10	ถ้าฉันได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใดแล้ว เพื่อนจะให้ความไว้วางใจ					
11	ด้านการศึกษา รายงานที่ฉันทำได้รับคำชมจากครูว่าเป็นรายงานที่สมควรใช้เป็นตัวอย่งสำหรับเพื่อน					
12	เพื่อนๆ มักจะชมว่าฉันมีทักษะทางด้านการพูดอยู่ในระดับดี					
13	ฉันสามารถทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้					
14	ฉันรู้สึกว่าจะต้องทำการบ้านให้ได้ถูกต้อง					
15	ฉันสามารถทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องปรึกษาเพื่อน					
16	ฉันชอบทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยากๆ เพราะท้าทายความสามารถ					
17	เพื่อนๆ มักจะขอให้ฉันอธิบายเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ยากๆ					
18	ในการทำกิจกรรมกลุ่มฉันมักจะนำเสนอผลงานได้แปลกกว่าคนอื่น					
19	ในวิชาเรียนที่มีการประดิษฐ์สิ่งของ ฉันชอบประดิษฐ์สิ่งของที่แตกต่างกันจากเพื่อน					
20	ในการทำกิจกรรมทางการเรียนไม่ว่าเกิดปัญหาได้ขึ้น ฉันก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้					
21	ด้านครอบครัว ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว					
22	ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่					
23	ฉันรู้สึกอบอุ่นเวลาที่ทุกคนในบ้านอยู่พร้อมหน้ากัน					
24	พ่อแม่ เชื่อมั่นว่าฉันสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลในครอบครัวได้					
25	ครอบครัวของฉันเป็นครอบครัวที่ดีที่สุดครอบครัวหนึ่ง					
26	พ่อแม่ ให้ฉันร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาในบ้าน					
27	เมื่อฉันมีปัญหา บุคคลแรกที่ฉันนึกถึงและอยากปรึกษาด้วยทุกครั้งคือพ่อแม่ของตนเอง					
28	ฉันคิดว่าตนเองเป็นคนเก่งในสายตาของพ่อแม่					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
29	ฉันรู้สึกว่าคุณแม่ให้ความยุติธรรมแก่ฉัน					
30	การปฏิบัติตัวของฉันเป็นที่ไว้วางใจของคุณแม่					
	ด้านภาพลักษณ์					
31	ฉันรู้สึกว่าฉันมีรูปร่างดี ถึงแม้เพื่อนๆ จะไม่เห็นด้วย					
32	ฉันไม่เคยคิดเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของฉันกับเพื่อนๆ					
33	ใครๆ ก็ชมว่าฉันเป็นคนหน้าตาดี					
34	ฉันพอใจในตัวของฉันเอง					
35	ฉันรู้สึกว่าตนเองมีท่าทางที่สง่างาม					
36	เมื่อมีกิจกรรมคัดเลือกนักเรียนมารยาทดี ฉันมักจะได้รับการเสนอชื่อ					
37	ฉันคิดว่าตนเองสามารถเข้าประกวดนักเรียนบุคลิกภาพดีเด่นของโรงเรียนได้					
38	เมื่อพูดถึงคนที่พูดจาไพเราะ ใครๆ ก็จะนึกถึงฉัน					
39	ฉันเป็นคนแต่งกายทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์					
40	ผู้ใหญ่มักจะชมฉันว่าแต่งตัวได้ถูกกาลเทศะ					
	ด้านมุมมองรวม					
41	ฉันมีความสุขให้กับตนเองด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น					
42	ฉันสามารถยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำ หรือการตัดสินใจของตนเองได้					
43	เมื่อเพื่อนๆ ของฉันได้รับรางวัลฉันรู้สึกยินดีด้วย					
44	ฉันพร้อมที่จะโกหก ถ้าการโกหกนั้นช่วยให้ฉันได้รับประโยชน์					
45	ฉันเป็นคนที่รักษาสัญญา					
46	ฉันเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี					
47	เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้น ฉันก็สามารถเผชิญกับเหตุการณ์นั้นได้อย่างมั่นคง					
48	เพื่อนๆ ชอบที่ฉันแสดงอารมณ์ขันได้อย่างเหมาะสม					
49	ฉันไม่เคยแสดงอารมณ์โกรธให้ผู้อื่นเห็น					
50	ฉันไม่หันเหไปต่อเหตุการณ์ต่างๆ โดยง่าย					

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความเป็นการสร้างสถานการณ์ที่เป็นตัวแทนเหตุการณ์ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ซึ่งนักเรียนจะต้องตอบทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยพิจารณาตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือในแต่ละข้อย่อยทุกข้อคำถาม (ทั้ง ก. ข. และ ค.)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	ในช่วงปิดเทอม ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. บังคับให้อ่านหนังสือเป็นประจำ					
	ข. ไม่เคยถามเรื่องการเรียนเลย					
2	เมื่อนักเรียนทำการบ้าน ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจว่านักเรียนจะทำการบ้านได้หรือไม่					
	ข. ไม่ให้ไปไหนจนกว่าจะทำการบ้านเสร็จ					
3	ถ้านักเรียนกลับมาจากโรงเรียน ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ทำอะไรก็ได้					
	ข. ให้พักผ่อนแล้วซักถามเรื่องการเรียนและการบ้าน					
4	เมื่อนักเรียนอยากได้ของซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. เฉยๆ ไม่สนใจที่จะซื้อให้					
	ข. คอยเหตุผลความจำเป็นว่าควรซื้อหรือไม่					
5	ขณะที่นักเรียนช่วยทำงานบ้านบังเอิญ นักเรียนได้ทำข้าวของเครื่องใช้เสียหาย ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ถามเหตุผล และรับฟังว่าทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้น					
	ข. ไม่สนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น					
	ค. ลงโทษนักเรียนทันที					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
6	หลังจากนักเรียนทำการบ้านเสร็จแล้ว ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร ก. ปลดปล่อยให้นักเรียนทำอะไรได้ตามใจโดยไม่สนใจ ข. แนะนำให้นักเรียนทำกิจกรรมตามความสนใจและมีประโยชน์ ค. กำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสือเพื่อทบทวนความรู้					
7	นักเรียนนอนตื่นสายไปโรงเรียนไม่ทัน ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร ก. ตอว่าทันที ข. ไม่สนใจ ค. ถามเหตุผล					
8	ถ้านักเรียนเกิดความเครียดเนื่องจากการมีสอบ ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร ก. บังคับให้อ่านหนังสือมากๆ ข. ให้นหยุดพักและแนะนำให้ไปทำกิจกรรมอื่นที่นักเรียนชอบ ค. เฉยๆ ไม่สนใจ					
6	หลังจากนักเรียนทำการบ้านเสร็จแล้ว ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร ก. ปลดปล่อยให้นักเรียนทำอะไรได้ตามใจโดยไม่สนใจ ข. แนะนำให้นักเรียนทำกิจกรรมตามความสนใจและมีประโยชน์ ค. กำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสือเพื่อทบทวนความรู้					
9	ถ้านักเรียนมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร ก. ไม่สนใจ ข. ตำหนิ ค. ถามเหตุผลใครถูกใครผิด					
10	ถ้านักเรียนพูดจาหรือมีกริยามารยาทที่ไม่สุภาพกับญาติพี่น้อง ผู้ปกครองจะทำอย่างไร ก. ตำหนิตติเตียนว่ากริยาเช่นนี้ไม่ควรทำ ข. ดึงเตือนนักเรียนภายหลังที่ญาติกลับแล้ว ค. เฉยๆ ไม่สนใจดุกลูกเตือน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
11	ถ้าผู้ปกครองเห็นนักเรียนสวมเสื้อผ้าสกปรก ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจว่าเสื้อผ้าจะเป็นอย่างไร					
	ข. แนะนำนักเรียนว่าควรเอาเสื้อผ้าไปแช่ผงซักฟอก					
12	เพื่อนสนิทของนักเรียนมีปัญหาเดือดร้อน ทุกข์ใจ และนักเรียนได้นำมาเล่าให้ผู้ปกครองฟัง ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ช่วยให้คำปรึกษา					
	ข. รับฟังแล้วพยักหน้าไม่สนใจที่จะตอบปัญหา					
13	เพื่อนนักเรียนต้องไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่อนุญาต โดยไม่รับฟังเหตุผล					
	ข. อนุญาตเป็นบางครั้งตามเหตุผลและความจำเป็น					
14	นักเรียนถูกลงโทษจากทางโรงเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. สอบถามสาเหตุ					
	ข. เฉยๆ					
15	ถ้านักเรียนขอเงินเพิ่มจากที่ได้รับประจำ ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่ให้โดยไม่ฟังเหตุผล					
	ข. ไม่สนใจรับทราบ					
16	ถ้าขออนุญาตให้เพื่อนมาอนด้าที่บ้าน ผู้ปกครองจะอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจรับทราบ					
	ข. ถามเหตุผลและพิจารณาตามความเหมาะสม					
17	ช่วงปิดเทอมนักเรียนอยากจะไม่บ้านเพื่อน ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไปได้เลยผู้ปกครองไม่สนใจ					
	ข. ไม่อนุญาตโดยไม่ฟังเหตุผล					
17	ชกถามก่อน แล้วจึงอนุญาตหรือไม่อนุญาต					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
18	ถ้าโรงเรียนมีการจัดงานเลี้ยงให้กับนักเรียน นักเรียนจะ แต่งตัวอย่างไร					
	ก. แต่งแบบไหนก็ได้ผู้ปกครองไม่ว่า					
	ข. ปรึกษากับผู้ปกครองแล้วช่วยกันเลือก					
19	ทางโรงเรียนมีหนังสือเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมที่ โรงเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. มาร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่มาได้					
	ข. ชักถามรายละเอียดก่อนตัดสินใจว่าจะมาหรือไม่มา					
20	เมื่อมีเพื่อนต่างเพศมาสนใจนักเรียน และนักเรียนนำมา ปรึกษากับผู้ปกครอง ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. อธิบายว่าสิ่งไหนควรไม่ควร					
	ข. ห้ามนักเรียนคบกับเพื่อนต่างเพศ					
21	เมื่อนักเรียนอาสาช่วยผู้ปกครองทำความสะอาด ผู้ปกครอง ปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่พูดอะไรอยากทำก็ทำ					
	ข. ให้คำชมเชย และอธิบายวิธีการทำ					
22	เมื่อเพื่อนของผู้ปกครองมาเที่ยวบ้าน ผู้ปกครองจะทำอย่างไร					
	ก. แนะนำให้นักเรียนทำความสะอาด					
	ข. ให้นักเรียนไปอยู่ในห้องหรือที่อื่นจนกว่าแขกจะกลับ					
23	ถ้านักเรียนมีเรื่องขัดใจกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะทำอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจเดินหนีไปเลย					
	ข. ทำโทษนักเรียน					
	ค. พูดคุยและปรับความเข้าใจกัน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
24	นักเรียนได้นำผลการเรียนมาให้ผู้ปกครองดู ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจที่จะเปิดดู					
	ข. ถ้าไม่ได้ผลการเรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวังจะถูกตำหนิ					
25	ถ้าบางวันนักเรียนไม่อยากไปโรงเรียน ไปขออนุญาตผู้ปกครอง ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่อยากไปก็ต้องไป					
	ข. บังคับไม่ให้ไปโรงเรียน					
26	ถ้ามหาวิทยาลัยมีผลการเรียนไม่สูงตามที่ผู้ปกครองคาดหวัง ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ตำหนินักเรียน					
	ข. ไม่ว่าอะไร					
27	เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนไม่สูงตามที่ผู้ปกครองคาดหวัง ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร					
	ก. พุดคุยกับนักเรียน					
	ข. ทำโทษนักเรียนทันทีโดยไม่ไต่ถาม					
28	เมื่อนักเรียนไม่พอใจผู้ปกครองและแสดงกิริยาที่ไม่ดี ผู้ปกครองจะทำอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจ					
	ข. ตักเตือน					
29	เมื่อนักเรียนไม่พอใจผู้ปกครองและแสดงกิริยาที่ไม่ดี ผู้ปกครองจะทำอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจ					
	ข. ตักเตือน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
29	เมื่อผู้ปกครองพบว่านักเรียนแต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียน ผู้ปกครองจะอย่างไร					
	ก. ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือน					
	ข. ตักเตือนนักเรียนให้แต่งกายให้ถูกต้อง					
	ค. แสดงอารมณ์โกรธ และลงโทษ					
30	ถ้านักเรียนชอบเก็บตัวอยู่คนเดียว ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจ เพราะไม่คิดว่าเป็นปัญหา					
	ข. พยายามชักชวน เพื่อให้ได้เข้าใจนักเรียน					
	ค. รำคาญและบ่นว่านักเรียน					

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	ฉันหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ					
2	ฉันต้องการทำงานที่ถนัด เพื่อให้งานออกมาดี					
3	ฉันคิดว่าการวางแผนเรื่องการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น					
4	ฉันต้องการทำกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเอง					
5	ฉันต้องการเรียนสูงๆ เพื่อให้มีงานทำที่ดีในอนาคต					
6	ฉันต้องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคต					
7	ฉันต้องการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงานหลายๆ อาชีพเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต					
8	ฉันมีการวางแผนชีวิตในอนาคต					
9	ฉันตั้งใจทำงานที่อาจารย์มอบหมายอย่างเต็มที่เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุด					
10	ฉันมีการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษด้วยตนเอง					
11	ฉันตั้งใจที่จะประกอบอาชีพที่ฉันชอบทำมากที่สุด					
12	ฉันคิดว่าจะเลือกเรียนตามเพื่อน					
13	ฉันศึกษารายละเอียดของสิ่งที่ต้องการเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถเรียนได้สำเร็จ					
14	ฉันหาความรู้อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต					
15	ฉันต้องการทำงานที่มีเวลาให้กับครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวอบอุ่น					
16	ฉันคิดว่าการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต เป็นการเสียเวลา					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
17	ฉันคิดว่าไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายในอนาคตเพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับดวง					
18	ขณะนี้ฉันยังไม่คิดเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำ					
19	ฉันไม่เคยคิดที่จะวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตนเองเลย					
20	ฉันต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	ฉันตั้งใจจะทำให้ผลการสอบให้ได้คะแนนสูงสุดเท่าที่ฉันจะทำได้					
2	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ฉันก็เกิดความรู้สึกประหลาดใจที่เป็นเหมือนคนๆ นั้น					
3	ฉันใช้ความคิดที่จะดัดแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นตลอดเวลา					
4	ฉันมักจะตั้งความหวังไว้สูงๆ เพื่อที่จะได้ใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนั้นอย่างเต็มที่					
5	ความสำเร็จจากการเรียนรู้จะทำให้ฉันไปสู่เป้าหมายที่ฉันวางไว้ได้					
6	ฉันมีความมั่นใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองให้สูงขึ้นเรื่อยๆ ได้					
7	ฉันชอบทำงานด้วยความคิดของตนเอง มากกว่าการทำตามผู้อื่น					
8	ฉันมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ					
9	ฉันชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
10	ฉันมีความตั้งใจที่จะทำอะไรดีกว่าที่เคยทำไว้					
11	เมื่อทำงานหนึ่งไม่สำเร็จ ฉันจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จให้จงได้					
12	เมื่อได้รับการมอบหมายงานใดๆ ฉันจะรีบทำให้เสร็จ					
13	ฉันมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะทำงานนั้นสำเร็จ ไม่ว่างานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด					
14	ฉันจะพยายามทำงานนั้นให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้งานสำเร็จให้ได้ ไม่ว่างานนั้นจะยากเพียงใดก็ตาม					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
15	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ฉันจะพยายามทำจนสุดความสามารถ					
16	เมื่อฉันทำงานที่ครูมอบหมายให้ไม่ถูกต้อง ฉันจะค้นหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้ถูกต้องให้ได้					
17	ความสำเร็จในการเรียนและการทำงานของฉันเกิดจากความพยายามและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ					
18	ฉันจะเปรียบเทียบผลการเรียนกับผู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เรียนดีขึ้น					
19	ฉันชอบทำงานยาก ที่ต้องใช้ความพยายามมาก					
20	ฉันชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากความคิดริเริ่มของตนเอง					

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

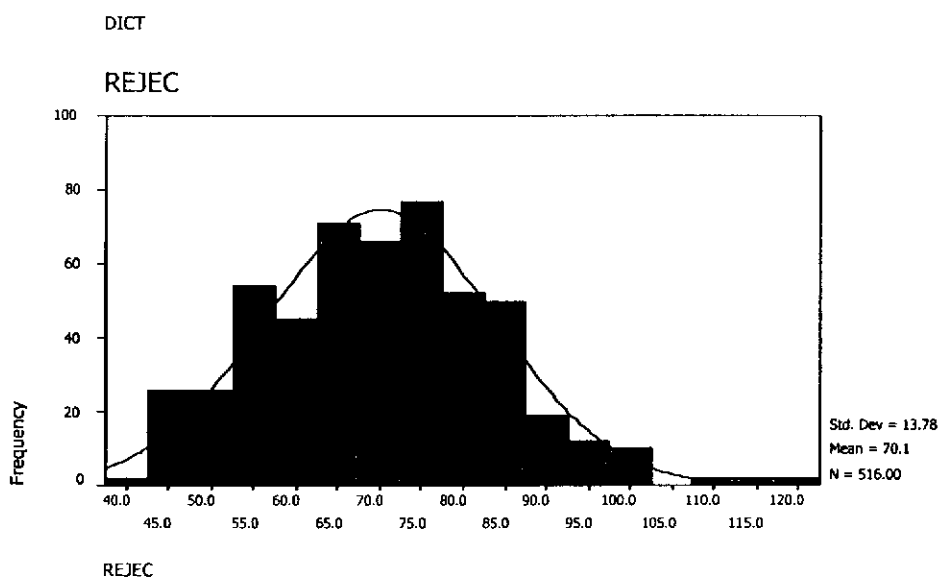
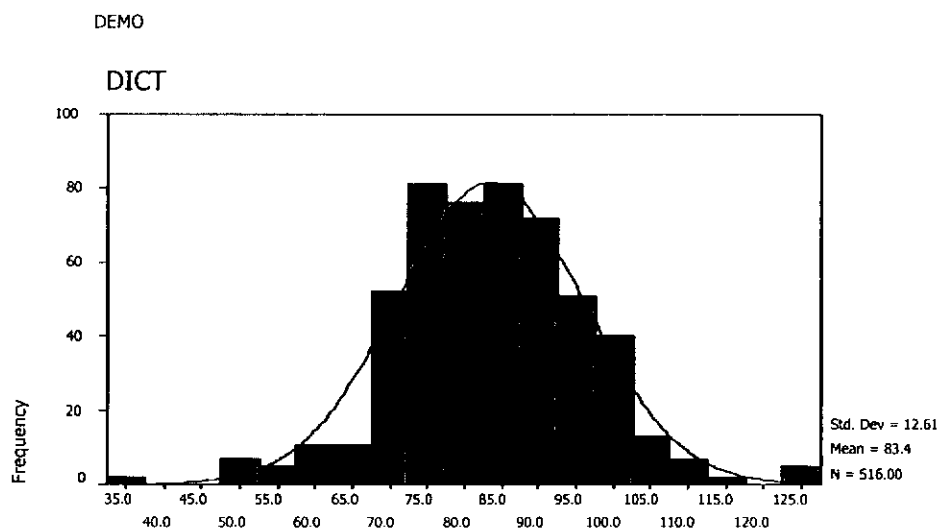
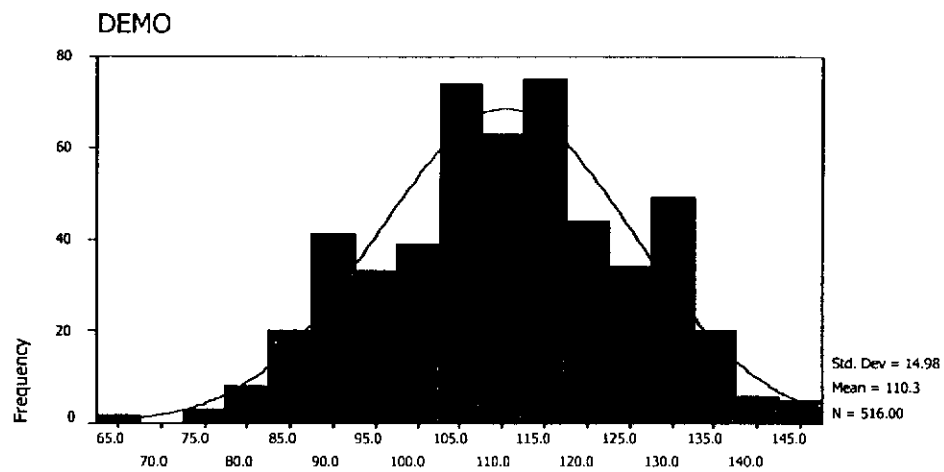
ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	เวลาที่คุยกับครูฉันไม่กล้าสบตาครู					
2	ฉันมักอาสาในสิ่งที่ฉันคิดว่าทำได้					
3	ฉันรู้สึกกังวลเมื่อไปในสถานที่ที่ไม่มีคนรู้จัก					
4	ในการทำงานกลุ่มฉันรู้สึกภูมิใจเพราะมีเพื่อนช่วยกันคิดหลายๆ คน					
5	ถ้าเรื่องไหนที่ฉันคิดว่าถูกแล้ว ไม่ว่าจะมีคนมาพูดอะไรฉันจะไม่เปลี่ยนความคิดเดิม					
6	ฉันจะให้ผู้ปกครองเป็นคนตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อ					
7	เวลาทำงานเดี่ยวฉันได้แสดงความคิดเห็นของฉันอย่างเต็มที่					
8	เมื่อเดินผ่านคนหลายๆ คน ฉันจะรีบเดินไม่กล้ามองหน้าใคร					
9	ขณะที่กำลังแต่งตัวถ้ามีคนทักว่าเสื้อไม่สวย ฉันจะเปลี่ยนใส่ตัวใหม่ทันที					
10	ฉันคิดว่าชีวิตของคนเรานั้นขึ้นอยู่กับภาระกระทำของตนเอง					
11	ฉันจะรู้สึกวิตกกังวลถ้ามีหมอดูมาทักว่าปีนี้จะประสบเคราะห์กรรม					
12	ถ้าฉันได้เป็นหัวหน้าชั้น ฉันมั่นใจว่าจะทำหน้าที่ได้ดีกว่าใครๆ					
13	ฉันจะรู้สึกเลิ่ลถ้ามีใครมาบอกว่าของที่ฉันกำลังจะซื้อคุณภาพไม่ดี					
14	เวลาอ่านหนังสือพิมพ์ฉันจะอ่านคอลัมน์ที่เกี่ยวกับเรื่องดวงและโชชะตาก่อนคอลัมน์อื่นๆ					
15	ฉันไม่ชอบตอบคำถามในชั้นเรียน เพราะกลัวจะตอบผิด					
16	ถ้าให้แสดงความคิดเห็นฉันขอเลือกการเขียนมากกว่าการพูด					

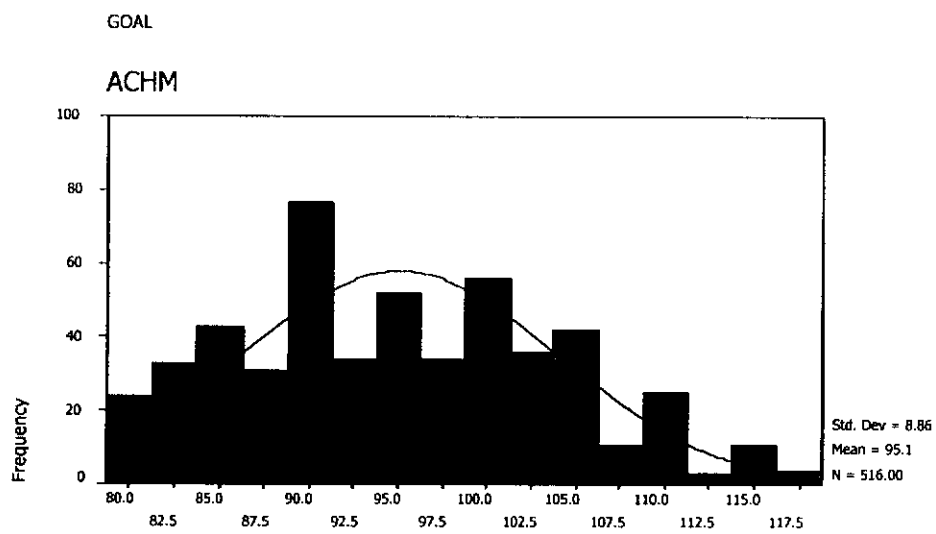
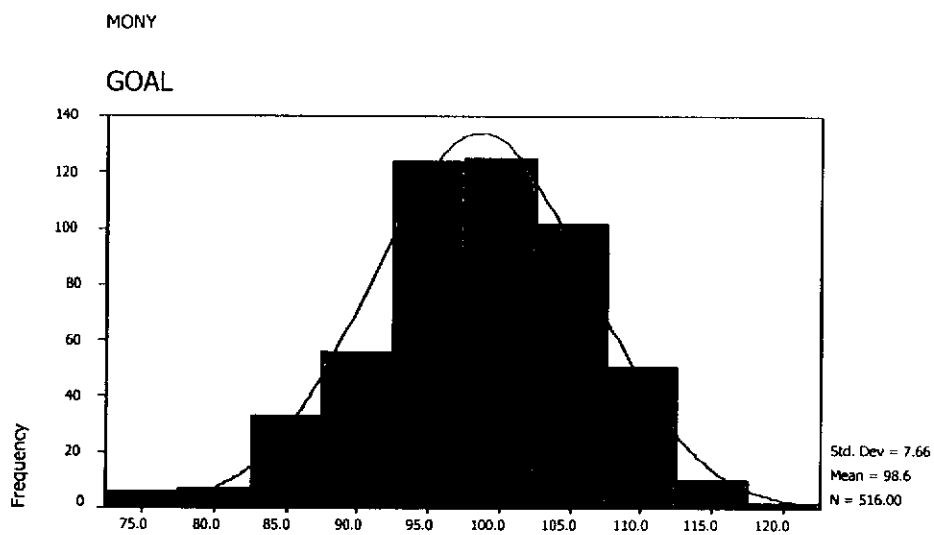
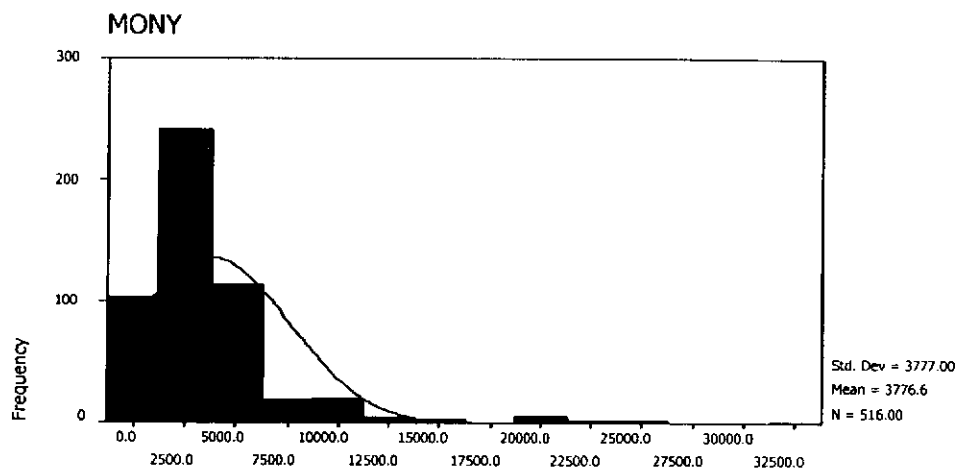
ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
17	เวลาที่ฉันต้องการซื้อเสื้อผ้าใหม่ๆ ฉันมักจะให้เพื่อนไปช่วยเลือกเสมอ					
18	เมื่อมีการแสดงความคิดเห็นฉันมักคล้อยตามเสียงส่วนใหญ่					
19	เวลาฉันทำผิดพลาดฉันจะพยายามหาเหตุผลมาอธิบาย แม้ว่าจะไม่สมเหตุสมผลก็ตามที					
20	เวลาพูดคุยกับคนที่ไม่คุ้นเคย ฉันมักจะวางตัวไม่ค่อยถูก					
21	ถ้าการบ้านที่ฉันทำมาไม่ตรงกับของเพื่อนๆ ฉันจะแก้ไขให้ตรงกับของเพื่อน					
22	เวลาออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน ฉันจะรู้สึกตื่นเต้น มีสั่น ขาสั่น คอแห้ง ฯลฯ					
23	ฉันจะรู้สึกไม่สบายใจถ้าแต่งกายแตกต่างจากเพื่อนๆ เวลาเข้ากลุ่ม					
24	ฉันไม่ค่อยกล้าทำอะไรถ้ามีคนมายืนดูอยู่ใกล้ๆ					
25	เมื่อมีปัญหาใดๆ ฉันมักจะปรึกษาเพื่อนให้ช่วยตัดสินใจหรือให้ร่วมตัดสินใจ					

ภาคผนวก จ

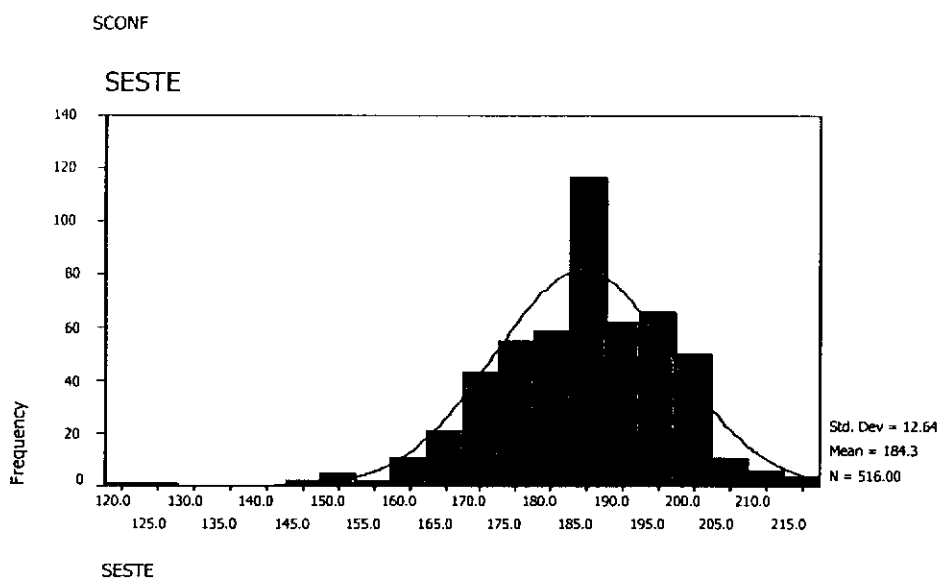
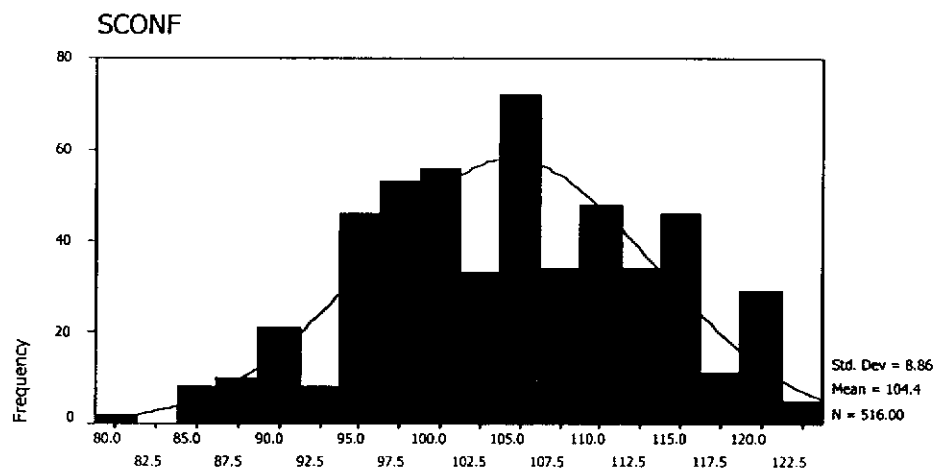
ผลการวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลประชากร

Histogram

ACHM

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL version 8.30

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ก่อนการปรับแก้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

DATE: 3/26/2005
TIME: 18:10

L I S R E L 8.30

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2000
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\THESIS\THESIS.SPJ:

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM
Observed Variables
DEMO DICT REJEC GOAL ACHM SCONF SESTE
Covariance Matrix From File C:\THESIS\THESIS.COV
Sample Size = 516
Relationships
GOAL = DEMO DICT REJEC
ACHM = DEMO DICT REJEC
SCONF = DEMO DICT REJEC GOAL ACHM
SESTE = DEMO DICT REJEC GOAL ACHM SCONF
Path Diagram
Iterations = 250
LISREL OUTPUT: ME=ML RS EF MI SS SC AD=OFF
End of Problem

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Covariance Matrix to be Analyzed

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.63					
ACHM	-4.46	78.53				
SCONF	-7.45	52.04	78.52			
SESTE	22.34	53.58	53.08	159.81		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	13.91	8.37	-3.04	8.42	37.79	158.96
REJEC	21.98	-23.05	-39.11	-14.18	-88.18	27.34

Covariance Matrix to be Analyzed

REJEC	
REJEC	190.00

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Parameter Specifications

BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	0	0	0	0
ACHM	0	0	0	0
SCONF	1	2	0	0
SESTE	3	4	5	0

GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	6	7	8
ACHM	9	10	11
SCONF	12	13	14
SESTE	15	16	17

PHI

	DEMO	DICT	REJEC
DEMO	18		
DICT	19	20	
REJEC	21	22	23

PSI

Note: This matrix is diagonal.

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
24	25	26	27

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Number of Iterations = 0

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	-0.06 (0.04) -1.56	0.53 (0.04) 14.59	- -	- -
SESTE	0.43 (0.06) 7.12	0.34 (0.07) 4.87	0.40 (0.07) 5.58	- -

GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.07 (0.03) 2.71	0.05 (0.03) 1.71	0.14 (0.03) 5.17
ACHM	0.33 (0.03) 12.76	-0.03 (0.03) -1.13	0.04 (0.03) 1.29
SCONF	0.13 (0.02) 5.28	-0.06 (0.02) -2.65	-0.07 (0.02) -2.78
SESTE	0.14 (0.04) 3.50	-0.04 (0.04) -1.09	0.07 (0.04) 1.86

Covariance Matrix of Y and X

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.63					
ACHM	1.91	78.53				
SCONF	-4.07	51.67	78.13			
SESTE	25.87	56.16	54.25	162.67		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	13.91	8.37	-3.04	8.42	37.79	158.96
REJEC	21.98	-23.05	-39.11	-14.18	-88.18	27.34

Covariance Matrix of Y and X

	REJEC		
REJEC	190.00		
PHI			
	DEMO	DICT	REJEC
DEMO	224.45 (14.03) 16.00		
DICT	37.79 (8.51) 4.44	158.96 (9.93) 16.00	
REJEC	-88.18 (9.92) -8.89	27.34 (7.77) 3.52	190.00 (11.88) 16.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
54.56 (3.41) 16.00	56.79 (3.55) 16.00	38.68 (2.42) 16.00	101.06 (6.32) 16.00

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
0.07	0.28	0.50	0.38

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
0.07	0.28	0.30	0.18

Reduced Form

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.07 (0.03) 2.71	0.05 (0.03) 1.71	0.14 (0.03) 5.17
ACHM	0.33 (0.03) 12.76	-0.03 (0.03) -1.13	0.04 (0.03) 1.29
SCONF	0.30 (0.03) 11.86	-0.08 (0.03) -2.94	-0.05 (0.03) -2.00
SESTE	0.40 (0.04) 10.23	-0.06 (0.04) -1.49	0.12 (0.04) 2.87

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1
 Minimum Fit Function Chi-Square = 6.78 (P = 0.0092)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 6.74 (P = 0.0094)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 5.74
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.90 ; 17.98)

Minimum Fit Function Value = 0.013
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.011
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0018 ; 0.035)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.11
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.042 ; 0.19)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.072

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.12
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.11 ; 0.14)
 ECVI for Saturated Model = 0.11
 ECVI for Independence Model = 1.93

Chi-Square for Independence Model with 21 Degrees of Freedom = 976.35
 Independence AIC = 990.35
 Model AIC = 60.74
 Saturated AIC = 56.00
 Independence CAIC = 1027.08
 Model CAIC = 202.38
 Saturated CAIC = 202.89

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.87
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.047
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.99
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.99
 Relative Fit Index (RFI) = 0.85

Critical N (CN) = 504.90

Root Mean Square Residual (RMR) = 1.70
 Standardized RMR = 0.022
 Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.90
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.036

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Fitted Covariance Matrix

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.63					
ACHM	1.91	78.53				
SCONF	-4.07	51.67	78.13			
SESTE	25.87	56.16	54.25	162.67		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	13.91	8.37	-3.04	8.42	37.79	158.96
REJEC	21.98	-23.05	-39.11	-14.18	-88.18	27.34

Fitted Covariance Matrix

	REJEC
REJEC	190.00

Fitted Residuals

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	- -					
ACHM	-6.37	- -				
SCONF	-3.39	0.37	0.39			
SESTE	-3.53	-2.59	-1.17	-2.86		
DEMO	0.00	- -	- -	0.00	- -	
DICT	0.00	0.00	0.00	- -	- -	- -
REJEC	- -	- -	- -	0.00	- -	- -

Fitted Residuals

REJEC

REJEC

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -6.37
 Median Fitted Residual = 0.00
 Largest Fitted Residual = 0.39

Stemleaf Plot

```

- 6|4
- 5|
- 4|
- 3|54
- 2|96
- 1|2
- 0|00000000000000000000
  0|44

```

Standardized Residuals

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	-	-	-	-	-	-
ACHM	-2.59	-	-	-	-	-
SCONF	-2.59	2.59	2.59	-	-	-
SESTE	-2.59	-2.59	-2.59	-2.59	-	-
DEMO	-	-	-	-	-	-
DICT	-	-	-	-	-	-
REJEC	-	-	-	-	-	-

Standardized Residuals

REJEC

REJEC

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -2.59
 Median Standardized Residual = 0.00
 Largest Standardized Residual = 2.59

Stemleaf Plot

```

- 2|666666
- 1|
- 0|00000000000000000000
  0|
  1|
  2|66

```

Largest Negative Standardized Residuals

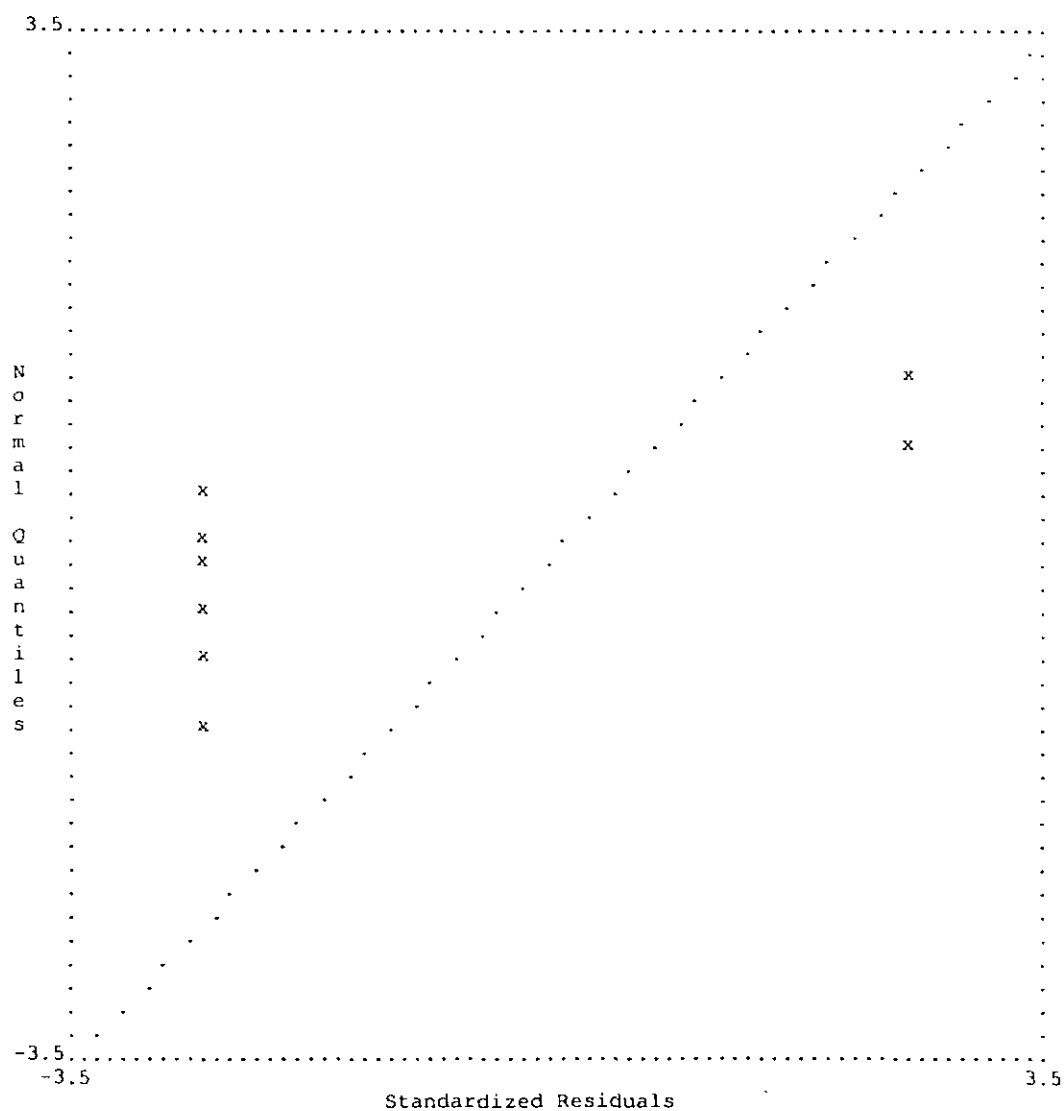
Residual for ACHM and GOAL -2.59
 Residual for SCONF and GOAL -2.59
 Residual for SESTE and GOAL -2.59
 Residual for SESTE and ACHM -2.59
 Residual for SESTE and SCONF -2.59
 Residual for SESTE and SESTE -2.59

Largest Positive Standardized Residuals

Residual for SCONF and ACHM 2.59
 Residual for SCONF and SCONF 2.59

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Qplot of Standardized Residuals

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	6.70	6.70	6.70
ACHM	6.70	- -	6.70	6.70
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Expected Change for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	-0.11	-0.21	-0.20
ACHM	-0.12	- -	2.01	-0.29
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Standardized Expected Change for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	0.00	0.00	0.00
ACHM	0.00	- -	0.03	0.00
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	6.70	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Expected Change for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	-6.37	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Standardized Expected Change for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	-0.09	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for THETA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	6.70	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Expected Change for THETA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	-6.37	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
DEMO	6.70	6.70	- -	- -
DICT	- -	- -	- -	- -
REJEC	- -	6.70	- -	- -

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
DEMO	19.36	93.00	- -	- -
DICT	- -	- -	- -	- -
REJEC	- -	45.25	- -	- -

Maximum Modification Index is 6.70 for Element { 2, 3 } of BETA

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Standardized Solution

BETA				
	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	---	---	---	---
ACHM	---	---	---	---
SCONF	-0.05	0.53	---	---
SESTE	0.26	0.24	0.28	---

GAMMA			
	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.13	0.08	0.25
ACHM	0.56	-0.05	0.06
SCONF	0.22	-0.09	-0.10
SESTE	0.17	-0.04	0.08

Correlation Matrix of Y and X

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	1.00					
ACHM	0.03	1.00				
SCONF	-0.06	0.66	1.00			
SESTE	0.26	0.50	0.48	1.00		
DEMO	0.04	0.52	0.52	0.41	1.00	
DICT	0.14	0.07	-0.03	0.05	0.20	1.00
REJEC	0.21	-0.19	-0.32	-0.08	-0.43	0.16

Correlation Matrix of Y and X

REJEC	
REJEC	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
	0.93	0.72	0.50	0.62

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.13	0.08	0.25
ACHM	0.56	-0.05	0.06
SCONF	0.51	-0.12	-0.09
SESTE	0.47	-0.06	0.13

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.07 (0.03) 2.71	0.05 (0.03) 1.71	0.14 (0.03) 5.17
ACHM	0.33 (0.03) 12.76	-0.03 (0.03) -1.13	0.04 (0.03) 1.29
SCONF	0.30 (0.03) 11.86	-0.08 (0.03) -2.94	-0.05 (0.03) -2.00
SESTE	0.40 (0.04) 10.23	-0.06 (0.04) -1.49	0.12 (0.04) 2.87

Indirect Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
	-----	-----	-----
GOAL	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -
SCONF	0.17 (0.02) 9.27	-0.02 (0.02) -1.29	0.01 (0.02) 0.69
SESTE	0.26 (0.03) 8.92	-0.02 (0.02) -1.05	0.05 (0.02) 2.19

Total Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
	-----	-----	-----	-----
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	-0.06 (0.04) -1.56	0.53 (0.04) 14.59	- -	- -
SESTE	0.41 (0.06) 6.56	0.55 (0.06) 9.12	0.40 (0.07) 5.58	- -

Largest Eigenvalue of $B \cdot B'$ (Stability Index) is 0.552

Indirect Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
	-----	-----	-----	-----
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	-0.02 (0.02) -1.50	0.21 (0.04) 5.21	- -	- -

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
	-----	-----	-----
GOAL	0.13	0.08	0.25
ACHM	0.56	-0.05	0.06
SCONF	0.51	-0.12	-0.09
SESTE	0.47	-0.06	0.13

Standardized Indirect Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
	-----	-----	-----
GOAL	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -
SCONF	0.29	-0.03	0.02
SESTE	0.31	-0.02	0.05

Standardized Total Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	-0.05	0.53	- -	- -
SESTE	0.24	0.38	0.28	- -

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	-0.01	0.15	- -	- -

The Problem used 15800 Bytes (= 0.0% of Available Workspace)

Time used: 0.250 Seconds

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
หลังการปรับแก้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

DATE: 3/26/2005
TIME: 18:27

L I S R E L 8.30

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1961-2000
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\THESIS\THESIS1.SPJ:

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM
Observed Variables
DEMO DICT REJEC GOAL ACHM SCONF SESTE
Covariance Matrix From File C:\THESIS\THESIS1.COV
Sample Size = 516
Relationships
GOAL = DEMO REJEC
ACHM = DEMO
SCONF = DEMO DICT REJEC ACHM
SESTE = DEMO GOAL ACHM SCONF
Path Diagram
Iterations = 250
LISREL OUTPUT: ME=ML RS EF MI SS SC AD=OFF
End of Problem

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Covariance Matrix to be Analyzed

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.63					
ACHM	-4.46	78.53				
SCONF	-7.45	52.04	78.52			
SESTE	22.34	53.58	53.08	159.81		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	13.91	8.37	-3.04	8.42	37.79	158.96
REJEC	21.98	-23.05	-39.11	-14.18	-88.18	27.34

Covariance Matrix to be Analyzed

	REJEC
REJEC	190.00

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Parameter Specifications

BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	0	0	0	0
ACHM	0	0	0	0
SCONF	0	1	0	0
SESTE	2	3	4	0

GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
-----	-----	-----	-----
GOAL	5	0	6
ACHM	7	0	0
SCONF	8	9	10
SESTE	11	0	0

PHI

	DEMO	DICT	REJEC
-----	-----	-----	-----
DEMO	12		
DICT	13	14	
REJEC	15	16	17

PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
-----	-----	-----	-----	-----
GOAL	18			
ACHM	19	20		
SCONF	0	0	21	
SESTE	0	0	0	22

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Number of Iterations = 1

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
-----	-----	-----	-----	-----
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	0.54 (0.04) 14.77	- -	- -
SESTE	0.45 (0.06) 7.66	0.36 (0.07) 5.08	0.39 (0.07) 5.57	- -

GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
-----	-----	-----	-----
GOAL	0.08 (0.02) 3.42	- -	0.16 (0.03) 6.00
ACHM	0.31 (0.02) 13.89	- -	- -
SCONF	0.12 (0.02) 5.12	-0.06 (0.02) -2.77	-0.07 (0.02) -3.22
SESTE	0.11 (0.04) 2.89	- -	- -

Covariance Matrix of Y and X

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.78					
ACHM	-5.11	78.53				
SCONF	-4.30	52.14	78.63			
SESTE	23.41	53.32	54.58	160.78		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	7.40	11.69	-1.25	10.99	37.79	158.96
REJEC	22.47	-27.28	-41.39	-25.06	-88.18	27.34

Covariance Matrix of Y and X

	REJEC		
REJEC	190.00		
PHI			
	DEMO	DICT	REJEC
DEMO	224.45 (14.03) 16.00		
DICT	37.79 (8.51) 4.44	158.96 (9.93) 16.00	
REJEC	-88.18 (9.92) -8.89	27.34 (7.77) 3.52	190.00 (11.88) 16.00

PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	54.87 (3.43) 16.00			
ACHM	-6.58 (2.49) -2.64	57.05 (3.57) 16.00		
SCONF	- -	- -	38.86 (2.43) 16.00	
SESTE	- -	- -	- -	101.83 (6.36) 16.00

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
0.07	0.27	0.51	0.37

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
0.07	0.27	0.30	0.17

Reduced Form			
GOAL	DEMO	DICT	REJEC
	0.08 (0.02)		0.16 (0.03)
ACHM	3.42		6.00
	0.31 (0.02)		
SCONF	13.89		
	0.29 (0.02)	-0.06 (0.02)	-0.07 (0.02)
SESTE	11.86	-2.77 (0.01)	-3.22 (0.02)
	0.37 (0.03)	-0.02 (0.01)	0.04 (0.02)
	10.49	-2.48	2.31

Goodness of Fit Statistics

Normal Minimum Fit Function Chi-Square = 11.17 (P = 0.083)
 Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 11.17 (P = 0.083)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 5.17
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 18.69)

Population Minimum Fit Function Value = 0.022
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.010)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = (0.0 ; 0.037)
 90 Percent Square Error of Approximation (RMSEA) = (0.0 ; 0.041)
 p-value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.60

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.11
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.098 ; 0.13)
 ECVI for Saturated Model = 0.11
 ECVI for Independence Model = 1.93

Chi-Square for Independence Model with 21 Degrees of Freedom = 976.35
 Independence Model AIC = 55.17
 Saturated AIC = 56.00
 Independence AIC = 1027.08
 Model CAIC = 170.59
 Saturated CAIC = 202.89

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.98
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.98
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.99
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.99
 Relative Fit Index (RFI) = 0.96

Critical N (CN) = 775.90
 Root Mean Square Residual (RMR) = 2.80
 Standardized Residual (GFI) = 0.99
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.97
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.21

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Fitted Covariance Matrix

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	58.78					
ACHM	-5.11	78.53				
SCONF	-4.30	52.14	78.63			
SESTE	23.41	53.32	54.58	160.78		
DEMO	4.74	69.44	69.21	77.52	224.45	
DICT	7.40	11.69	-1.25	10.99	37.79	158.96
REJEC	22.47	-27.28	-41.39	-25.06	-88.18	27.34

Fitted Covariance Matrix

REJEC	
REJEC	190.00

Fitted Residuals

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	-0.15					
ACHM	0.65	-				
SCONF	-3.15	-0.10	-0.11			
SESTE	-1.06	0.25	-1.49	-0.97		
DEMO	0.00	-	-	-	-	
DICT	6.51	-3.32	-1.79	-2.58	-	-
REJEC	-0.49	4.23	2.28	10.88	-	-

Fitted Residuals

REJEC	
REJEC	-

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -3.32
 Median Fitted Residual = 0.00
 Largest Fitted Residual = 10.88

Stemleaf Plot

```

- 2|326
- 0|85105211000000000000
  0|36
  2|3
  4|2
  6|5
  8|
 10|9

```

Standardized Residuals

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	-1.01					
ACHM	1.00	-				
SCONF	-1.51	-0.22	-0.22			
SESTE	-1.24	1.44	-1.58	-1.32		
DEMO	-	-	-	-	-	
DICT	1.67	-0.80	-0.80	-0.42	-	-
REJEC	-1.02	1.02	1.02	1.91	-	-

Standardized Residuals

REJEC	
REJEC	-

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.58
 Median Standardized Residual = 0.00
 Largest Standardized Residual = 1.91

Stemleaf Plot

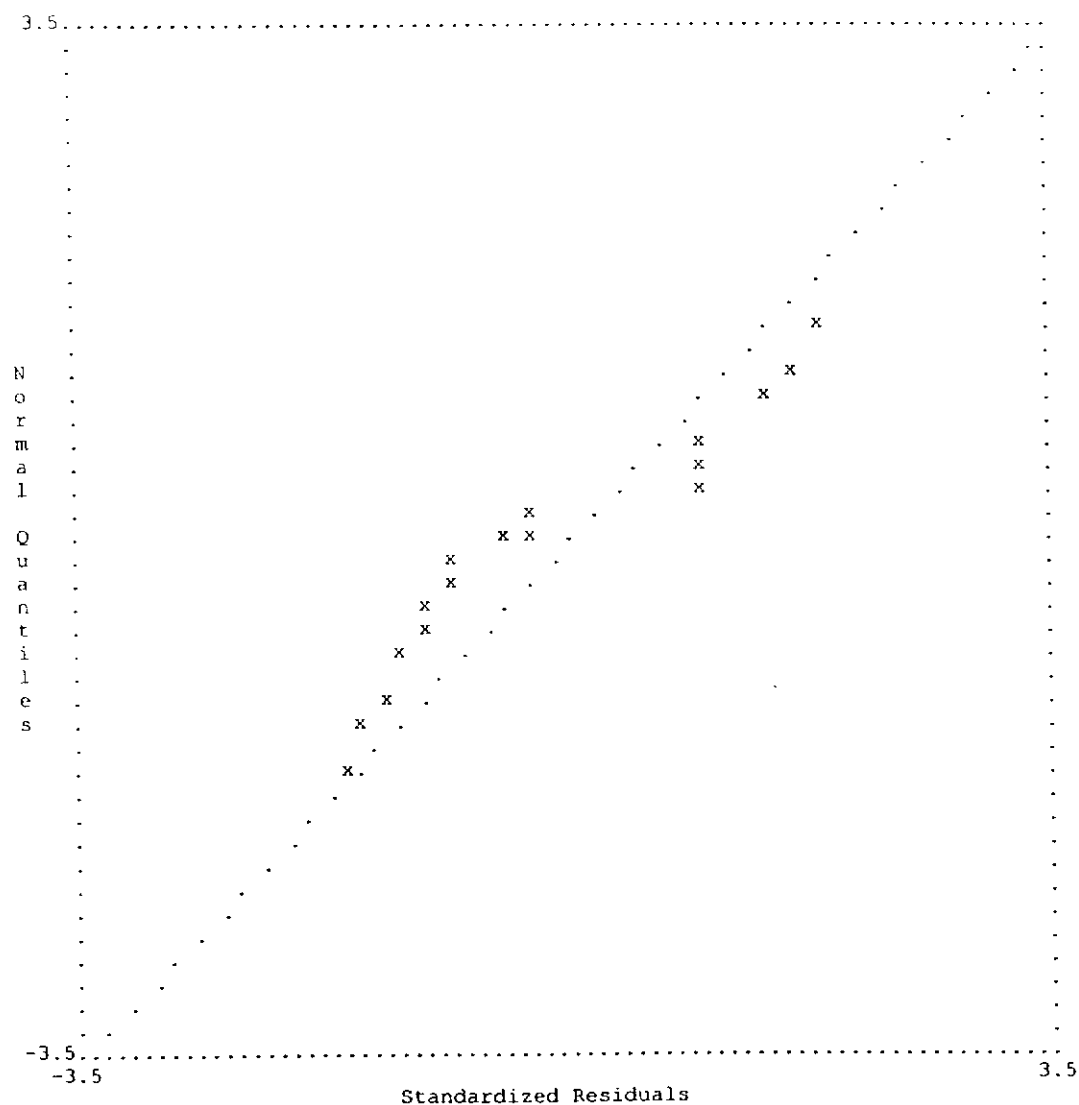
```

- 1165
- 113200
- 0188
- 0142200000000000
  01
  01
  110004
  1179

```

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Qplot of Standardized Residuals

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM
Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	2.97	5.68
ACHM	0.99	- -	1.03	0.13
SCONF	2.37	- -	- -	0.84
SESTE	- -	- -	- -	- -

Expected Change for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	-0.09	-0.22
ACHM	0.17	- -	-0.22	-0.18
SCONF	-0.06	- -	- -	-0.06
SESTE	- -	- -	- -	- -

Standardized Expected Change for BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	0.00	0.00
ACHM	0.00	- -	0.00	0.00
SCONF	0.00	- -	- -	0.00
SESTE	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	- -	2.51	- -
ACHM	- -	0.38	1.04
SCONF	- -	- -	- -
SESTE	- -	0.45	2.70

Expected Change for GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	- -	0.04	- -
ACHM	- -	-0.02	0.03
SCONF	- -	- -	- -
SESTE	- -	-0.02	0.06

Standardized Expected Change for GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	- -	0.07	- -
ACHM	- -	-0.02	0.04
SCONF	- -	- -	- -
SESTE	- -	-0.02	0.07

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	2.37	2.37	- -	- -
SESTE	2.70	- -	0.50	- -

Expected Change for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	-3.12	-27.05	- -	- -
SESTE	-21.36	- -	9.33	- -

Standardized Expected Change for PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	-0.05	-0.34	- -	- -
SESTE	-0.22	- -	0.08	- -

Modification Indices for THETA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	2.69	- -	- -	- -
ACHM	3.05	3.15	- -	- -
SCONF	2.21	2.43	0.50	- -
SESTE	2.70	0.81	0.50	- -

Expected Change for THETA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	47.44	- -	- -	- -
ACHM	6.47	50.51	- -	- -
SCONF	-3.01	-27.11	-23.97	- -
SESTE	-21.36	-18.63	9.33	- -

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
DEMO	0.72	0.28	0.05	3.89
DICT	2.76	0.41	1.22	1.22
REJEC	7.85	0.17	0.04	3.48

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
DEMO	-8.51	4.25	3.09	21.88
DICT	6.05	-2.43	14.90	-5.80
REJEC	-23.74	1.57	-1.93	9.57

Maximum Modification Index is 7.85 for Element (3, 1) of THETA DELTA-EPSILON

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Standardized Solution

BETA

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	0.54	- -	- -
SESTE	0.27	0.25	0.27	- -

GAMMA

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.16	- -	0.28
ACHM	0.52	- -	- -
SCONF	0.21	-0.09	-0.11
SESTE	0.12	- -	- -

Correlation Matrix of Y and X

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE	DEMO	DICT
GOAL	1.00					
ACHM	-0.08	1.00				
SCONF	-0.06	0.66	1.00			
SESTE	0.24	0.47	0.49	1.00		
DEMO	0.04	0.52	0.52	0.41	1.00	
DICT	0.08	0.10	-0.01	0.07	0.20	1.00
REJEC	0.21	-0.22	-0.34	-0.14	-0.43	0.16

Correlation Matrix of Y and X

	REJEC
REJEC	1.00

PSI

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	0.93			
ACHM	-0.10	0.73		
SCONF	- -	- -	0.49	
SESTE	- -	- -	- -	0.63

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.16	- -	0.28
ACHM	0.52	- -	- -
SCONF	0.49	-0.09	-0.11
SESTE	0.43	-0.02	0.05

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.08 (0.02) 3.42	- -	0.16 (0.03) 6.00
ACHM	0.31 (0.02) 13.89	- -	- -
SCONF	0.29 (0.02) 11.86	-0.06 (0.02) -2.77	-0.07 (0.02) -3.22
SESTE	0.37 (0.03) 10.49	-0.02 (0.01) -2.48	0.04 (0.02) 2.31

Indirect Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -
SCONF	0.17 (0.02) 10.12	- -	- -
SESTE	0.26 (0.03) 9.33	-0.02 (0.01) -2.48	0.04 (0.02) 2.31

Total Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	0.54 (0.04) 14.77	- -	- -
SESTE	0.45 (0.06) 7.66	0.57 (0.06) 9.26	0.39 (0.07) 5.57	- -

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 0.600

Indirect Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	0.21 (0.04) 5.21	- -	- -

CAUSAL FACTORS INFLUENCING SELF-ESTEEM

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	0.16	- -	0.28
ACHM	0.52	- -	- -
SCONF	0.49	-0.09	-0.11
SESTE	0.43	-0.02	0.05

Standardized Indirect Effects of X on Y

	DEMO	DICT	REJEC
GOAL	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -
SCONF	0.28	- -	- -
SESTE	0.31	-0.02	0.05

Standardized Total Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	0.54	- -	- -
SESTE	0.27	0.40	0.27	- -

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	GOAL	ACHM	SCONF	SESTE
GOAL	- -	- -	- -	- -
ACHM	- -	- -	- -	- -
SCONF	- -	- -	- -	- -
SESTE	- -	0.15	- -	- -

The Problem used 14800 Bytes (= 0.0% of Available Workspace)

Time used: 0.047 Seconds

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

นางสาวศินาพร แสงใส

วันเดือนปีเกิด

2 มีนาคม 2519

สถานที่เกิด

อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 2136/35 ถนนเทพารักษ์ ตำบลเทพารักษ์

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530

ประถมศึกษา จาก โรงเรียนชุมชนบ้านดอนมนต์

อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2533

มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2539

มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2544

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาคณิตศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับ 1)

จาก สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ. 2548

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติ

ทางการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ